

Univerzita Hradec Králové
Filozofická fakulta
Ústav sociální práce

**Domácí násilí a možnosti řešení situace v Pardubickém kraji z pohledu týraných žen
během pandemie COVID-19**
Bakalářská práce

Autor: Hedvika Syková
Studijní program: Sociální práce v preventivních službách
Studijní obor: Sociální práce
Forma studia: Prezenční

Vedoucí práce: PhDr. Daniela Květenská, Ph.D.

Hradec Králové, 2023

Zadání bakalářské práce

Autor: Hedvika Syková

Studium: F20BP0147

Studijní program: B0923P240001 Sociální práce

Studijní obor: Sociální práce v preventivních službách

Název bakalářské práce: **Domácí násilí a možnosti řešení situace v Pardubickém kraji z pohledu týraných žen během pandemie COVID-19**

Název bakalářské práce AJ: Domestic Violence and Options for Addressing the Situation in the Pardubice Region from the Perspective of Battered Women during the COVID-19 Pandemic

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Bakalářská práce se bude zabývat tématem domácího násilí na ženách a možnosti řešení této nepříznivé situace v Pardubickém kraji v souvislosti s pandemií onemocnění Covid-19. Práce se bude zaměřovat na změnu výskytu incidentů se znaky domácího násilí, zdali se výskyt v posledních letech zvýšil a jaká je aktuální dostupnost sociálních služeb, poskytující pomoc obětem domácího násilí, a které jsou nejvíce žádané. Pro toto zjištění bude zvolena kvalitativní strategie sběru dat pomocí rozhovorů, zaměřená na malý počet respondentů.

ČÍRTKOVÁ, Ludmila. 2020. Domácí násilí: nebezpečné rodinné vztahy ve 21. století. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk. BEDNÁŘOVÁ, Zdena. c2009. Domácí násilí: zkušenosti z poskytování sociální a terapeutické pomoci ohroženým osobám. Praha: Acorus. ČECH, Ondřej. 2011. Domácí násilí z pohledu pracovníků v oblasti sociálních služeb. České Budějovice: Theia. ŠEVČÍK, Drahomír a Naděžda ŠPATENKOVÁ. 2011. Domácí násilí: kontext, dynamika a intervence. Praha: Portál. BUSKOTTE, Andrea, VANÍČKOVÁ HORNÍKOVÁ, Lucie, ed. 2008. Z pekla ven: žena v domácím násilí. Brno: Computer Press.

Zadávací pracoviště: Ústav sociální práce,
Filozofická fakulta

Vedoucí práce: PhDr. Daniela Květenská, Ph.D.

Oponent: Mgr. Jan Hloušek, Ph.D.

Datum zadání závěrečné práce: 15.6.2022

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracovala pod vedením vedoucí bakalářské práce samostatně a uvedla jsem všechny použité prameny a literaturu.

V Hradci Králové dne

Podpis autora

Anotace

Bakalářská práce se věnuje problematice domácího násilí na ženách a možnosti řešení této nepříznivé situace v Pardubickém kraji v souvislosti s pandemií onemocnění Covid-19. Teoretická část práce seznamuje čtenáře s charakteristikou domácího násilí, popisuje základní formy a znaky a v neposlední řadě se věnuje i specifikům týraných žen. V následující kapitole popisuje systém pomoci obětem domácího násilí na území celé České republiky, která je úvodní částí pro poslední kapitolu teoretické části, kde je již konkrétně popsána síť pomoci nacházející se na území Pardubického kraje.

Bakalářská práce seznamuje s činností pomáhajících institucí a orgány činnými v trestním řízení při řešení incidentů se znaky domácího násilí. Konkrétními pomáhajícími institucemi, kterým se věnuje, je Policie ČR, Intervenční centrum a další vybrané pomáhající organizace, které se svou činností zaměřují na pomoc ženským obětem domácího násilí.

Empirická část se zaměřuje na názory a zkušenosti žen na poskytnutou pomoc ze strany pomáhajících institucí a orgánů činných v trestním řízení. Zvolenou metodou je kvalitativní výzkum pomocí polostrukturovaného rozhovoru a v kombinaci s metodou analýzy dat.

Klíčová slova

Domácí násilí, týraná žena, pandemie Covid-19, oběť, pomoc obětem

Annotation

SYKOVÁ, HEDVIKA. *Domestic Violence and Options for Addressing the Situation in the Pardubice Region from the Perspective of Battered Women during the COVID-19 Pandemic*. Hradec Králové: Philosophical Faculty, University of Hradec Králové, 2023, 87 pp. Bachelor Degree Thesis.

The bachelor thesis is devoted to the problem of domestic violence against battered women and the focus on resources solving this unfortunate situation in the Pardubice Region in the context of the pandemic of the Covid-19 disease. The theoretical part of the thesis introduces the reader to the characteristics of domestic violence, describes the basic forms and signs and, last but not least, focuses on the specifics of abused women. The following chapter describes the system of assistance to victims of domestic violence in the Czech Republic, which is the introductory part for the last chapter of the theoretical part, where the network of assistance located in the Pardubice Region is described.

The bachelor thesis introduces the activities of helping institutions and law enforcement authorities in dealing with incidents with signs of domestic violence. The specific helping institutions that such as Police institute, the Intervention Centre, and other selected helping organizations that focus their activities on assistance to female victims of domestic violence.

The empirical part focuses on the opinions and experiences of battered women on the assistance provided by helping institutions and law enforcement agencies. The chosen method is qualitative research using semi-structured interviews in combination with the method of data analysis.

Keywords: Domestic Violence, Battered Woman, Covid-19 Pandemic, victim, aid to victims

OBSAH

ÚVOD	8
I. CÍL PRÁCE	10
II. TEORETICKÁ ČÁST	11
1 DOMÁCÍ NÁSILÍ.....	11
1.1 Charakteristika domácího násilí	11
1.2 Znaky domácího násilí.....	12
1.3 Formy domácího násilí	14
1.4 Cyklus domácího násilí	15
1.5 Příčiny vzniku domácího násilí	16
1.6 Specifika oběti – týraná žena.....	16
1.7 Dopady domácího násilí	18
2 SYSTÉM POMOCI OBĚTEM V ČESKÉ REPUBLICE.....	20
2.1 Právní úprava domácího násilí	20
2.2 Oprávnění Policie ČR.....	21
2.3 Instituce pomáhající obětem domácího násilí	23
2.4 Specifika práce s obětí domácího násilí	27
3 SYSTÉM POMOCI OBĚTEM V PARDUBICKÉM KRAJI.....	30
3.1 Odborné sociální poradenství na území Pardubického kraje.....	30
3.2 Intervenční centrum Pardubice	31
3.3 Krizová pomoc v Pardubickém kraji	32
3.4 Azylové domy na území Pardubického kraje	33
III. EMPIRICKÁ ČÁST	36
4 METODIKA VÝZKUMU	36
4.1 Hlavní cíl a výzkumné dílčí cíle.....	36
4.2 Zvolená výzkumná strategie.....	36
4.3 Transformace dílčích cílů	37

4.4 Volba výzkumného souboru	38
4.5 Organizace a průběh výzkumu	39
4.6 Analýza získaných dat	40
4.7 Reflexe etických rizik a rizik výzkumné strategie.....	40
5 POPIS A INTERPRETACE ZJIŠTĚNÝCH VÝSLEDKŮ	42
5.1 Četnost výskytu zkoumaného jevu na území Pardubického kraje během pandemie Covid-19 (DC1).....	42
5.2 Povědomí týraných žen o možnostech pomoci a o institucích, které se problematikou domácího násilí zabývají (DC2).....	45
5.3 Nejvíce využívané služby z pohledu týraných žen (DC3)	49
5.4 Pohled týraných žen na poskytnutou pomoc a její dostupnost na území Pardubického kraje s ohledem na pandemii Covid-19 (DC4).....	51
5.5 Potřeby týraných žen, které nebyly saturovány v pomáhajících institucích (DC5)	60
6 SHRNU TÍ VÝSLEDKŮ K VYTYČENÝM CÍLŮM PRÁCE.....	66
ZÁVĚRY A DOPORUČENÍ.....	71
POUŽITÁ LITERATURA.....	73
Seznam tabulek a grafů	77
Seznam příloh.....	78

ÚVOD

Domácí násilí je celosvětový jev. Jedná se především o násilí páchané mezi partnery žijících ve společném obydlí. Probíhá skrytě bez kontroly okolí, tudíž je těžko prokazatelné. Pandemie Covid-19 a související koronavirová opatření značně ovlivnila životy všech lidí a tím i v některých případech jinak poklidné soužití partnerů a rodin. V některých krajích byl zaznamenán nárůst zaznamenaných případů domácího násilí. Nejčastější obětí domácího násilí se stále v celosvětovém měřítku stává žena, avšak není výjimkou, kdy je obětí muž. Stále je téma týraných žen předmětem kritiky a různých mýtů, které dávají obětem často pocit, že je jejich situace bezvýchodná. Problematika domácího násilí se u nás stala součástí trestního práva ve 21. století, od té doby je domácí násilí považováno za trestný čin. S tímto souvisí, že legislativa a ochrana osob ohrožených domácím násilím by měla být nyní poměrně dobře cílena a prozkoumána. Institucionální síť Intervenčních center zřizována pro cílenou pomoc obětem domácích násilných trestných činů se započala již v roce 2007. Nyní je po České republice sedmnáct Intervenčních center a alespoň jedno se sídlem v každém kraji. Právě dostupná síť pomoci pro oběti domácího násilí, právní úprava ale i osvěta o domácím násilí, je stěžejním faktorem pro stálé zlepšování stávající situace, jak v pomoci, tak i ve společnosti.

Dopad domácího násilí na život oběti může být až devastující. Potýká se se situacemi, kdy ze dne na den ztrácí veškerou jistotu a zázemí pro budoucí život její i popřípadě jejích dětí a v některých případech se k tomu přidává nepochopení a popírání závažnosti situace od okolí. I přesto, že se oběť podaří odejít od násilného partnera, její boj tím teprve začíná. Následná pomoc je pro ni jediným možným zdrojem, jak začít znovu. K tomuto tématu mě přivedla absolvovaná praxe v Azylovém domě, kde jsem se s několika případy domácího násilí setkala. Problematika domácího násilí mě začala velice zajímat, a to spíše z pohledu týraných žen na poskytnutou pomoc v období koronavirových opatření, které danou situaci ještě více ztěžovaly. Oběti domácího násilí nejlépe vědí, co nejvíce potřebují. Zájem je směřován na názory, postoje a zkušenosti týraných žen s poskytnutou pomocí na území Pardubického kraje během pandemie Covid-19 a proto budou osloveny pro empirickou část této práce. Práce zahrnuje komplexní souhrn poznatků o domácím násilí z odborné literatury a odkazuje na instituce, které nabízejí pomoc na celém území České republiky a následně i na území Pardubického kraje v teoretické části práce.

Empirická část navazuje na část teoretickou a zabývá se analýzou dat pro zjištění výsledků výskytu incidentů se znaky domácího násilí na území Pardubického kraje a současně i vlastním výzkumným šetřením. Metodou výzkumu byl zvolen kvalitativní sběr dat, jenž

probíhal pomocí polostrukturovaného rozhovoru s týranými ženami, které využily pomoc na území Pardubického kraje během pandemie Covid-19. Tato metoda umožňuje hlubší a autentické zjištění zkušeností informantů. Oslovila jsem všechny instituce poskytující pomoc obětem domácího násilí na území Pardubického kraje, z nichž mi některé zprostředkovaly schůzky s informantkami, které se staly obětí domácího násilí. Další z informantek jsem získala pomocí metody sněhové koule.

Přínosem této bakalářské práce pro praxi sociální práce je pohled týraných žen na poskytovanou pomoc. Výsledky této práce mohou být věnovány pracovníkům pomáhajících institucí na území Pardubického kraje. Dále také studentům, dalším profesím a odborníkům, ale užitečná může být i pro samotné oběti domácího násilí, které hledají odbornou pomoc. Tato práce může přispět ke zkvalitnění služeb pro oběti domácího násilí na území Pardubického kraje.

I. CÍL PRÁCE

Hlavním cílem této bakalářské práce je zjistit, jaký je výskyt incidentu domácího násilí v Pardubickém kraji a jak hodnotí síť poskytnuté pomoci ohrožené ženy během pandemie Covid-19 až po současnost. Dále jsem si stanovila dílčí cíle:

DC1: Zjistit četnost výskytu zkoumaného jevu na území Pardubického kraje během pandemie Covid-19 pomocí metody analýzy dokumentů dostupných dat.

DC2: Zjistit jaké je povědomí týraných žen o možnostech pomoci a o institucích, které se problematikou domácího násilí zabývají.

DC3: Zjistit, které instituce týrané ženy nejvíce využívají a z jakých důvodů.

DC4: Zjistit a popsat, jak týrané ženy hodnotí poskytnutou pomoc a její dostupnost na území Pardubického kraje s ohledem na pandemii Covid-19

DC5: Zjistit, jaké potřeby nebyly saturovány z pohledu týraných žen v pomáhajících institucích.

Sběr dat bude realizován kvalitativní metodologií, pomocí polostrukturovaného rozhovoru s menším množstvím respondentů a v kombinaci s analýzou dokumentů u některých z dílčích cílů.

II. TEORETICKÁ ČÁST

1 DOMÁCÍ NÁSILÍ

Celosvětový zájem společnosti o fenomén domácího násilí je poměrně novou záležitostí. Počátky bádání spojených s řešením problematiky domácího násilí se datují od doby 70. let minulého století. Čírtková (2020) ve své knize zmiňuje, že dříve se problematika ve vztazích považovala za zcela soukromou záležitost soužití partnerů. Nenapomáhalo tomu ani tradiční rozdělení rolí muže a ženy, která byla stavěna do podřízené role. Za každé selhání ji muž směl trestat, a to i fyzicky. O rozvíření a medializaci tohoto tématu se zasadila Američanka Francine Hughesová jež po eskalaci dlouhodobého týrání, vlastního manžela upálila. Již v té době už probíhaly ve společnosti debaty o syndromu týrané ženy. Nikdo nevěřil, že by byla zproštěna viny. Opak se stal pravdou, oprostěna byla pro „...časově omezenou ztrátu přičetnosti“ spojenou se syndromem týrané ženy...“ (Čírtková, 2020, s. 11). Není divu, že téma získalo na hojně pozornosti. Zpočátku byla problematika domácího násilí záležitostí žen, kdežto domácí násilí ze strany žen dnes potvrzují i muži. Ženy však stále tvoří větší podíl, co se týče obětí.

Domov by měl být útočištěm, kde panuje jistota a představuje bezpečné místo pro lidi, kteří se mají navzájem rádi, a kde je podstatou vzájemné porozumění a klidné prostředí pro život. Dle Giddens (in Ševčík a Špatenková, 2011, s. 21) je však „...domov často idealizován jako oáza jistoty a štěstí, ale přitom se stal nejnebezpečnějším místem v moderní společnosti...“. Toto tvrzení je postaveno na současných statistických údajích, které potvrzují rozšíření výskytu domácího násilí. Domov se pro některé stává uzavřeným místem bez možnosti uniknout. Stávají se zajatci agresora, bez schopností na problém poukázat a ze strany veřejnosti to nelze kontrolovat.

1.1 Charakteristika domácího násilí

Domácí násilí je obecný pojem, kterým se označuje násilné chování vůči druhé osobě, žijící ve společném obydlí či mezi lidmi v blízkém svazku a jedná se jak o děti, partner/a/ku, nebo o prarodiče (Matoušek, 2010, s. 227). Domácí násilí se vyznačuje několika podmnožinami, které někteří odborníci uznávají a jiní ne. Například násilné chování vůči dětem, prarodičům a mezi sourozenci je označováno širším pojmem „násilí v rodině“ (Ševčík a Špatenková, 2011, s. 23). Právě pojem „násilí v rodině“ z německého *Gewalt in der Familie*

je v podstatě český ekvivalent pro domácí násilí (Špatenková, 2017, s. 197). Většina autorů pojem „násilí v rodině“ a „domácí násilí“ nerozděluje. Autorka Čírtková (2020) zmiňuje ještě jeden pojem, který je označován jako synonymum ke slovu domácí násilí, a tím je „intimní partnerské násilí.“ Dodává, že kvůli nejednoznačnosti může docházet k dezinterpretaci (Čírtková, 2020, s.29).

Lze se setkat s mnoha definicemi domácího násilí, avšak většina se shoduje na vymezení domácího násilí pomocí znaků a forem násilí, jež jsou pro domácí násilí charakteristické (Čuhelová, 2019, s.1). Paprsteinová (2019) definuje jako domácí násilí chování jež „... zahrnuje násilí mezi osobami žijícími ve společném obydlí, zpravidla i ve společné domácnosti. Dochází k němu opakovaně, často skrytě před veřejností. Domácí násilí je specifický způsob chování člověka (...), kterým vyvolává u druhého strach (...) a tím ovládá jeho chování. K domácímu násilí dochází v intimních vztazích (...), nebo ve vztazích mezigeneračních (...) ...“ (Paprsteinová, 2019, s. 11).

Násilí se vyskytuje bez vazby na socioekonomické, rasové či geografické faktory zainteresovaných (Ševčík a Špatenková, 2011, s. 21). Násilí bylo dříve velmi podceňováno a tabuizováno. Nyní je větší snaha o rozsáhlou pomoc obětem, ale taktéž i o pomoc a práci s násilným partnerem, než tomu bylo doposud. Stále se však v řadách mužů i žen setkáváme s mýty, které domácí násilí bagatelizují. Tím „...obhajují chování pachatelů a násilníků a dávají samotným obětem pocity viny...“ (Buskotte, 2008, s.22). Jak uvedl Schneider (in Matoušek, 2010, s.227) „...domácí násilí je nejrozšířenější formou násilí vůbec, přičemž je současně formou nejméně kontrolovanou a co do své frekvence a závažnosti nejlépe podceňovanou...“.

1.2 Znaky domácího násilí

Důležité je domácí násilí odlišit od ojedinělých konfliktů mezi partnery, kdy může dojít k nějakým potyčkám, sporům a hádkám, ale nelze to však hned jednoznačně označit jako domácí násilí. Také Ševčík a Špatenková (2011) ve své publikaci zmiňují, že ne všechno násilí, jež probíhá v rodině, může být považováno a označováno jako domácí násilí. Ti tvrdí, že pouze v případě, naplňuje-li všechny základní znaky, které identifikují domácí násilí od jiných násilných incidentů (Ševčík a Špatenková, 2011, s. 24). Mezi definiční znaky domácího násilí, na kterých se ne všichni odborníci shodují, patří:

Opakování a dlouhodobost. Z jednoho nahodilého případu nelze jednoznačně určit, zda se jedná o násilí. Může to být však jeden z počátečních momentů, které se postupně mohou stát

normou (Paprsteinová, 2019, s.13). Autorka Čuhelová (2019) i Čírtková (2008) k tomu dodávají, že pokud se incident vyskytne minimálně dvakrát za sebou a nese další z uvedených znaků, už lze hovořit o domácím násilí.

Eskalace. Proces domácího násilí provází různá intenzita i akcelerace opakujících se útoků. Zpočátku se vyskytují urážky, postupně se může přidat ponižování, izolace, následně násilník přechází do formy fyzického násilí, které ohrožují oběť na životě a zdraví (Ševčík D., Špatenková N., 2011, s. 24). Lze sem zařadit i pokud se k jedné formě násilí připojí další. Příkladem může být, když se k psychickému násilí připojí násilí ekonomické či sexuální (Paprsteinová, 2019, s.14). Autorky Paprsteinová (2019) a Čuhelová (2019) se shodně k tomuto bodu vyjadřují pouze jako k podpůrnému znaku, který se podle zjištění, ve všech případech domácího násilí nemusí nutně vyskytovat. Tudiž podle nich není podmínkou. S tímto tvrzením však nesouhlasí Špatenková (2017).

Asymetrie rolí ve vztahu. O domácí násilí se nejedná, pokud k násilí dochází z obou stran a je vzájemné (Ševčík a Špatenková, 2011, s. 24). Oběť je osobou, která se ve všem svému násilnému partnerovi podřizuje. Násilník naopak svou moc uplatňuje nad obětí a není výjimkou, že i nad ostatními členy domácnosti (Paprsteinová, 2019, s. 14). Avšak Špatenková (2017) ve své publikaci *Krise a krizová intervence* odkazuje na zahraniční výzkumy v souvislosti, že i tento definiční znak nelze považovat za definující. K rozdělení rolí může dojít změnou kontextu či situace nebo vývojem. Násilí ze strany „slabšího“ pak může být projevem bezmoci a zoufalosti či snaha dokázat, že i on disponuje trochou moci (Špatenková, 2017, s. 199-200).

Neveřejnost. Osoby spojuje nejen intimní či rodinný vztah, ale i společná domácnost. Domácí násilí probíhá mimo kontrolu společnosti, v ústraní a za zavřenými dveřmi. Pojí se tak i s nedostatkem důkazů nebo svědků (Ševčík a Špatenková, 2011, s.38). Na to znovu navazuje Špatenková (2017), že při opětovném násilí u blízkých osob může docházet k incidentům téměř kdekoli, i na veřejnosti (před domem, na ulici, v obchodě).

Je důležité zmínit, že nelze jednoznačně posoudit domácí násilí podle těchto kritérií, jelikož každé probíhá zcela individuálně a jak již vyplývá, nepanuje jednoznačnost v teorii, co se týče pohledu autorů. Pomoc a bezpečné prostředí by mělo být základem pro všechny bez rozdílu. Proto se i firma IKEA (v České republice, na Slovensku a Maďarsku) zasadila o pomoc obětem domácího násilí a podnikla osvětovou kampaň a projekt „za bezpečný domov“ i prostřednictvím reklamy. (IKEA, 2023)

1.3 Formy domácího násilí

V odborných publikacích se mezi hlavní formy domácího násilí řadí násilí fyzické, psychické a sociální, ekonomické, sexuální. Ve většině případů dochází k prolínání těchto forem násilí.

Fyzické násilí. Jedná se o lépe prokazatelnou formu domácího násilí, protože je vidět. Pachatel oběti ubližuje například kopáním, bitím, facky, poutáním, taháním za vlasy, škrcení a další. Důležité je zranění dokumentovat, například pomocí lékařské zprávy po ošetření, které jsou mnohdy jedinou evidencí (Paprsteinová, 2019, s.16/17). Méně známým je pak fyzické pasivní násilí, kdy pachatel oběti neposkytne pomoc nebo oběť vystavuje situacím, které ji ohrožují na zdraví nebo životě (Špatenková, 2017, s.201). Fyzickému násilí nejčastěji předchází násilí psychické, které může být varovným signálem.

Psychické násilí jinak také citové, emocionální nebo verbální napadání. V dnešní době často používaný pojem z důvodu jeho latence a také zvyšující se četnosti. Je těžko odhalitelné, charakteristickými projevy je kontrolování, urážky a ponižování, zastrasování, zesměšňování, vyhrožování nebo také poukazování na psychickou nevyrovnanost (Čuhelová, 2019, s. 2). Rozpoznat psychické násilí je velmi těžké, a proto je často okolím zlehčováno. Oběť ztrácí jistotu a objektivní vnímání reality. Přebírá názory a postoje agresora, což ještě více umocňuje jeho nadvládu. Může vést ke zdravotním komplikacím bez zjevných příčin či k sebevraždě (Paprsteinová, 2019, s.15).

Sociální násilí. Dříve spadalo pod psychické násilí, dnes se odborníci snaží tyto formy vzájemně oddělit (Paprsteinová, 2019, s. 18). Jedná se o takové chování tyрана, jenž má za cíl zamezit oběti styk s okolím (Čuhelová, 2019, s. 2). Projevuje se nadměrnou kontrolou, izolování oběti v kontaktu s přáteli, rodinou, anebo schovávání klíčů a zasahování do jejího sociálního i pracovního života například tím, že ji doprovází a vyzvedává.

Ekonomické násilí se projevuje odpíráním veškerého příjmu oběti, spravování účtů pouze násilníkem, nemožnost vybírat si hotovost, protože nemá přístup k vlastní kartě. Násilník má tak možnost kontrolovat, kde se oběť pohybuje (kde platí kartou) a co kupuje. Úplná závislost oběti na násilníkovi například během rodičovské, kdy nemá žádný příjem. Také ničení oblíbených věcí, zákaz chodit do zaměstnání a podobně (Špatenková, 2017, s. 201).

Sexuální násilí zahrnuje nucení k pohlavnímu styku, znásilnění, vyžadování sexuálních praktik, které oběť odmítá. Také sem můžeme zařadit sexuální násilí pasivní, kdy pachatel neustále odpírá veškerou intimitu a fyzický kontakt (Stachová, 2020, s. 15).

Specifickou formou může být i tzv. *stalking*¹. Projevuje se závislostí pachatele na určitou osobu, kterou neustále zahrnuje nevyžádanou a nechtěnou pozorností (Čírtková, 2008, s.53). V případě domácího násilí se může jednat o neustálé telefonáty, SMS zprávy, emaily a vyústit v násilí vůči oběti, jak během vztahu, tím spíše i po rozchodu (rozvodu) mohou týrané ženy čelit stalkingu (Buskotte, 2008, s.46). Ne všichni odborníci stalking považují za domácí násilí, proto se v jejich publikacích vůbec neobjevuje.

1.4 Cyklus domácího násilí

U domácího násilí se nejedná o jednorázový incident, nýbrž musí splňovat alespoň minimum dvou násilných projevů. Právě určité chování agresora může být předzvěstí dalšího útoku. Také znalci se shodují, že obsahuje určitý koloběh. Příčiny násilného chování se mohou lišit, ale ať už jde o závislosti na návykových látkách, povahové vlastnosti agresora či další možné rizikové faktory, které se v jednotlivých případech objevují, není to pravidlem (Buskotte, 2008, s. 63). Ovšem právě autorka Buskotte (2008) se ve své knize *Z pekla ven, aneb žena v domácím násilí* vyjadřuje, že téměř vždy se v domácím násilí vyskytuje určitý cyklus násilí. Poprvé však cyklus domácího násilí použila a popsala autorka L. E. Walker ve své knize *Syndrom týrané ženy* vydané v roce 1984. Využití tohoto konceptu má převážně ve Spojených státech Amerických, spousta kritiků ovšem poukazuje na nemožnost individuálního přístupu k jednotlivým případům. Spousta případů má spíše vzestupný charakter, tudíž by tento cyklus měl být zobrazen spíše jako spirála (Ševčík a Špatenková, 2011, s. 52-55).

Cyklus se vyznačuje několika fázemi. Mezi tři nejčastější fáze se řadí: stupňování napětí, fáze násilí a fáze klidu tzv. *honeymoon phase*² (Čírtková, 2008, s.12). Tyto cykly se neustále opakují, délka i intenzita fází se proměňuje, až může dojít k tomu, že zcela vymizí fáze líbánek. Čuhelová upozorňuje, že „...*díky cyklu, který probíhá, má násilí tak devastující dopad na psychiku osoby ohrožené...*“ (Čuhelová, 2019, s. 3). Z tohoto cyklu je velmi těžké se vymanit.

¹ Překlad: pronásledování

² Překlad: líbánková fáze

1.5 Příčiny vzniku domácího násilí

U příčin domácího násilí nelze jasně a stručně vystihnout jaké faktory mohou ovlivnit výskyt násilí v rodině. Jedná se o velice kontroverzní téma. Dokonce Čírtková (2008) ve své knize *Moderní psychologie pro právníky: Domácí násilí, stalking, predikce násilí* upozorňuje na několik mýtů, které tyto tvrzení značně vyvrací jako například, že si za to oběť může sama, nebo že společnost je takto nastavená (násilí je výchovný prostředek), ba dokonce, že si pachatel kopíruje agresivní vzorce chování z původní rodiny. Jedná se o polemická tvrzení, které nejsou jednoznačnou příčinnou vzniku domácího násilí. Stejně tak i tvrzení, že za vznikem stojí alkoholismus, drogy, nezaměstnanost a další podobné postoje jsou významnými faktory, které zvyšují riziko vzniku domácího násilí, hlavními příčinami však být nemusí (Čírtková, 2008, s. 40-42). Buskotte (2008) k tomu dodává, že „...většina domácího násilí má původ v obyčejných a běžných konfliktech...“ (Buskotte, 2008, s. 60). Čírtková (2008) ve své knize uvádí tři existující přístupy, které příčiny domácího násilí rozdělují následovně:

Psychologický přístup se zaměřuje na povahové rysy pachatele. Jde o různé a individuální vlastnosti jedince s určitou psychopatií. Tato teorie vnímá násilníka, jenž má určitou formu poruchy osobnosti. Ne u všech agresorů je však psychopatie podložena klinicky, u některých je problémem spíše nerespektování sociálních norem. Dalším přístupem je **feministický přístup**, který upřednostňuje jako příčinu domácího násilí nerovnost v závislosti na pohlaví. V **sociologickém přístupu** se vnímá jako hlavní faktor postoj společnosti a její tlaky na rodinu, ochranu soukromí a partnerské soužití. Váha všech těchto faktorů je různá, a i v rodinách, které nic z uvedených vlastností nevykazují se mohou objevit znaky domácího násilí (Čírtková, 2008, s. 42).

1.6 Specifika oběti – týraná žena

Každá oběť domácího násilí má určitá specifika, která jsou rozdílná převážně v závislosti na pohlaví a věku se kterými se u jiných kriminálních činů nesetkáme, proto musíme k obětem domácího násilí přistupovat zcela odlišně. Ženy mohou vykazovat tzv. *Stockholmský syndrom*³. Čírtková (2008) zmiňuje odlišnosti například v přetrvávající vazbě na agresorovi, neschopnost odejít z násilného vztahu, zatajování závažnosti, a dokonce k popírání skutečnosti a bránění pachatele. V této kapitole se budeme věnovat problematice týraných žen

³ „*Stockholmský syndrom představuje psychologickou reakci, jež spočívá ve vytvoření emoční vazby ze strany oběti vůči pachateli poté, co prožije strach či trauma z bezprostředního ohrožení života. Nejedná se o duševní poruchu, ale spíše o obranný mechanismus jedince v krizové situaci.*“ (Šírká, 2020, dostupné z: zdravi.euro.cz)

tzv. *The Battered Woman*⁴, kterou poprvé popsala autorka Lenore E. Walker ve své knize se stejným názvem již v 70. letech minulého století. Pár let poté vydala knihu *The Battered Women Syndrome*⁵, kde se věnuje komplexně problematice syndromu ženských obětí v souvislostech s domácím násilím a u kterých považuje za dva nejdůležitější znaky právě cyklus domácího násilí (jak bylo popsáno dříve) a naučenou bezmoc, kterou převzala L. E. Walker od psychologa M. Saligmana. (Čírtková, 2008, s. 26) Naučená bezmocnost dle L. Walker v překladu předpokládá „...ztráta víry ve vlastní schopnosti kontrolovat to, co se děje, může být poškozena právě nepříjemnými prožitky, které se objevují v souvislostech s traumatem...“⁶ (Walker, 2000, s. 10). Nyní už se v publikacích setkáváme spíše s termínem „syndrom týrané osoby“ poněvadž se problematika domácího násilí netýká pouze žen. Těžko lze oběti kategorizovat do jednotlivých typologií, jelikož jednotlivé případy jsou značně individuální.

Nová publikace od Čírtkové (2020) obsahuje čtyři typologie ženských obětí, které již dříve vytvořila Cornelia Helfferich. Tato typologie se věnuje převážně postojům a potřebám žen u nichž byl partner vykázán policií. První kategorií je tzv. „**typ rychlý rozchod**“ jedná se o sebejistou ženu s jasnou ideou o vztahu, kde se vylučuje jakékoliv omezování nebo násilí. Vykázání představuje pro oběť podporu a utvrzuje ji v jejích vlastních přesvědčeních, že násilí je nepřístojné, aktivně se snaží situaci řešit a vztah rychle ukončit. Další kategorie se věnuje ženám, které žijí ve vztahu s násilníkem poměrně dlouhou dobu či dokonce mají děti. Jde o „**typ pokročilé odlučování**“ jež představuje vztahy, ve kterých se násilí vyskytuje častěji než v prvním případě. Probíhá zde jakési soupeření proti muži se snahou aktivně si hájit své zájmy. Ženy si uvědomují ztrátu určité jistoty, ale jsou odhodlány soužití ukončit. Během vykázání i po něm se však stále obává násilí ze strany partnera. Třetí kategorií je „**typ nová šance**“ kam řadíme ženy, které doufají, že násilníka lze napravit. Vztah je ve své podstatě dobrý až na občasné epizody násilí. Cílem není od partnera odejít, nýbrž převychovat ke vztahu bez násilí. Se všemi již zmíněnými kategoriemi se dá velice dobře pracovat. Poslední „**typ ambivalentní vazba**“ představuje ženy, které už prezentují již zmíněné charakteristické znaky oběti jako je naučená bezmocnost. Jak již z názvu vypovídá, jedná se o chování oběti, kdy se agresora bojí a na druhou stranu se objevuje snaha se podřizovat s mylnou představou, že tak násilí zmírní. Strach z odchodu je podmíněn řadou faktorů, jako například, že jiný partner bude také násilný,

⁴ Překlad: Týraná žena

⁵ Překlad: Syndrom týrané ženy

⁶ Doslovně citováno „... learned helplessness theory predicts that the ability to perceive your effectiveness in being able to control what happens to you can be damaged by some aversive experiences that occur with trauma...“ (Walker, 2000, s. 10).

že si za svou situaci může sama, ale také právě cyklus domácího násilí, který představuje i fázi omluv, které žena násilnému partnerovi bezmezně věří a následně se k němu opět vrací (Čírtková, 2020, s. 101-104).

1.7 Dopady domácího násilí

Pro uvedení do kontextu, je důležitým tématem i jaké následky to může mít, pokud je oběť dlouhodobě týraná. Dá se pak lépe rozpoznat, jakou pomoc jedinec potřebuje a jak k němu přistupovat. Následky, jež si nese týraná osoba mnohdy i po celý život, jsou výrazné a hluboké.

Při domácím násilí, také hovoříme o tzv. *mnohonásobné oběti* (Ševčík a Špatenková, 2011, s. 42). Znamená to, že oběť nebyla zraňována pouze jednou, ale opakovaně, tudíž to zasahuje do celkové integrity člověka a mnohem hlouběji. Měli bychom brát v potaz i stupňující se násilí, závislost oběti na násilníkovi a narušený obraz oběti o sobě samotné. Není výjimkou, že oběť zažívala násilí v rodině již v dětství (Ševčík a Špatenková, 2011, s. 42). Jak bylo řečeno dříve, oběť má zkreslený pohled na realitu, na sebe i své okolí. Prožívá neustálý strach a výčitky, ztrácí vnitřní vyrovnanost a schopnost reálně usuzovat, kompetenci vytvářet a navazovat zdravé vztahy. Často se také ukazuje, že si oběť znovu nachází podobné a násilné partnery.

U velmi závažných případů domácího násilí se u oběti může objevit posttraumatická stresová porucha a s tím související již použitý pojem syndrom bité ženy. Ten se vztahuje především na souvislosti s chápáním závažného fyzického a emocionálního týrání, kdy žena může v důsledku týrání svého manžela/ partnera zavraždit. Důležitost vymezení a využití je převážně u soudu, pokud oběť vykazuje znaky PTSD (*posttraumatic stress disorder*)⁷, mělo by být k případům přistupováno zcela odlišně. Tyto vymezení nejsou všeobecně přijímány, každý případ bývá zcela odlišný v závislosti na vnímání oběti a taktéž nelze jednoznačně určit, že k „syndromu bité ženy“ nelze dojít i pouze v závislosti na psychickém týrání, izolaci aj. (Čírtková, 2020, s. 98-100). Násilí nemá dopad pouze na psychiku oběti, ale může zanechat i značné somatické problémy, viditelné jizvy nebo problémy s hybností z důvodu těžkých zlomenin.

Vliv domácího násilí nesměruje pouze směrem k oběti, ale hlavně také na děti, které násilí sledují v povzdálí. O dětech se často mluví jako o tzv. neviditelných obětech. Dokonce se jedná o psychické týrání, jelikož tomu musí přihlížet. Má to zhoubný dopad na jejich vývoj a

⁷ PTSD – překlad: posttraumatická stresová porucha

mohou si osvojit tyto patologické vzorce chování pro budoucí život (Ježková a Voňková, 2017, s. 19). Proto by se měl klást důraz na intervenci jak u obětí, tak u dětí i když se jich násilí týkalo pouze nepřímo.

Tato kapitola pojednává o základních informacích problematiky domácího násilí. Věnovala se charakteristice, základním znakům, formám, ale i příčinám a specifikům obětí, které jsou pro pochopení kontextu velmi důležité. Avšak, jak je již v průběhu této kapitoly vyjádřeno, v odborných publikacích panuje určitá nejednoznačnost, příkladem může být, kdy už incident považovat za domácí násilí, jaké znaky jsou nutné pro toto označení, které se objevují vždy a které naopak ne, či problematika stalkingu. Je to dáno tím, že každý případ je značně individuální, že ho nelze jednoznačně kvantifikovat. Mohou se u případů objevovat podobné znaky, avšak mohou se vyskytnout i jiné. Na většině informací se však odborníci shodují a lze říci, že problematika domácího násilí je nyní velmi prozkoumaná. Důležitost této kapitoly pro výzkumnou část spočívá pro nastínění tématu a orientaci. Bez těchto informací by bylo velice těžké reagovat adekvátně na sdělení informantů a vyjádřit pochopení v jejich složité situaci.

2 SYSTÉM POMOCI OBĚTEM V ČESKÉ REPUBLICE

2.1 Právní úprava domácího násilí

Jelikož je domácí násilí považováno za celosvětový problém, pamatuje na to především i mezinárodní právo. Příkladem může být nově vzniklá Istanbulská smlouva o prevenci a boji proti genderově podmíněnému násilí a domácímu násilí. Dříve tomu tak nebylo, mezinárodní právo se soustředilo pouze na jednání státu nebo pokud se jednalo o porušení lidských práv ze strany veřejné správy. (Voňková a Huňková, 2004, s. 22/23) Istanbulská mezinárodní smlouva Rady Evropy představuje nové trestné činy a vyžaduje po členských státech, aby došlo k ratifikaci v trestním řádu. Tato úmluva byla přijata v České republice až v roce 2016, jako u jednoho z posledních států Evropské unie. Převážně je zaměřena na ženy, jako nejčastější oběti domácího násilí. Samozřejmě i tato úmluva má své nedostatky a bývá z řad advokátů či politiků odmítána a kritizována.

Vývoj a iniciace přijmout předběžná opatření ve věcech ochrany proti domácímu násilí v České republice přišla daleko dříve. Dle Čuhelové (2019) mají tato opatření represivní či preventivní charakter. Nejprve byl přijat zákon č. 91/2004 Sb. (§215a) jež zavedl skutkovou podstatu týrání osoby žijící ve společně obývaném bytě nebo domě, s cílem postihnout projevy domácího násilí. Jedná se o represivní formu opatření, což se neukázalo jako velmi efektivní. Proto následovalo přijetí **zákona č. 135/2006 Sb.** jedná se o zákon, kterým se mění některé zákony v oblasti ochrany před domácím násilím, a který má preventivní charakter. Přinesl úpravu vzájemně provázaných ustanovení zahrnující tzv. tři pilíře ochrany před domácím násilím, kam Čuhelová (2019) řadí složky: Policie, Intervenční centra a soudy. Právě v tomto zákoně je zakotveno předběžné opatření jinak také známé jako „institut vykázání“ (§76b a §273b), který umožňuje policii v případě incidentu nařídít pachateli opuštění domova a dočasně zamezit vstup do společného obydlí (Čuhelová, 2019, s. 11). V návaznosti na vznik tohoto zákona byl novelizován i **zákon č. 273/2008 Sb.** o policii České republiky v platném znění, který upravuje podmínky vykázání v §44-47. S čímž souvisí, že byly také zřízeny služby Intervenčních center (§60a **zákon č. 108/2006 Sb.** o sociální službách) pro osoby ohrožené domácím násilím, jež spolupracují s policií a musí být kontaktována v případě, pokud dojde k vykázání osoby (Ježková a Voňková, 2017, s. 5/6). Více se jim bude věnovat pozornost v následující kapitole.

Další **zákon č. 218/2009 Sb.** kterým se mění občanský soudní řád a některé další zákony, má za cíl doplnit a odstranit nedostatky již zmíněného zákona ochrany před domácím násilím. Legislativa domácího násilí byla značně nepřehledná a neucelená. Rok poté vznikl trestní

zákoník (**zákon č. 40/2009 Sb.**), který nahradil dříve zmíněný trestní zákon a odkud byla převzata skutková podstata přečinu *týrání osoby žijící ve společném obydlí*, nyní je zakotvena v §199 a doplněna o další podstatné informace. Dalším důležitým bodem tohoto zákona je v §353 nebezpečné vyhrožování a také §354 nebezpečné pronásledování (tzv. stalking) (Ježková a Voňková, 2017, s. 5). Nový občanský zákoník účinný od roku 2014 (**zákon č. 89/2012 Sb.**) přinesl nejvíce změn zejména v oblasti domácího násilí. Právní úprava domácího násilí je začleněna do práva rodinného, konkrétně v § 751–753. Zajišťuje ochranu jak na úrovni teritoriální – v oblasti společného bydlení, tak také osobnostní, kdy „... *násilná osoba totiž svým jednáním zasahuje do práva člověka na život a důstojnost...*“ (Čuhelová, 2019, s. 10). Také obsahuje možnost (§ 82), kdy lze na žádost ohrožené osoby od zásahu upustit.

Dalším důležitým zákonem je **zákon č. 45/2013 Sb.** o obětech trestných činů, který představuje přehlednou celistvou úpravu odborné pomoci a práv obětem trestných činů, jenž byly dříve roztržštěné do několika zákonů. Důležitým je §2 upravující problematiku tzv. zvlášť zranitelné oběti (Ježková a Voňková, 2017, s.7). Také ještě více podstatným pro tuto práci je §3 tohoto zákona, který zahrnuje, že „... *každou osobu, která se cítí být obětí spáchaného trestného činu, je třeba považovat za oběť, nevyjde-li najevo opak nebo nejde-li zcela zjevně o zneužití postavení oběti podle tohoto zákona...*“ a dle toho by měli všechny orgány činné v tomto řízení, i tak s obětí jednat, dokud nebude vydán rozsudek (Zákon č. 45/2013 Sb.). Pro ucelení a přehlednost byl vytvořen **zákon č. 292/2013 Sb.** o zvláštních řízeních soudních, konkrétně je domácí násilí upraveno v §400-414 a převážně upravuje předběžné opatření a související náležitosti. (Čuhelová, 2019, s. 8-11) Ježková a Voňková (2017) v jejich knize *Vaše Právo* zahrnují i zákony **250/2016 Sb.** o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, jenž je jakýmsi manuálem pro řízení o přestupcích, postavení poškozeného aj. Vymezuje také ochranná opatření jako například omezující opatření (§52 odstavec 7). V neposlední řadě by měl také zaznít **zákon č. 251/2016 Sb.** o některých přestupcích, které upravují problematiku spojenou s domácím násilím, a to konkrétně v §5 c), dále §7 odstavec 1 a §8 (Ježková a Voňková, 2017, s. 7).

2.2 Oprávnění Policie ČR

Možnosti a kompetence Policie při incidentu domácího násilí jsou značně omezené. Jediným prostředkem je v podobě předběžného opatření tzv. institut vykázaní. Jedná se o okamžitou pomoc v případě akutních krizových situacích, kdy dochází ke kontaktování Policie buď ze strany oběti či sousedů z důvodu vystupňovaného násilí (Paprsteinová, 2019, s.49). Jak již bylo řečeno právní úprava týkající se institutu vykázaní ukotvena v §44-47 zákona č.

273/2008 Sb. o policii ČR a je možné vykázat osobu z obydlí i v její nepřítomnosti a to na 10 dní. Tuto dobu lze prodloužit za podmínek stanovených zákonem. Samozřejmě s tím souvisí, že ani na žádost oběti nelze dobu vykázání zkrátit. Vykázaná osoba má možnost podat námitky do 3 dnů od uložení vykázání. Policie by měla poučit o povinnostech ve směru k pachateli domácího násilí a taktéž nabídnout další možnosti pomoci, jak pro osoby násilné, tak i možnosti oběti a vyplývajících následcích, pokud by její výpověď byla nepravdivá. Oběť by měla být informována o kontaktu ze strany Intervenčního centra do budoucích 48 hodin, kde může hledat pomoc. Tato pomoc je oběti poskytnuta dobrovolně, pokud si pomoc nepřeje, může odmítnout. V §47 můžeme nalézt provázanost mezi třemi pilíři o kterých se zmiňuje autorka Čuhelová (2019) a jak již bylo nastíněno v předchozí podkapitole. Pokud sdílí obydlí nezletilé dítě, je kontaktován kromě soudu a Intervenčního centra i orgán sociálně právní ochrany dětí a to do 24 hodin od uložení vykázání ze strany policie.

Policie má za úkol na místě prošetřit závažnost incidentu a zvážit, zda dojde k vykázání násilníka ze společného bydlení. Nad důkladným posouzením domácího násilí se objevují otázky. Dle Čuhelové (2019) je v občanském zákoníku zmínka o tom, že je možné poskytnout ochranu osobě i za předpokladu pouhého psychického násilí pomocí institutu vykázání. Přesto, že je psychické násilí těžko prokazatelné, existují možnosti to dokázat např. doznáním svědků či znalecký posudek odborníka. Ať už jde o jakýkoliv případ násilí pro posouzení se využívá metoda SARA DN, jenž je jakýmsi ověřitelným postupem pro predikci rizik dalších útoků. Tuto metodiku převzal a přepracoval Bílý kruh bezpečí z původní metody SARA – *Spousal Assault Risk Assessment*⁸ užívanou a vytvořenou v Kanadě. Tato metoda využívá tři okruhy otázek. V prvním případě se zajímá, zdali je násilí páčáno vůči blízké osobě. Za druhé, zda má pachatel sklony k násilí a v posledním oddílu směřuje pozornost na zranitelnost oběti. Vyhodnocení neprobíhá na základě nějakých propočtů, ale spíše na základě úsudku a předchozích zkušeností. Výsledné odpovědi prvního a druhého oddílu porovnáváme k odpovědím ze strany oběti (Čuhelová, 2019, s. 18-21). Dle autorek Nyklové a Moree (2021) „...na místě policisté vyhodnocují situaci podle tzv. dotazníku SARA DN, kde jsou uvedeny pomocí jednoduchých otázek základní znaky domácího násilí. Úkolem policisty je tedy situaci vyhodnotit. (...) Pokud policista vyhodnotí, že jsou tato kritéria splněna, může přistoupit k vykázání. Jak říkají sami policisté, vykázání je ale oprávnění, a nikoli povinnost...“ (Nyklová a Moree, 2021, s.46). Dle výzkumné zprávy Nyklové a Moree (2021) však v době pandemie Covid-19 nedošlo k nárůstu případů vykázání násilníka ze strany Policie, ať už z důvodu, že

⁸ Překlad: Zhodnocení rizika napadení partnera

není zajištěno, kde bude násilník ubytován, tak i z důvodů, že hlediska domácího násilí nejsou ze stran účastníků potvrzeny. Také zdlouhavé psaní záznamů a papírování související s institutem vykazání ztěžují pracovníkům policie jejich možnosti. Proto se výzkumy ohledně počtu vykazání ze strany policie ČR neshodují s počtem obětí, které kontaktovali jiné pomáhající instituce. Ze stran obětí je pak vnímání zásahu policie značně kritizován a vnímají to, jako neposkytnutou pomoc (Nyklová a Moree, 2021, s. 42-53).

Smyslem předběžného opatření pomocí vykazání je poskytnutí ochrany ohrožené osobě před dalšími útoky, ale také poskytnout dostatečnou dobu pro zvážení dalšího postupu oběti např. vytvoření bezpečnostního plánu, pokud bude setrvávat s násilníkem i nadále. Vytvořit si přehled o pomáhajících institucích a kam se v případě domácího násilí obrátit (Paprsteinová, 2019, s.49-51). Pokud dojde při incidentu ke zranění, policie je povinna zajistit oběti ošetření lékaře, který vydá lékařskou zprávu (ta je pro oběť velmi důležitá). Také pokud oběť pečuje o nezletilé děti a kvůli zdravotnímu stavu dočasně pečovat o děti nemůže, policie uvědomí orgán sociálně právní ochrany dětí, jenž zajistí prozatímní péči buď u nejbližších příbuzných či jinými možnostmi (Ježková a Voňková, 2017, s. 14).

2.3 Instituce pomáhající obětem domácího násilí

Institucionální pomoc obětem domácího násilí se poměrně rozrostla a díky tomu je mnohem dostupnější, než tomu bylo doposud. Stala se velmi důležitou součástí jak prevence, tak při řešení domácího násilí. Tato pomoc je především zajištěna z řad nestátních neziskových organizací, které jsou částečně financovány státem. Sociální služby pro osoby ohrožené domácím násilím jsou převážně služby prevence, dle zákona č. 108/2006 sb. o sociálních službách.

Odborné sociální poradenství

Jedná se o podmnožinu sociálního poradenství, které se dělí na základní a odborné sociální poradenství, a je zakotveno konkrétně v §37 zákona č. 108/2006 Sb. o sociálních službách v třetím odstavci. K odlišení odborného sociálního poradenství od základního, spočívá v tom, že je „...*poskytováno se zaměřením na potřeby jednotlivých okruhů sociálních skupin osob v občanských poradnách, manželských a rodinných poradnách, poradnách pro seniory, poradnách pro osoby se zdravotním postižením, poradnách pro oběti trestných činů a domácího násilí a ve speciálních lůžkových zdravotnických zařízeních hospicového typu; zahrnuje též sociální práci s osobami, jejichž způsob života může vést ke konfliktu se společností...*“. Každé sociální poradenství je poskytováno bezplatně a jeho podstatou je předání potřebných

informací, jenž připívají k řešení vzniklé situace. Základními činnostmi je pomáhat klientovi uplatňovat svá práva, bránit své zájmy a napomoci při soukromých záležitostech. Jedná se o poradenství ve všech různých oblastech života (př. finance, dluhy, pracovně právní vztahy, rodinné právo, sociální dávky aj.) Součástí činností je poskytnutí terapeutických činností směřující ke zlepšení či vyřešení vzniklé situace a zprostředkování kontaktu se společenským prostředím.

Telefonická krizová pomoc

Dle §55 zákona č. 108/2006 Sb. o sociálních službách, se jedná o „... *terénní službu poskytovanou na přechodnou dobu osobám, které se nacházejí v situaci ohrožení zdraví nebo života nebo v jiné obtížné životní situaci, kterou přechodně nemohou řešit vlastními silami...*“. Telefonická krizová pomoc je poskytována nepřetržitě a bezplatně po celé České republice. Je poskytována nejen obětem, ale i osobám blízkým, které mohou být situací zasaženi a svědkům trestného činu. Při hovoru platí zásady profesionality, anonymity, zachování mlčenlivosti, bezpečného prostředí, a hlavně okamžité dostupnosti. Mezi základní činnost této služby patří poskytnutí telefonické krizové pomoci a pomoc při uplatňování práv a osobních záležitostí. Podstatou této pomoci je volajícího stabilizovat a podpořit jeho vlastní iniciativu při řešení situace, ukázat mu směr z bezvýchodné situace, zaměřit se na budoucnost.

Bílý kruh bezpečí (BKB) je poskytovatelem nejznámější telefonické krizové pomoci pro oběti trestných činů a domácího násilí na území celé České republiky. Kontaktovat lze na čísle 116 006, dále také **DONA linka** (251 511 313) nebo centrála BKB. Poskytují také odborné sociální poradenství v jednotlivých krajích. Jedná se o občanské sdružení, které nezajišťuje pouze telefonickou krizovou pomoc, ale zasazuje se, už od počátku svého působení, o souhrnnou viktimologickou intervenci. Bílý kruh bezpečí směřuje svou činnost také k neustálému zlepšování pomoci v problematice obětí trestných činů. Vytváří různé kurzy a přednášky pro vzdělávání odborníků, poskytují nové poznatky ze svých vlastních výzkumů, k inovaci v poskytování služeb či zabránění stereotypnímu jednání v určitých profesích. Aktivně spolupracují s Intervenčními centry, se soudy, policií, advokáty a dalšími důležitými složkami s cílem zajistit a poskytnout, co nejlepší péči. Neméně důležitou součástí práce BKB je vydávání publikací a osvětová činnost o domácím násilí v celé společnosti (Hájková, 2021, s. 41-43).

Azylové domy

Služba azylové domy dle §57 zákona č. 108/2006 Sb. o sociálních službách „...*poskytuje pobytové služby na přechodnou dobu osobám v nepříznivé sociální situaci spojené*

se ztrátou bydlení...“. Tato služba je velmi důležitou součástí pomoci obětem domácího násilí, kdy je oběť nucena společné bydlení s partnerem opustit. Mnohdy to bývá i jediná možnost, jak nevystavit sebe i své nejbližší nepříjemným okolnostem, ze strany násilného partnera. Můžeme se setkat s Azylovými domy s utajenou adresou pro zajištění bezpečného útočiště osobám v jejich nepříznivé situaci (Hájková, 2021, s.45). Tyto domy jsou primárně určeny právě pro oběti domácího násilí. Součástí služby není pouze poskytnutí ubytování a stravy a pomoc při uplatňování práv a oprávněných zájmů, ale mohou být zahrnuty i aktivizační a vzdělávací činnosti, které směřují k řešení nepříznivé sociální situace klienta. Služba je poskytována za úhradu. Pro větší přehlednost Azylových domů na území celé České republiky byl realizován projekt *Jednodušší cesta k hledání domova - azylaky.cz* díky kterému si lze přehledně dohledat Azylový dům dle místa i cílové skupiny klientů, na které se daný dům zaměřuje (Azylaky, 2023).

ROSA centrum představuje rozsáhlou pomoc ženským obětem domácího násilí již od roku 1993 v Praze. Provozuje již zmíněné **Azylové domy s utajovanou adresou**, kterých je velmi málo a jsou poskytovány pouze na území středočeského kraje. Také se soustředí na preventivní a osvětovou činnost v této problematice. Realizuje i další služby sociální prevence: odborné sociální poradenství, telefonickou krizovou pomoc, internetovou poradnu aj. Zajímavými projekty, za kterými stojí právě Rosa centrum je například mobilní aplikace BrightSky, jenž byla vytvořena společně za podpory od Vodafone. Slouží k podávání potřebných informací obětem domácího násilí, vyhodnocení rizika nebezpečí, lze si zde také ukládat potřebné textové či audio nahrávky nebo fotografie, které oběť později může předložit soudu, jako usvědčující důkazy. Dalším zajímavým projektem, který vznikl za podpory nadace České spořitelny během pandemie Covid-19 byl projekt s názvem *Online pomoc ženám obětem domácího násilí a jejich dětem*. Jednalo se primárně o podporu osobního i distančního poradenství, ale taktéž pomoc zajistit technické prostředky pro online komunikaci se školou a dalšími institucemi, které z důvodu změny bydlení nebyla matka svým dětem schopna sama zajistit. Rosa centrum je velmi aktivní institucí v pomoci pro oběti domácího násilí a za svoji působnost vytvořilo spoustu zajímavých projektů (ROSA centrum pro ženy, 2023).

Krizová pomoc

Krizová pomoc je ukotvena v §60 zákoně č. 108/2006 Sb. o sociálních službách a je definována jako *“...terénní, ambulantní nebo pobytová služba na přechodnou dobu poskytovaná osobám, které se nacházejí v situaci ohrožení zdraví nebo života, kdy přechodně nemohou řešit svoji nepříznivou sociální situaci vlastními silami...”* Tato služba je poskytována bezplatně a pouze dočasně na omezenou dobu. Služba skýtá bezplatné ubytování a stravu,

zajišťuje sociálně terapeutické činnosti a pomoc při vyřizování právních či osobních záležitostech. Poskytnuta je okamžitě a její součástí zpravidla bývá i **krizová intervence**, realizována prostřednictvím vyškoleného krizového intervenanta. Cílem krizové pomoci je nastolit u jedince zasaženého krizí, psychickou rovnováhu a stabilizovat ho. Krizová intervence prezentuje celkovou a intenzivní cílenou pomoc na konkrétního klienta se všemi jeho zvláštnostmi. Krizový intervent zde hraje roli mediátora, který vstoupí mezi jedince a krizi a poskytne tak prostor získat náhled na jeho situaci a využít jeho vlastního potenciálu pro řešení situace (Špatenková, 2017, s.42/43). Jak bylo řečeno, má několik forem: *terénní* – představuje přenesení krizové intervence na místo, kde došlo k nehodě a nachází se tam osoby v krizi. *Ambulantní* – probíhá v instituci, která se specializuje na osoby, které se nacházejí v krizi. Nejčastěji se jedná o ordinace psychologů, kam jsou osoby nasměrovány jinými službami či institucemi. *Pobytová* – představuje zařízení s tzv. krizovými lůžky, kde mohou být ubytováni klienti, kterým jejich stav neumožňuje zůstat v jejich domácím prostředí. Má za cíl eliminovat riziko nebezpečí klienta například při týrání dětí či žen v domácím prostředí. Tato služba je pouze na omezenou dobu (Špatenková, 2017, s.52/53).

Intervenční centra

Intervenční centra spadají dle zákona č. 108/2006 Sb. o sociálních službách pod krizovou pomoc a jsou nejdůležitější institucí specializující se na pomoc osobám ohroženým domácím násilím. Ukotvení této služby nalezneme v **§60a**, tento zákon určuje podmínky poskytnutí služby, kdy „...*na základě vykázaní ze společného obydlí podle zvláštního právního předpisu je osobě ohrožené násilným chováním vykázané osoby nabídnuta pomoc nejpozději do 48 hodin od doručení kopie úředního záznamu o vykázaní Intervenčnímu centru. Pomoc Intervenčního centra může být poskytnuta rovněž na základě žádosti osoby ohrožené násilným chováním jiné osoby obývající s ní společné obydlí nebo i bez takového podnětu, a to bezodkladně poté, co se Intervenční centrum o ohrožení osoby násilným chováním dozví. Sociální služby v Intervenčním centru jsou poskytovány jako služby ambulantní, terénní nebo pobytové. (...) Součástí služby je zajištění spolupráce a vzájemné Informovanosti mezi Intervenčními centry, poskytovateli jiných sociálních služeb, orgány sociálně-právní ochrany dětí, obcemi, útvary Policie České republiky a obecní policie, jakož i ostatními orgány veřejné správy...*” (zákon č.108/2006 sb., §60a). Ze zákona tudíž vyplývá, že Intervenční centra plní roli převážně koordinační, aby byla zajištěna spolupráce mezi všemi důležitými složkami, které se na případu podílí. Poskytuje primárně sociálně terapeutické činnosti a pomoc při uplatňování práv, v některých případech se můžeme setkat s Intervenčním centrem, které rovněž poskytuje

pomoc formou pobytových služeb, kde zajišťuje ubytování a stravu. Také je hlavním aktérem zasazujícím se o osvětovou kampaň proti domácímu násilí například „Mlčení bolí“. Všechny služby Intervenčních center jsou poskytovány bezplatně. Dle Hájkové (2021) byla pomoc Intervenčních center během pandemie Covid-19 poskytována pouze distanční formou. Jen v ojedinělých případech byla zajištěna ambulantní či terénní pomoc.

Většina vzniklých center pro oběti domácího násilí poskytuje všechny ze zmíněných služeb, vyjímaje tedy funkci Intervenčního centra. Intervenční centrum tyto centra kontaktuje a spolupracuje s nimi. Dalšími velmi známými poskytovateli pomoci pro převážně ženské oběti domácího a sexualizovaného násilí jsou služby center středočeského kraje – proFem, Acorus a centrum Locika, krizové centrum Riaps, pro Královehradecký kraj – Nomia HK, pro Brněnský kraj – Magdalenium a další.

2.4 Specifika práce s obětí domácího násilí

Pro správnou a cílenou pomoc je zapotřebí využít specifických postupů, které jsou vhodné pro práci s obětí domácího násilí. Komunikace a práce s obětí s sebou nese určitá specifika, jelikož se jedná o závažné a intimní téma, vycházející z prožívání a chování oběti.

Dle autorky Bednářové (2009) lze práci s obětí rozdělit do několika fází. Počáteční fází je *První kontakt*. Obvykle oběť přichází žádat o pomoc po velmi vážném incidentu, který ji zásadně ohrozil na životě a cítí se ohrožená. Při prvním kontaktu je základem vytvořit poklidné a bezpečné prostředí a poskytnout dostatek času pro rozhovor. Iniciace kontaktu ze strany oběti je důležitá pro navázání důvěry a zmapování situace, také pokud oběť projeví zájem předat dostatek podstatných informací o konkrétní pomoci či zprostředkování kontaktu s dalšími institucemi. Není podmínkou, že oběť musí pomoci využít, avšak je potřebné vypracovat společně **bezpečnostní plán**, pokud se rozhodne s agresorem zůstat ve společném obydlí. Cílem tohoto plánu je minimalizace rizik pro případ budoucích útoků, jelikož výskyt a intenzita útoků vzrůstá (Bednářová, 2009, s. 41-43). Čech (2011) na to navazuje a doplňuje, že díky vypracování jasného a komplexního bezpečnostního plánu, se lze útokům vyhnout či zmírnit jejich podstatu. Klade důraz, že nesmí být opomenuta ani nejmenší maličkost. Bezpečnostní plán by měl obsahovat souhrn strategií, které lze využít v bezprostředním okolí. Ukazuje kroky, kterými posiluje možnost se ze situace vymanit a jak se bránit (Čech, 2011, s. 28).

Druhá fáze se vyznačuje motivací ke změně. Oběť prochází určitým vývojem a postupem k situaci. Nejprve nepozoruje nutnost změny, později však prožívá jistou ambivalenci, zvažuje změnu a zároveň si ji nechce připustit. V této chvíli je dobré, pokud

pracovník citlivě poukáže na nebezpečí a rizika, která mohou v aktuálním případě vyvstat při setrvávání s násilníkem. U fáze rozhodování oběť sama od sebe iniciuje kontakt a touží po změně. Pracovník by měl předložit jasné a určité kroky řešení, které oběť zváží jako nejlepší a v těch ji aktivně podpořit. V poslední fázi oběť aktivně podniká konkrétní možnosti pro řešení své situace. Pracovník je oběti k dispozici a zajišťuje ji konkrétní pomoc. Zde však spolupráce nekončí. Poslední fází je i tzv. udržování nastolené změny při které je důležité oběť utvrzovat a podporovat v učiněném rozhodnutí (Bednářová, 2009, s. 46/47).

Není výjimkou, že se v těchto případech setkáváme s lidmi, kteří se nachází v akutní krizi, a proto bychom měli vědět, jak s nimi pracovat. **Krizová intervence** představuje odbornou práci s člověkem, jenž se nachází v akutní krizi, jak bylo zmíněno již dříve. Můžeme se setkat s distanční formou krizové intervence jako je například telefonická Krizová pomoc. Anebo v přímém kontaktu, kdy by měla být součástí činnosti intervenčního centra a krizové pomoci, výjimkou by neměli být ani Azylové domy. Základními pravidly při práci s obětí tváří v tvář je nutné zajistit nejen příjemné a bezpečné prostředí, ale také všechny ostatní základní potřeby člověka, jako je například přísun tekutin, ukázat kam si v případě potřeby může zajít na toaletu, nabídnout něco k jídlu, popřípadě pokud došlo ke zranění ošetřit rány či utlumit bolesti. Nabídnout oběti místo, kde se chce posadit, pracovník by si měl sednout mírně bokem, aby se oběť necítila jako u výslechu a mohla odvrátit pohled. V případě potřeby nabídnout kapesníčky. Hlavním cílem krizové intervence nastolit u oběti úlevu v její situaci a pomoci nalézt přijatelné kroky, které povedou ke zmírnění a řešení nastolené situace. Podstatné je, aby přání, jak řešit vzniklou situaci, vycházelo z toho, co sama oběť považuje za důležité a pro ni přijatelné (Bednářová, 2009, s. 47-49). Další informace, kterých si pracovník může při delší spolupráci s obětí všimnout, zdali oběť vykazuje znaky PTSD neboli post traumatické stresové poruchy. V případě podezření může pracovník nabídnout možnost terapie a odkázat ji na odborníka, který se na PTSD specializuje. V případě hrozí-li projev traumatického stavu je nutné přerušit zatěžující hovor a přeorientovat pozornost oběti na „tady a teď“ například dýcháním nebo procházením se, koukáním se do očí pracovnice (Macková in Bednářová, 2009, s. 49-56).

Následně se po sjednání konkrétní služby provádí **individuální plánování**, což je povinnou činností všech sociálních služeb. Konkrétně toto tvrzení nalezneme v §88 odstavci písmene f) v zákoně 108/2006 sb. o sociálních službách. Plánování probíhá společně s klientem, vytvářejí se osobní cíle v různých oblastech podpory, které se následně po určité době vyhodnocují a popřípadě upravují (Macková in Bednářová, 2009, s. 56). Tyto cíle v sobě mohou zahrnovat nabídku různých speciálních technik, metod či kurzů, které klientce napomohou

k naplnění daného cíle v závislosti na nabídce dané služby. Případně může být poskytnuta jinou sociální službou, například ve spolupráci se sociálně aktivizačními službami pro rodiny s dětmi. Z důvodu domácího násilí může být vztah mezi matkou a dítětem značně narušen, a proto je důležité se na tuto oblast zaměřit a napomáhat k jejímu uzdravení. Nejedná se pouze o narušenou vazbu mezi dítětem a matkou, ale také může dojít ke snížení rodičovských schopností z důvodu dlouhodobého traumatu a zhoršeným sebepojetím oběti. Příkladem technik může být tzv. trénink rodičovských dovedností jenž má za cíl posílit schopnost klientek při výchově dětí a posílit jejich vzájemný vztah. Další metodou může být video trénink interakcí, který napomáhá rodičům porozumět potřebám svého dítěte a adekvátně na ně později reagovat (Bláhová in Bednářová, 2009, s.72-88).

Česká republika představuje komplexní síť pomoci obětem domácího násilí. Představuje tři pilířovou ochranu ze strany složek Policie ČR, Intervenčních center a soudů. První iniciace vytvoření zákonů, které nějakým způsobem upravují problematiku domácího násilí, započala již v roce 2004. Avšak doposud se právní úprava domácího násilí jeví, jako poněkud neucelená a nepřehledná. Samozřejmě pomoc je daleko rozsáhlejší. Podstatnou pomoc tvoří různé sociální služby, které včetně psychické pomoci, dbají na dočasné zajištění základních potřeb oběti, v případě, že by selhala pomoc od podpůrné sociální sítě. Zmiňuji se o konkrétních službách na území České republiky, které se specifikují na tuto cílovou skupinu a jsou svou činností velmi známé. Také nelze opomenout důležité složky, které se s domácím násilím setkávají okrajově, jako je zdravotní pomoc v případě vážných zdravotních komplikací, a další neméně důležitou složkou je i orgán sociálně právní ochrany dětí. Ty, dle mého názoru, svou činností problém neřeší, pouze na něho reagují, proto se jimi v práci nezaobírám. Dle charakteru práce se též věnuji hlouběji specifikům práce s obětí. Tato kapitola slouží k poskytnutí obecných informací ohledně pomoci, kterou stát obětem domácího násilí zajišťuje. Je potřeba vědět, jak by konkrétně tato služba měla fungovat v rámci zákona, abychom případně mohli posoudit, zda tomu tak ve skutečnosti je. Samozřejmě si některé specifické programy či cílovou skupinu může daná služba upravit, ale základní rámec, by měl být všude stejný. Konkrétními službami poskytují pomoc a podporu na území Pardubického kraje, se budu zabývat v navazující kapitole.

3 SYSTÉM POMOCI OBĚTEM V PARDUBICKÉM KRAJI

Pardubický kraj zřizuje na podporu a pomoc obětem domácího násilí, jedno Intervenční centrum přímo v hlavním krajském městě Pardubice. Dále se na území Pardubického kraje nachází jedno ze sídel Bílého kruhu bezpečí poskytující, jak telefonickou krizovou pomoc, tak osobní odborné sociální poradenství. Také se zde nachází šest Azylových domů pro ženské oběti domácího násilí, dvě služby krizové pomoci a osm služeb nabízející odborné sociální poradenství. Nelze opomenout interdisciplinární spolupráci se složkami Policie ČR, probační a mediační služby, zdravotnických organizací, sociálně právní ochranou dětí aj., zabývající se problematikou domácího násilí.

3.1 Odborné sociální poradenství na území Pardubického kraje

Poskytuje bezplatnou odbornou pomoc v občanských poradnách nebo krizových centrech. Nabízí informace pro osoby nacházející se v obtížné životní situaci, kterou nezvládají vlastními silami a zaměřuje se na různé cílové skupiny např. rodiny, oběti trestných činů nebo domácího násilí, seniory apod. Více popsáno v předchozí kapitole.

Bílý kruh bezpečí pomáhá obětem kriminality a domácího násilí, jejich pozůstalým a svědkům již přes 30. let. O činnosti této organizace jsem již mluvila v předchozí kapitole. Jedná se o jednu z nejznámějších a nejvyhledávanějších služeb v souvislostech s domácím násilím. Svoji působnost zprostředkovává převážně pomocí bezplatné nonstop telefonní linky 116 006, ale také nabízí osobní odborné sociální poradenství v jednotlivých krajích celé České republiky. Odborníci z řad psychologů a sociálních pracovníků, případových manažerů zde poskytují psychologickou a sociální pomoc, právní poradenství, praktické rady a informace. V Pardubickém kraji lze nalézt poradnu Bílého kruhu bezpečí v domě služeb, konkrétně na adrese 17. listopadu 237. Také se lze na schůzku objednat případně přijít i osobně bez objednání ve stanovené otevírací době (Bílý kruh bezpečí, 2023).

Občanská poradna Pardubice se nachází opět v krajském městě Pardubice. Poskytují odborné sociální poradenství v osmnácti oblastech. Rozlišují tři úrovně podpory: *informace, rada a aktivní pomoc*. V první řadě poskytují informace, ale nenabízejí řešení. V druhém případě vychází z konkrétní situace klienta a nabízí různé možnosti řešení, poskytují náhled s klady a zápory vycházející z jednotlivých variant řešení. V konečném případě už odborník poskytuje komplexní přístup, kde podává konkrétní dokumenty, napomáhá s jejím vyplněním či zprostředkovává kontakt s dalšími institucemi. Jedná se pouze o ambulantní službu, která se

nachází na stejné adrese jako poradna Bílého kruhu bezpečí (Občanská poradna Pardubice, 2023).

Centrum J.J. Pestalozziho představuje neziskovou organizaci, která poskytuje několik registrovaných sociálních služeb nejen na území Pardubického kraje. Nabízí sociální, poradenské a vzdělávací služby pro všechny typy cílových kategorií s hlavním posláním posilovat rodiny, kteří potřebují pomoc a podporu. Také zřizuje krizové centrum v Chrudimi, Žamberku a ve Svitavách, kde poskytují ambulantní krizovou pomoc a také odborné sociální poradenství, někde také podporu rodin v rámci SPOD, mediaci nebo asistovaný kontakt. Služby jsou poskytovány bezplatně a v případě zájmu i anonymně. Krizová centra fungují od pondělí do pátku, dle stanovené provozní doby na daném místě. Ve městě Chrudim zároveň poskytují i sociální službu Azylový dům pro oběti domácího násilí a rodiny s dětmi (Centrum J.J. Pestalozziho – výroční zpráva, 2021).

Oblastní Charita Moravská Třebová, Chrudim, Polička a Ústí nad Orlicí poskytuje služby odborného sociálního poradenství ve svých občanských poradnách, které mají jednotlivé pobočky i v dalších městech v rámci daného okresu. Celkově je díky této spleťté síti služeb pokryta velká část Pardubického kraje možnou podporou a pomocí, kde aktivně hledat pomoc. Charita se prezentuje, jak již z názvu vypovídá „*caritas*“ představuje lásku člověka k člověku, který trpí. Poskytují poradenství v různých oblastech, rodinné a mezilidské vztahy, majetkoprávní, bydlení, sociální služby aj., v případě jiných oblastí odkazují na další odborníky. Také poskytují svou podporu ambulantně (Oblastní charita, 2023)

3.2 Intervenční centrum Pardubice

SKP centrum Pardubice zajišťuje činnost intervenčního centra pro celý Pardubický kraj a dalších návazných služeb. Koordinuje a zprostředkovává následnou pomoc a provádí první kontakt při pomoci obětem domácího násilí. Zajišťuje jak pomoc sociální, psychologickou, tak také právní pomoc svým klientům. Služba se poskytuje na základě předchozího objednání, ale i bez objednání ve stanovené provozní době na základě smlouvy. Vytváří se individuální plán, stanovují se společně dílčí cíle, kterých se snaží dosáhnout. Následně, po splnění cílů, či na základě rozhodnutí jednoho z aktérů se služba ukončí. Intervenční centrum v Pardubickém kraji se připojilo k projektu Nenech.se, přes kterou se lze anonymně a bezpečně spojit s odborníky, kteří mohou obětem či svědkům v jejich vypjaté situaci pomoci. Pardubické intervenční centrum je jedno ze tří, které se zaměřuje jak na práci s oběťmi, tak i s násilníky. Dobrovolný program NENA (ne násilí) představuje pomoc pro osoby, které si své násilné chování

ovědomují a chtějí s tím pracovat, zvládat svoji agresi. Pomocí Etopeda – odborníka na poruchy chování, se snaží o náhled klienta na své jednání. Nejedná se o snahu změny osobnosti, ale o vlastní práci s agresi, v situacích, kdy dojde ke kumulaci napětí. Též poskytují psychologickou pomoc dětským obětem domácího, které se podle slov koordinátorky Intervenčního centra v situaci vykazání otce často neorientují (Pardubický deník, 2019).

3.3 Krizová pomoc v Pardubickém kraji

SKP centrum nabízí přístřeší pro ženy, matky s dětmi po dobu čtyř dní, které se ocitly v krizové situaci. Součástí je krizová intervence, pomoc psychická, sociální a materiální. Má nepřetržitý provoz, tudíž lze přijmout osobu okamžitě, pokud není obsazen. Jedná se o jeden pokoj se třemi lůžky a dětskou postýlkou. Krizová pomoc je součástí služby Azylový dům pro ženy a matky s dětmi v Pardubicích (SKP-centrum (KP), 2023).

Další krizovou pomoc zřizuje rodinné centrum – **Cesta pro rodinu** Žamberk. Konkrétně je také součástí Azylového domu, jedná se o jeden pokoj se čtyřmi lůžky a dvě dětské postýlky. Poskytuje okamžitou pomoc a ubytování na maximálně sedm dní pro těhotné ženy, rodiny s dětmi, matky s dětmi, které se nacházejí v náhlém ohrožení zdraví či života. Součástí služby je poskytnutí krizové intervence, mapování zdrojů a rizik, zajištění nezbytných potřeb – materiální pomoc, sociálně terapeutické činnosti a zajištění následné pomoci (Cesta pro rodinu (KP), 2023).

Centrum J.J. Pestalozziho je jedním ze zakladatelů Asociace poskytovatelů krizové pomoci. Poskytuje krizovou pomoc ambulantní formou. Jedná se o krizovou intervenci osobám v krizi, vyžadující bezodkladnou pomoc. Konkrétně se poskytuje v Krizovém centru měst Svitavy, Žamberk a Chrudim. Cílovou skupinou jsou lidé všech věkových kategorií, nacházející se v akutní krizi nebo jsou oběti domácího násilí. Služba poskytuje sociálně terapeutické činnosti jako krizovou intervenci, telefonické poradenství, krátkodobou terapii, psychologickou pomoc, rodinné poradenství nebo speciálně pedagogické poradenství. Dále také sociální poradenství, doprovod při jednání s úřady, sociálně právní poradenství a právní poradenství. Cílem je stabilizovat klienta, poskytnout dostatek informací a dopomoci ke zvládnutí jeho nepříznivé situace. Služba krizové pomoci je poskytována dle provozní doby (Centrum J.J. Pestalozziho (KP), 2023).

3.4 Azylové domy na území Pardubického kraje

Na území Pardubického kraje se nachází celkem šest Azylových domů pro ženy a matky s dětmi, které se stali obětí domácího násilí. Často bývají součástí různých krizových center, která zajišťují další návazné služby. Jednotlivé Azylové domy se svou činností příliš neliší, všechny se musí řídit zákonem č. 108/2006 sb. konkrétně §57, kde jsou zmíněné základní činnosti a podstata této služby. Již dříve se tomuto tématu obecně věnuji v předchozí kapitole.

Azylový dům pro ženy poskytuje ubytování bezdětným ženám i matkám s dětmi, které se nachází v těžké životní situaci, které se ocitají bez pomoci rodiny, přátel, bez partnera nebo jsou po výkonu trestu. SKP centrum poskytuje dvě služby Azylový dům pro ženy, a to na území města **Pardubice** a také ve **Vysokém Mýtě**. Cílem služby je poskytnout ubytování, zajistit základní životní potřeby a snížit riziko sociálního vyloučení a aktivně podpořit přijetí společenských norem a zodpovědnosti a zapojit ženy do řešení vlastní situace. Provoz služby je nepřetržitý, za úhradu a součástí je i spolupráce s dětským centrem, kde mohou uživatelky využít možnosti pomoci při výchově dětí. Náplní práce Azylových domů je poskytnout ubytování, zajistit podmínky pro hygienu a vést klientky k zajištění úklidu, vytvářet podmínky pro přípravu stravy, vést je k samostatnosti a vlastní zodpovědnosti apod. Nabízí individuální sociální poradenství, pomoc při uplatňování práv a osobních zájmů, zprostředkování kontaktu s dalšími subjekty například úřady, školy, lékaři aj. Dále pak pracovnice napomáhají při výchově dětí, s otázkami finančního hospodaření, při hledání nového bydlení či zaměstnání a další. Nejdříve se vytváří smlouva na základě písemné žádosti o službu. Poté se vypracovává individuální plán s klíčovým pracovníkem, který se každý měsíc vyhodnocuje a aktualizuje. Podstatou této služby je také aktivně pracovat s klientkou a dopomoci jí stát se nezávislou na pomoci od služeb daného typu a podpořit ji k vlastní soběstačnosti a zodpovědnosti. Poskytnout služby na nejnutnější dobu a více ji neprodłużovat, aby nedocházelo ke zneužívání těchto služeb (SKP-centrum (AD), 2023).

Azylový dům Chrudim služba je poskytována osobám do 64 let věku, které se stali obětí domácího násilí, rodinám s nezletilými dětmi, kteří se ocitli v situaci spojenou se ztrátou bydlení. Cílem je poskytnout dočasné zázemí a stabilizovat jejich současnou situaci, napomáhat jim, aby došlo ke zvýšení jejich soběstačnosti a samostatnosti vedoucí k nalezení vlastního bydlení a uplatnění. Služba je hrazená, uzavírá se písemná smlouva a v průběhu se vytváří individuální plán. Azylový dům poskytuje podporu v otázkách bydlení, zajištění stravy, pomoc při výchově a vzdělávání dětí, jednání s úřady a dalšími institucemi, v oblastech finanční gramotnosti, pracovního uplatnění a hledání vlastního ubytování. Také zajišťují terapeutickou

pomoc a výukové semináře. Uživatelé mají vlastní bytovou jednotku 2+kk, kapacita je 30 lůžek. Službu azylového domu nelze poskytovat anonymně. Délka služby je stanovena pouze na nezbytně dlouhou dobu a zpravidla nepřekračuje jeden rok (Centrum J.J. Pestalozziho (AD), 2023).

Dům Hamry se specializuje a poskytuje pomoc těhotným ženám a matkám s dětmi do sedmi let, které se nachází ve složité situaci, jenž jim komplikuje přijetí započatého těhotenství nebo již vzniklého mateřství. Azylový dům pro těhotné matky v tísní je podpořen nadačním fondem *Betlém nenarozeným*, který napomáhá chránit nenarozené děti a hájit hodnoty úcty k životu. Základními činnostmi této služby není pouze ubytování, ale součástí je společné plánování a realizování cílů a změn, které by napomohly ke zlepšení momentální situace. Služba má sedm pokojů se základním vybavením, kde je zajištěno soukromí. Společné prostory nabízí velkou kuchyň, kde má každá z klientek svou uzamykatelnou skříňku, dále pak počítač, televize a knihovna. Součástí služby je prostorná zahrada. Dům Hamry sídlí na okraji vesnice vzdálené 4 km od města Hlinska, dá se využít vlakových a autobusových spojů. Služba je poskytována za úhradu a je uzavírána smlouva (Dlaň životu, 2023).

Azylový dům Žamberk je zaměřen na podporu těhotných žen a žen s dětmi bez domova nebo týrané a zneužívané. Současně nabízí i krizovou pomoc rodinám s dětmi, kteří se nachází v akutní situaci ohrožení zdraví. Nabízí podporu a spolupráci k přípravě do běžného života v oblastech bydlení, zvýšení samostatnosti v péči o sebe a děti, financí a získávání pracovních možností. Kapacita služby je 10 pokojů pro deset uživatelky a 22 dětí. K dispozici je zde společenská místnost s kuchyní, televizí, knihovnou a počítačem, dále pak dětská herna a dílna. Dále také zahrada s dětským hřištěm a s možností sušení prádla. Smlouva se uzavírá na dobu 6 týdnů s možností prodloužení, nepřevyšuje však jeden rok. Jsou zde poskytovány sociálně terapeutické činnosti, vzdělávací a aktivizační programy pro děti, pracovní terapie, individuální plánování s klíčovým pracovníkem, pomoc při zajištění práv a oprávněných zájmů apod. Každý pátek je pro uživatelky možnost využít potravinové banky a také využít šatníku, který azylový dům poskytuje. Současně poskytuje azylový dům službu sociální rehabilitace, jejímž prostřednictvím napomáhá klientkám, které již ukončily službu azylový dům a našli vlastní bydlení, si toto bydlení také udržet (Cesta pro rodinu (AD), 2023).

Poskytovatelem **Azylového domu Svitavy** je oblastní spolek Českého červeného kříže, který pomáhá těhotným ženám, matkám s dětmi anebo také matkám, které čekají na rozhodnutí soudu o svěření dětí do péče nacházející se v nelehké životní situaci. Kapacita je 13 lůžek a čtyři pokoje. Pracovníci azylového domu pomáhají klientkám vytvářet individuální plán s cílem

podpory a pomoci v různých oblastech života, stejně jako u již zmíněných služeb. Navíc lze také využít potravinové banky. Služba je poskytována za úhradu, uzavírá se smlouva a pouze na nezbytně dlouho dobu nepřevyšující jeden rok (Český červený kříž Svitavy, 2023).

Pardubický kraj disponuje, na podporu a pomoc obětem domácího násilí, jedním Intervenčním centrem přímo v hlavním krajském městě Pardubice, spadající pod obecně prospěšnou společnost SKP centrum, kde rovněž poskytují i jiné služby vztahující se k této oblasti. Dále se, dle rejstříku sociálních služeb, na území Pardubického kraje nachází jedno ze sídel Bílého kruhu bezpečí poskytující, jak telefonickou krizovou pomoc, tak osobní odborné sociální poradenství. Nalezneme zde šest Azylových domů pro ženy, jež jsou povětšinou v okresních městech pardubického kraje, dvě služby krizové pomoci a osm služeb nabízejících odborné sociální poradenství. Služby azylových domů se nespécifikují pouze na oběti domácího násilí, proto nelze jednoznačně říci, zda bude pro oběti v jejich akutní situaci, dostupná. Někde jsou také podmínkou děti, takže pokud jde o ženu bezdětnou, nemohou ji přijmout. Na tomto příkladu chci ukázat a konstatovat, že ne každá ze služeb nabízí pomoc jakékoli ženě, která se stala obětí domácího násilí. Záleží na tom, zda splňuje podmínky dané služby např. cílovou skupinu. Abychom mohli zkoumat dostupnost a kvalitu poskytnutých služeb na území Pardubického kraje, nelze toho docílit, aniž bychom věděli, jaké služby se na území tohoto kraje nacházejí a poskytují. Touto kapitolou navazuji na předchozí kapitolu právě konkrétními poskytovateli jednotlivých služeb a popisuji stručně jejich fungování, specifikuji cílové skupiny a kapacitu.

III. EMPIRICKÁ ČÁST

4 METODIKA VÝZKUMU

4.1 Hlavní cíl a výzkumné dílčí cíle

Hlavním výzkumným cílem je zjistit, jaký je výskyt incidentu domácího násilí v Pardubickém kraji a jak hodnotí síť poskytnuté pomoci ohrožené ženy během pandemie Covid-19 až po současnost. Pro dosažení hlavního výzkumného cíle, jsou formulovány cíle dílčí (DC1 – DC5) z kterých následně vycházejí sondážní otázky k rozhovoru.

DC1: Zjistit četnost výskytu zkoumaného jevu na území Pardubického kraje během pandemie Covid-19.

DC2: Zjistit jaké je povědomí týraných žen o možnostech pomoci a o institucích, které se problematikou domácího násilí zabývají.

DC3: Zjistit, které instituce týrané ženy nejvíce využívají a z jakých důvodů.

DC4: Zjistit a popsat, jak týrané ženy hodnotí poskytnutou pomoc a její dostupnost na území Pardubického kraje s ohledem na pandemii Covid-19

DC5: Zjistit, jaké potřeby nebyly saturovány z pohledu týraných žen v pomáhajících institucích.

4.2 Zvolená výzkumná strategie

Sběr dat je realizován kvalitativní metodologií v kombinaci s metodou analýzy dat u jednoho z dílčích cílů, vzhledem k charakteru práce. U dalších dílčích cílů jsou zjišťovány skutečnosti konkrétně pomocí polostrukturovaného rozhovoru s menším množstvím respondentů. Výhodou kvalitativní strategie je flexibilita a přizpůsobení změnám aktuálního prostředí, lze také získat bohatší a podrobnější informace, tudíž zkoumá jev do hloubky. Hendl (2005) tuto proceduru definuje jako *“systematické nemerické organizování dat s cílem odhalit témata, pravidelnosti, kvality a vztahy”* (in Skutil, 2011, s. 213). Bývá i méně finančně nákladná. Nevýhodou bývá omezený rozsah a názory nejsou všeobecně aplikovatelné, také zpracování je náročnější a zdlouhavější na zpracování. Výzkum může být lehce subjektivně interpretován a zkreslen.

Pro tento výzkum je osloveno pět žen, žijících na území Pardubického kraje a které se staly obětí domácího násilí během pandemie Covid-19. Oslovila jsem nejprve pracovnice

z pomáhajících institucí, kteří pracují s cílovou skupinou obětí domácího násilí, které zjistily skutečnost, zda klientka s poskytnutím rozhovoru souhlasí. Následně využila metodu sněhové koule. Vzhledem k citlivým informacím se jedná o anonymní a osobní rozhovor. Soubor tazatelských otázek je zpracován v souladu s dílčími cíli a cíle hlavního. Využívám i doplňující otázky, které lze použít k získání a směřování hovoru k důležitých informací pro vlastní výzkum.

4.3 Transformace dílčích cílů

Pro rozhovor jsem zvolila následující tazatelské otázky, které jsem rozdělila na jednotlivé oblasti vztahující se k dílčím cílům. Informace, kterým klientka nerozuměla, jsem během rozhovoru vysvětlila.

Tab. 1 Transformační tabulka

Tab. 1 Transformační tabulka

Hlavní cíl	Dílčí cíl	Metoda výzkumu	Sondážní otázky
Zjistit, jaký je výskyt incidentu domácího násilí v Pardubickém kraji a jak hodnotí síť poskytnuté pomoci ohrožené ženy během pandemie Covid-19 až po současnost.	DC1: Zjistit četnost výskytu zkoumaného jevu na území Pardubického kraje během pandemie Covid-19 pomocí metody analýzy dokumentů dostupných dat.	Analýza dostupných dokumentů a dat od policie ČR, Bílého kruhu bezpečí, Asociace intervenčního centra v Pardubickém kraji.	
	DC2: Zjistit jaké je povědomí týraných žen o možnostech pomoci a o institucích, které se problematikou domácího násilí zabývají.	Kvalitativní metoda – polostrukturovaný rozhovor	TO1: V jakém momentě a kde jste hledala pomoc? TO2: Na které další instituce jste se (byste se v případě potřeby) obrátila? TO3: Od koho jste se o těchto možnostech pomoci dozvěděla?
	DC3: Zjistit, které instituce týrané ženy nejvíce využívají a z jakých důvodů.	Kvalitativní metoda – polostrukturovaný rozhovor	TO4: Z jakého důvodu jste se obrátila právě tuto instituci/ tyto instituce?

	DC4: Zjistit a popsat, jak týrané ženy hodnotí poskytnutou pomoc a její dostupnost na území Pardubického kraje s ohledem na pandemii Covid-19	Kvalitativní metoda – polostrukturovaný rozhovor	TO5: Jak celkově hodnotíte poskytnutou pomoc a dostupnost pomoci na území Pardubického kraje? TO6: Když přišla na řadu opatření během pandemie covidu, změnil se průběh násilí? TO7: Jak probíhala komunikace mezi Vámi a pracovníkem služby během pandemických opatření?
	DC5: Zjistit, jaké potřeby nebyly saturovány z pohledu týraných žen v pomáhajících institucích.	Kvalitativní metoda – polostrukturovaný rozhovor	TO8: Co všechno Vám bylo nabídnuto, během poskytované pomoci? TO9: Chybělo Vám něco, co byste ve své situaci uvítala, ze strany pomáhajících institucí?

4.4 Volba výzkumného souboru

Pro vlastní výzkum byla zvolena kvalitativní metoda. U prvního dílčího cíle, vzhledem k jeho charakteru byla použita metoda analýzy dostupných dat. Nejprve bych začala právě odůvodněním vybraných dat těch organizací, které jsem následně pro svou práci použila. Jedná se o data, která jsou volně dostupná na stránkách domacinasili.cz, organizace Bílého kruhu bezpečí a jenž zpracovala ve spolupráci s Asociací pracovníků intervenčních center v celé České republice. Dále také dostupná data Policie ČR, s cílem porovnat tyto dostupné statistiky případů týkající se problematiky domácího násilí a vyvodit konkrétní závěry. Tyto organizace se problematikou domácího násilí primárně zabírají a z těchto důvodů jsou možným, dostupným a důvěryhodným zdrojem.

U dalších dílčích cílů jsem volila metodu polostrukturovaného anonymního rozhovoru. Zprvu bylo nutné určit si, se kterými osobami bude rozhovor veden a následně také, které z nich

budou vybrány ke zpracování. Pro tzv. vzorkování byla zvolena varianta účelového výběru informantů. Důvodem právě této varianty je primární účel této práce. K dosažení hlavního cíle výzkumu bylo potřeba oslovit jednotlivé organizace na území Pardubického kraje, které se danou problematikou zabývají, a které mě následně odkázali na ženy, jež se stali obětí domácího násilí a vyhledali pomoc v období pandemie Covid-19 až po současnost. Nutno dodat, že informantky nebyly selektovány dle dalších kategorií a nebudou o nich sdělovány žádné osobní údaje. Pro výzkum jsem vybrala pět informantek, které jsem uvedla v tabulce č. 2.

Tab. 2 Informantka

Tab. 2 Informantka

Informantka	pohlaví	Instituce, kde byla pomoc vyhledána.	Období, kdy byla vyhledána pomoc.
I1	žena	Policie ČR, Krizová pomoc, Azylový dům Žamberk, Dům Hamry, Intervenční centrum	2020 - současnost
I2	žena	Policie ČR, Krizová pomoc Pardubice, Krizová pomoc Žamberk a Azylový dům Žamberk	2020 - současnost
I3	žena	Telefonická krizová pomoc Bílý kruh bezpečí, Intervenční centrum, Azylový dům	2017 - současnost
I4	žena	Policie ČR	2020 - současnost
I5	žena	Policie ČR	2020–2021

4.5 Organizace a průběh výzkumu

Výzkumné šetření bylo zaměřeno na zjištění výskytu incidentu se znaky domácího násilí a jak hodnotí týrané ženy síť poskytnuté pomoci na území Pardubického kraje s ohledem na pandemii Covid-19. Toto šetření probíhalo v období od ledna do dubna roku 2023. Začátkem ledna jsem nejprve pomocí emailové zprávy, v některých případech i telefonicky, oslovila vedoucí pracovníky Intervenčního centra v Pardubicích, všech Azylových domů pro ženy na území Pardubického kraje a také Občanskou poradnu Bílého kruhu bezpečí v Pardubicích. V emailové zprávě jsem uvedla důležité a konkrétní informace týkající se průběhu a konceptu výzkumu a požádala jsem o zjištění skutečnosti, zda by klientka služby s poskytnutím rozhovoru souhlasila. U některých institucí jsem se setkala s odmítavým přístupem nebo nepřicházela žádná odezva ani po telefonické domluvě, kdy mi bylo slíbeno, že se ozvou. Další z institucí se omluvily, že se nikdo takový v jejich službě momentálně

nenachází nebo si nepřejí narušit jejich poklidný pobyt. Intervenční centrum mi sdělilo informaci, že rozhovor uskutečnit nelze bez udání důvodu. Jinde ke mně byli naopak vstřícní a schůzky mi domluvili. Pozorovala jsem však, že při rozhovoru na ubytování v dané službě hodnotily ženy danou službu velmi pozitivně, ale o předchozích službách tak kladně nehovořily. Myslím si, že to tím mohlo být ovlivněno. Některé informantky se mi podařilo získat metodou sněhové koule, se kterými jsem si následně telefonicky domluvila schůzku.

Schůzky probíhaly převážně na pokoji v rámci služby, či s některými po domluvě přes videohovor. Rozhovory probíhaly vždy v předem dohodnutém čase. Předpokládaná délka rozhovoru byla v rozmezí 30–60 minut a vše bylo nahráváno na diktafon. Na úvod jsem se vždy představila a ujistila se, zda mohu rozhovor nahrát pouze pro mé budoucí zpracování. Všechny informantky s nahrávkou souhlasily. Během rozhovoru jsem používala doplňující otázky pro zjištění dalších důležitých informací k tématu nebo pro směřování hovoru k podstatným informacím. Nahrané rozhovory byly následně přepsány do textové podoby.

4.6 Analýza získaných dat

Získané rozhovory byly přepsány pomocí doslovného textového přepisu ze zvukové nahrávky. Následně byl text segmentován a organizován do jednotlivých dílčích úseků vzhledem k dílčím cílům práce. Během pozorného pročitání textu byly barevně kódovány sekce textu, které jsou významné pro daný cíl výzkumu. Za pomoci tohoto kategorizování a poznámek, jsem tyto informace redukovala na jednotlivé dílčí cíle a následně je použila při interpretaci dat, kdy jsem objasňovala jejich význam a vzájemné vztahy.

4.7 Reflexe etických rizik a rizik výzkumné strategie

Zvolené téma je samo o sobě velice osobní, těžké a citlivé, tudíž mezi rizika zvoleného metodického postupu řadím převážně, strach respondentek z rozhovoru, že nebude dostatečně anonymní a mohl by někdo poznat, že se jedná právě o ni. Dalším rizikem mohla být neochota poskytnout rozhovor ze strachu, z neschopnosti či nechutí mluvit o vlastní situaci a hodnotit poskytnutou pomoc. Také jsem se setkala s nedostatečným počtem žen, které se staly obětí domácího násilí během pandemie Covid-19, vyhledaly pomoc na území Pardubického kraje a chtěly se o svou zkušenost podělit. Taktéž nelze jednoznačně říct, že by vše záviselo pouze na rozhodnutí informantek, poněvadž to bylo zprostředkováno přes pracovníky pomáhajících institucí. U nejmenovaných institucí mi bylo sděleno, že mi dají vědět, ale následně se i po opakovaném kontaktování, neozvaly. Další z institucí se omluvily, že se nikdo takový v jejich službě momentálně nenachází a Intervenční centrum mi sdělilo informaci, že rozhovor

uskutečnit nelze bez udání důvodu. Pozorovala jsem však, že při rozhovoru na ubytování v dané službě, hodnotily ženy danou službu velmi pozitivně, ale o předchozích službách tak kladně nehovořily. Mohly tak být jejich výpovědi ovlivněny prostředím, kde zrovna rozhovor probíhal.

Rizika této výzkumné strategie směřují hlavně na subjektivitu výzkumníka. Tyto rizika popsal již autor Robson (1993) ve své knize *Real world research a resource for social scientists and practitioner-researchers*⁹. Jelikož se jedná o kvalitativní metodu je zpracovávána v omezených schopnostech a možnostech přijímání a zpracování dat výzkumníka. Různá dostupnost informačních zdrojů a využívání těch které jsou nejvíce dostupné, ignorování okolností, že každý ze zdrojů je různě spolehlivý a další z rizik kvalitativního výzkumu, které je potřeba mít na paměti (Skutil, 2011, s. 214/215).

⁹ Překlad: Výzkum reálného světa jako zdroj informací pro sociální vědce a výzkumníky z praxe

5 POPIS A INTERPRETACE ZJIŠTĚNÝCH VÝSLEDKŮ

Tato kapitola se věnuje analýze a interpretaci zjištěných dat, které byly získány pomocí rozhovorů s informantkami. Hlavním výzkumným cílem je zjistit, jaký je výskyt incidentu domácího násilí v Pardubickém kraji a jak hodnotí síť poskytnuté pomoci ohrožené ženy během pandemie COVID-19 až po současnost. Pro dosažení hlavního výzkumného cíle byly formulovány cíle dílčí, a které byly rozděleny do několika tazatelských otázek. Odpovědi informantů jsou citovány s přiděleným kódem informanta uvedené na konci citace a ve vztahu k jednotlivým dílčím cílům.

5.1 Četnost výskytu zkoumaného jevu na území Pardubického kraje během pandemie Covid-19 (DC1)

Tento cíl byl zařazen z důvodů narůstajících internetových článků v souvislostech se zvyšujícím se počtem případů domácího násilí během probíhající pandemie Covid-19 na celém území České republiky. Zvyšující se počty případů by se tak odrážely i na dostupnosti a hodnocení sítě pomoci obětem nacházející se na území Pardubického kraje. Pro zjištění tohoto dílčího cíle byla zvolena metoda analýzy dat, přičemž byly použity statistické údaje Bílého kruhu bezpečí a Policie ČR. Statistická data Bílého kruhu bezpečí lze nalézt na stránkách domacinasili.cz. Dále uvádím statistické přehledy kriminality v období od roku 2017 do roku 2022 od Policie ČR uvedené na stránkách policie.cz, a které jsou upraveny v následujícím grafu č. 2, pouze s daty, které se pojí s problematikou domácího násilí a na území Pardubického kraje.

Tabulka č. 3 představuje přepracovaná data statistik Bílého kruhu bezpečí, jež jsou dostupná na webových stránkách domacinasili.cz. Použita jsou pouze ta data, která se vztahují k zaměření této bakalářské práce.

Tab. 3 Přehled počtu vykázaní Policií ČR v letech 2017-2022

Tab. 3 Vykázání

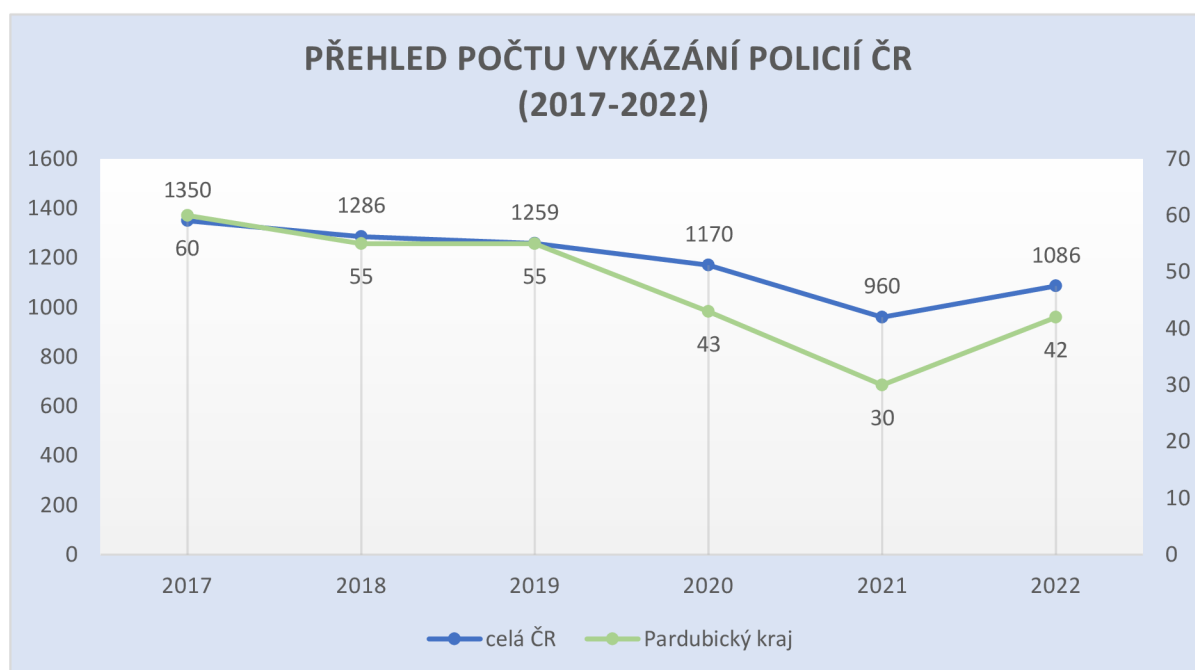
VYKÁZÁNÍ	2017	2018	2019	2020	2021	2022
celá ČR	1350	1286	1259	1170	960	1086
Pardubický kraj	60	55	55	43	30	42

Zdroj: vlastní grafické zpracování statistických údajů BKB (domacinasili.cz, 2023)

Pro větší přehlednost a aktuálnost byl na základě předchozí tabulky vytvořen graf č. 1, který znázorňuje přenesená data s počty případů vykázaní na území celé České republiky

v porovnání s počty případů vykázaní na území Pardubického kraje v letech od roku 2017 až po rok 2022. Na něm lze sledovat klesající tendenci počtu případů vykázaní, a to převážně v letech, kdy započala pandemie Covid-19 a s tím související ochranná opatření. Po rozvolnění proticovidových opatření opět lehce vzrostl počet zaznamenaných případů vykázaní. Celkově však obě křivky kopírují podobnou linii. Pardubický kraj však v letech pandemie zaznamenal větší propad v případech vykázaní v porovnání s případy v celé České republice.

Graf č. 1 Přehled počtu vykázaní Policií ČR v letech 2017-2022

Graf IVykázaní

Zdroj: vlastní grafické zpracování statistických údajů BKB (domacinasili.cz, 2023)

Dále byla vytvořena tabulka č. 4, představuje přepracované statistické přehledy kriminality dostupné na stránkách policie.cz a to konkrétně roky 2017–2022 a údaje za Pardubický kraj a celou Českou republiku. Použity jsou pouze údaje o počtu případů týrání osob ve společném obydlí, jelikož se svou podstatou týkají tématu této práce. Následně byl vytvořen graf č. 2 pro větší přehlednost.

Tab. 4 Přehled počtů případů týrání osoby ve společném obydlí v letech 2017-2022

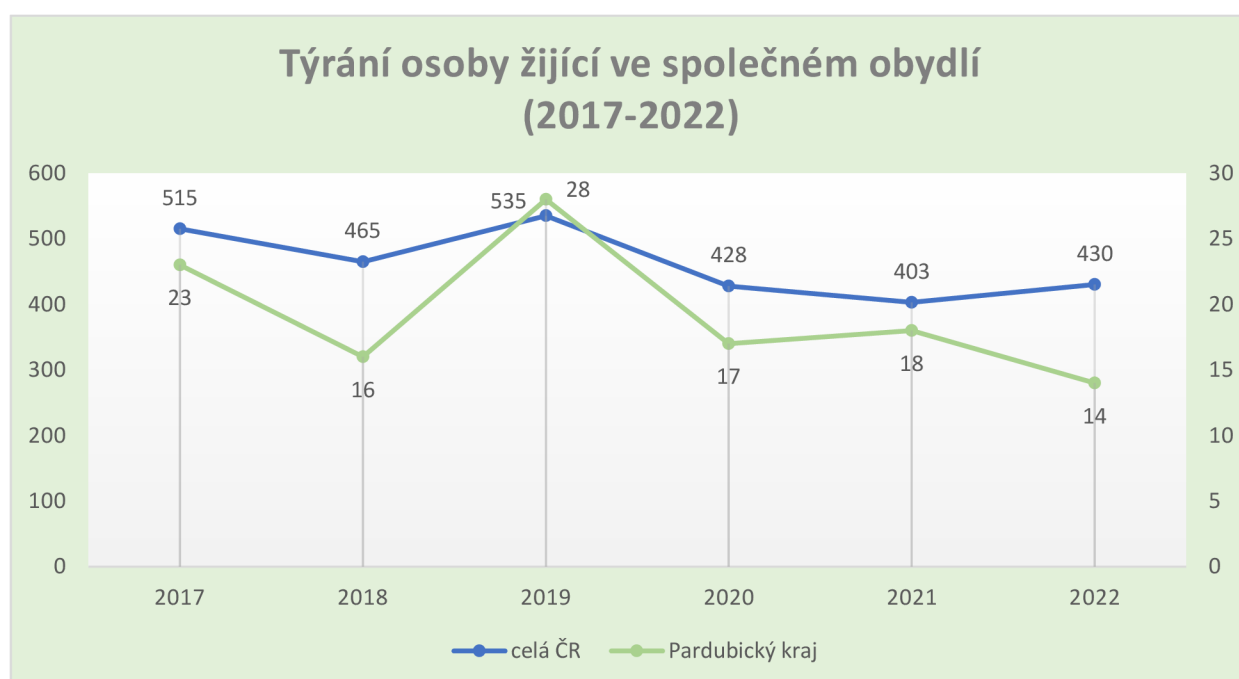
Tab. 4 Týrání osoby ve společném obydlí

TÝRÁNÍ OSOBY VE SPOLEČNÉM OBYDLÍ

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
celá ČR	515	465	535	428	403	430
Pardubický kraj	23	16	28	17	18	14

Zdroj: vlastní grafické zpracování statistických údajů PČR (policie.cz, 2023)

Graf č. 2 Přehled počtu případů týrání osoby žijící ve společném obydlí v letech 2017-2022

Graf 2 Týrání osoby žijící ve společném obydlí

Zdroj: vlastní grafické zpracování statistických údajů PČR (policie.cz, 2023)

Graf č. 2 ukazuje statistické údaje zaznamenaných případů týrání osob žijících ve společném obydlí dle §199 trestního zákoníku v období mezi lety 2017 až po konec roku 2022. K podání trestního oznámení na agresora dochází méně často než k institutu vykazání, proto je případů mnohem méně. Zde však můžeme pozorovat pouze mírně klesající tendenci v letech probíhající pandemie Covid-19 u incidentů domácího násilí na území celé České republiky. Nejvíce zaznamenaných případů bylo v roce 2019. Křivka obou linek má klesající charakter, ale se střídajícími se výkyvy mezi nižšími a vyššími daty, a to převážně v Pardubickém kraji. Celkově lze shrnout, že uvedené počty případů ukazují, že období pandemie mělo vliv na počet zjištěných případů domácího násilí, a že byl spíše nižší než v předchozích letech.

5.2 Povědomí týraných žen o možnostech pomoci a o institucích, které se problematikou domácího násilí zabývají (DC2)

Pro zjištění (DC2) byla zvolena metoda polostrukturovaného rozhovoru, konkrétně byly použity tazatelské otázky č. 1–3. Těmito otázkami byly zjišťovány informace, jaké instituce týrané ženy využily v momentě, kdy pomoc potřebovaly. Dále zdali mají povědomí o dalších institucích, na které se mohou obrátit a v neposlední řadě, jak se o těchto možnostech pomoci dozvěděli.

Na otázku, **TO1: v jakém momentě a kde jste hledala pomoc**, informantky obecně uváděly nejčastěji pomoc od policie ČR, která zasahuje převážně v akutní situaci ohrožení zdraví jejich nebo v některých případech i dětí. Hlavním důvodem bývá přerušit to aktuální násilí, které v tu chvíli probíhalo. „*Jo, takže když to doma proběhlo, tak jsem prvně jsem hledala pomoc u policie. Bylo to v momentě, kdy jsem dostala pár ran. Ne pár, bylo jich dost. A měla jsem vlastně ještě ty děti. Takže tam šlo o zdraví i jejich, protože když jsem je měla v ruce, tak jsem vlastně dostala takovou facku, že mi to dítě skoro vypadlo z ruky, takže jsem vlastně toho chytala za letu, aby mně nespadlo na zem.*“ (I1) Další informantka uvádí: „*Zavolala jsem policii. No já jsem byla i těhotná v tu dobu. Čekala jsem nejmenšího a řekli mi prostě, pokud se to bude opakovat, že mám volat ještě jednou.*“ (I2) „*No hlavně teda v momentě, kdy prostě mě už napadnul po několikáté a s větší intenzitou nebo jak to říct. Ale prvotní pomoc byla asi policie České republiky.*“ (I4) „*Tak například v momentě, když mě zavřel v pokoji jako zamknul v pokoji a já jsem přemejšlela, že jediný, jak se odtamtud dostat je jako skočit z okna. Tak to jsem zavolala policii prostě. Jako nevím. Aby třeba zabušili, zabušili oni na dveře a prostě ho dostali jako z toho bytu.*“ (I5)

Další možností, kde hledat pomoc v akutní situaci byla, dle jejich slov hlavně rodina a blízcí přátelé nebo sousedé, nebo také linka pro oběti domácího násilí. „*No tam já si teďka nepamatuju už kde jsem tu pomoc hledala nejdřív jo ale. Tak asi nejdřív asi u kamarádů, z to jsem se jich ptala, jestli je to normální. To, co se u nás děje. (...) Potom jsem se obracela na Bílý kruh bezpečí mnohokrát na tu jejich bezplatnou linku. Chtěla jsem přijít na to, co dělám špatně. Co teda mám dělat? Policii jsem volat nechtěla, protože to je ještě další problém, totiž manžel je policajt.*“ (I3) Také zaznělo, že zkoušeli hledat pomoc u přátel a příbuzných. Ne vždy jim však jejich nejbližší dokázali pomoc dlouhodobě, či efektivně. To potvrzuje tvrzení: „*Pomoc, jsem hledala převážně jako že jsem to třeba řešila s kamarádkou, která mi samozřejmě řekla, neblázni odejdi a já vždycky prostě ne, on se spraví.*“ (I4) „*Tak asi nejdřív asi u*

kamarádů, z to jsem se jich ptala, jestli je to normální. To, co se u nás děje. A tam jsem teda nepochodila nijak.“ (I3)

Také v reakci na tuto otázku **informantky č. 1 a 2** uvedly, že pomoc hledaly víckrát. Zpočátku se opakovaně obraceli na pomoc od policie ČR, ale po několika incidentech, kdy k vykázání násilníka nedošlo, tak využili krizovou pomoc. „Policie přijela samozřejmě a vykázat z domova nemohli, protože půlka je jeho, takže ho nevykázali. No, a vlastně podruhé jsem opět volala policii a kontaktovala svého bratra a bratr, když to blbě řeknu, to vyřešil za mě. Ten právě našel tady poprvý tu Krizovou pomoc a odvezl mě tam.“ (I1) „Pokud ještě neteče krev, tak oni nechali jeho i tam a mě nechali s ním. No tak ono to potom jeden den dobrý a zas druhý den to začlo, zavolala jsem znova. Ptali se, jste nějaká zraněná? Ne, ale on mě furt napadá, já se ho bojím, prostě jsem těhotná. No tak potom mě, jakože fakt bouchl, no měla jsem paní monokla a tady 7 stehů zašitejch jo. Pak byl na ty vazbě, no asi 3/4 měsíce seděl no. No a potom jsem to stáhla, protože jsem byla těhotná, byla jsem na všechno sama, už jsem nevěděla, říkám, no tak si to třeba uvědomil, dala jsem mu tu šanci. Lituju toho paní, že jsem ho fakt vytáhla z toho. Pak jsem šla na tu krizovou pomoc. No, takže jsem řekla: už dost! otevřela jsem oči, takže jsem šla na krizové lůžko.“ (I2)

Další otázkou k dosažení tohoto cíle byla, **TO2: Na které další instituce jste se (byste se v případě potřeby) obrátila?**

Už při první otázce využily některé informantky více než jednu instituci nabízející pomoc obětem domácího násilí. Nejčastěji se jednalo o krizovou pomoc a azylový dům nebo Intervenční centrum. Konkrétně využili například: „U Znamých a díky bráchovi jsem se dostala poblíž až do Žamberku krizovou pomoc. Využila jsem krizovou pomoc následovně tady odsud jsem šla do Azylového domu Hamry. Tam jsem právě i kontaktovala i Intervenční centrum v Pardubicích a pak ten azylový dům tady.“ (I1) “To bylo teda ta Krizová pomoc Pardubice a azylový dům Žamberk. Další nevím.” (I2) „Vím, že tenkrát jsem volala na ten Bílý kruh bezpečí a oni mně řekli, doporučili do intervenčního centra. Já jsem vyzkoušela různé organizace nejen v Pardubickém kraji i dvě intervenční centra, azylový dům, ale mně přišlo, že já bych příště do takového azyláku už nešla. Do nějakého, třeba do toho nějakého specializovaného to jo. Pak také Aperio. Hledala jsem pomoc i myslím, že profem – jsem dlouho nemohla najít, asi půl roku jsem nemohla najít právníka.“ (I3)

U této otázky taktéž vyšlo najevo překvapivé zjištění. Některé z dotazovaných uvedly, že neměly dostatek informací o tom, kde hledat pomoc. “Třeba člověk v tísní. Nebo něco tak?”

Fakt nevím vůbec jako žádnou. Jenom tu linka bezpečí mě napadá.” (I5) „No já už kontaktuju jenom policii a teďkon je to ve fázi vlastně soudu jo, takže se přiznám, že asi ani neznám nějakou další instituci. Oni mi řekli na té policii jo, že se mám obrátit na to Intervenční centrum. To je vlastně jediné. Někdo jiný mě ani nenapadl. Nevím opravdu, přiznám se, nevím a možná ta informovanost je fakt jako špatná.“ (I4) Nebo se nechtěly obracet na další pomoc ze strany institucí. Buď ze strachu, studu anebo naopak neměly takovou potřebu, jelikož věřily ve vlastní schopnosti či v pomoc ze strany svých blízkých. „A já jsem se to vždycky snažila nějakým způsobem, jak kdyby sama nějak vyřešit. Takže to jsem měla strašný blok. Prostě si přiznat, že se tohleto děje u mě doma. Že takovýho muže prostě přitáhla domů dětem, takže jak kdyby tu vinu jsem si strašně svalovala na sebe, tak jsem nechtěla dalšího člověka do toho zatahovat.“ (I4) „Spíš to spíš. To jsem si říkala, jako že to asi není nic tak vážného, že. Jako jsem se vyhrabala z horších věcí, nebo to zase ne... Ale jakože prostě že to nebudu řešit, že nechci jako ublížit ani tomu člověku, aby to prostě jako vyřešili nějaký jako vyšší orgány, že jsem to jako nepotřebovala, ani jako já jsem měla jako hodně pomoc od svých blízkých, takže jako já jsem ani nepotřebovala žádný rozhovory s psychologem, například na téma. Aby mi pomohl prostě.“ (I5) Také v tom lze nalézt určité znaky oběti domácího násilí, kterým byla věnována první kapitola teoretické části. Jako je například ambivalentní vazba k agresorovi, bagatelizování vlastní situace a možná právě z těchto důvodů dochází k neřešení vlastní situace.

TO3: Jak jste se o těchto možnostech pomoci dozvěděla?

Odpovědi na tuto otázku byly velmi různorodé. V potaz přišly rady od přátel a příbuzných, pomáhající instituce odkazovali na další pomoc, z médií a reklam nebo na internetu. „Hodně od právě toho azylového domu v Hamrech. A bylo to vlastně podmíněné tím bráchou, ten mi jako by pomáhal na tý policii strávil chvílku a tam se právě dohodli, že nás pozvou jakoby na tu krizovou pomoc.“ (I1) „Hledala jsem na internetu. Nemám rodinu.“ (I2) No ještě z dob studia, protože já jsem vlastně vystudovala humanitní obor a měla jsem o tomto povědomí, že taková organizace existuje. O Bílém kruhu bezpečí jsem se dozvěděla ještě dávno před tím manželstvím někde z nějakého plakátu na autobusové zastávce, a to mi zůstalo jako docela hluboko se to do mě vrylo, že tam byl na tom to byl velký plakát a byla tam žena s modřinami a vím, že to byla reklama na ten Bílý kruh bezpečí.“ (I3) Informantka č. 4 uvedla, že ji policie informovala o intervenčním centru, ale více informací o tom, jaká je jejich činnost, nedostala. „Oni mi řekli na té policii jo, že se mám obrátit na to Intervenční centrum. To je vlastně jediné. Já vím, že to Intervenční centrum existuje, ale že bych jako přímo věděla, nebo byla nějak informovaná, že bych sledovala, co přesně oni, co to vlastně obnáší, nebo co oni

mají vlastně na starost. To ne.“ (I4) Stejně na to reagovala i informantka č. 5 „No s tím jsem jako ani nepočítala, že by mě nějak jako chtěli pomáhat, ale. To si myslím, že neříkali, a to by možná měli nabídnou informace, co dělat, pokud se to bude opakovat. To by možná jako lidem pomohlo. A to si myslím, že určitě neřekli.“ (I5)

Shrnutí

Otázkami č.1-3 byly zjišťovány informace, jaké instituce týrané ženy využily v momentě, kdy pomoc potřebovaly. Dále zdali mají povědomí o dalších institucích, na které se mohou obrátit a v neposlední řadě, jak se o těchto možnostech pomoci dozvěděli. Většina informantek hledala prvně pomoc u Policie ČR s cílem přerušit probíhající násilí. Některé dokonce hledaly pomoc u policie opakovaně a v případě, že k vykazání nedošlo z různých důvodů, po několika incidentech se obracely na své blízké a na Krizovou pomoc odkud následně odcházely do azylového domu. Na základě jejich sdělení lze shrnout, že informovanost týraných žen o možnostech pomoci závisí stejně tak na jejich možnostech, schopnostech a na přístupu k nastalé situaci, tak převážně na informovanosti a poskytování informací ze strany pomáhajících institucí směrem k oběti. Nelze předpokládat, že si je oběť schopna informace dohledat sama. Nemusí pro to mít prostředky nebo spoléhat na pomoc od svých blízkých, ne každá z obětí domácího násilí má možnost využít pomoci své sociální sítě. Tři z pěti informantek se o dalších institucích dozvěděly jiným způsobem než ze strany policie, kterou v tu danou chvíli zavolaly o pomoc a která by jim měla informace o těchto institucích nabídnout.

Z uvedených odpovědí informantek vyplývá, že povědomí o možnostech pomoci je spíše nižší. Také lze sledovat určitý znak v jednotlivých výpovědích, že si každá z žen hledá informace podle toho, v jaké situaci se zrovna nachází a jakou z potřeb aktuálně potřebuje naplnit. Například u **informantek č. 1 a 2** byla akutní potřeba bydlení, tudíž za pomoci svých blízkých či internetu byla nalezena Krizová pomoc a následně ubytování v azylovém domě. Naopak **informantky č. 4 a 5** si s pomocí policie vystačily, další pomoc ze stran jiných institucí spíše nevyhledávaly. **Informantka č. 3** si informace o dalších dostupných službách zjišťovala od Bílého kruhu bezpečí, a to nejen na území Pardubického kraje, také v souvislosti s akutní potřebou, kterou potřebovala zabezpečit. Dokonce vyjadřovaly zájem, že ta informovanost o těchto službách je špatná a že by uvítaly nějakou brožuru nebo více informací v té akutní situaci.

Stěžejním faktorem tedy je, aby v případě potřeby byly tyto informace obětem poskytnuty v ten daný moment a tím napomohly danou situaci lépe zvládnout. Ujistit osobu, že

na to není sama, zjistit jakou potřebu teď aktuálně musí řešit a jaká instituce tuto oblast může zajistit.

5.3 Nejvíce využívané služby z pohledu týraných žen (DC3)

V této podkapitole bude analyzována otázka číslo čtyři. Pomocí této otázky byly zjišťovány skutečnosti o tom, jaké instituce týrané ženy nejvíce využívají a z jakých důvodů. Otázky z předchozího oddílu na sebe navzájem navazují a částečně se překrývají, proto se jejich výpovědi mohou opakovat.

TO3: Z jakého důvodu jste se obrátila právě na tuto instituci (tyto instituce)?

Jak již bylo zmíněno u druhého dílčího cíle, ženy využívají převážně pomoc u Policie ČR, a to v případě akutního ohrožení zdraví oběti i jejich dětí. „*Jsem vlastně dostala takovou facku, že mi to dítě skoro vypadlo z ruky, takže jsem vlastně toho chytala za letu, aby mě nespadlo na zem. Takže jsme se pak rozhodla, že zavolám policii, policie přijela samozřejmě a vykázat z domova nemohli, protože půlka je jeho, takže ho nevykázali.*“ (I1) „*Někdo jiný než policie mě ani nenapadl prostě ani jsem si tomu nevěnovala pozornost a v tu dobu vám řeknu, jediné vás zajímá to, že jste v pořádku, že děti v klidu spí a vás asi nic jiného jako nezajímá no, nebo teda aspoň mě ne, no. Vykázali ho z bytu, když jsem prosila, ať ho okamžitě odvezou.*“ (I4) Zarážející u toho tvrzení je, že muž byl vykázán, ale informantka nebyla do 48 hodin kontaktována intervenčním centrem, jak by mělo být normální běžnou praxí. Další informantka reagovala takto: „*Tak to jsem si jako říkala, že Linka, ty si se mnou asi popovídají a... Ale nebudou jako se mnou. Nepřijedou za mnou takhle a já potřebovala jako aby tam byl někdo, kdo ho prostě zastaví. Nepotřebovala jsem jako psychickou pomoc, třeba v tom momentě. Spíš jako potom. Ale ne prostě v tom, když ti tamhle někdo buší na dveře.*“ (I5)

V případech, pokud policie z různých důvodů násilníka vykázat nemůže, volí oběť pomoc od jiných institucí a převážně se jedná o pomoc jenž je dlouhodobá a zajistí ženě ubytování a bezpečí. „*Já jsem byla z toho dlouhodobého násilí vyřizená a já jsem nakonec utekla do azyláku, ale i ten útek mě trval asi 6 týdnů, protože já jsem nebyla schopná. Byla jsem tam 4 měsíce. No a pak, já jsme mě pomohli rodiče. Abysem mohla jít bydlet, protože na nájem absolutně nemám peníze. Ale předtím jsem musela s dětmi do toho azyláku, to se nedalo doma vydržet s manželem. To jako v mém případě hraje velkou roli to, že manžel je policista, jo to musím, to musím říct jako na rovinu. Takže já jsem jako policii chtěla zavolat mnohokrát, nebo takhle už jsem měla i tam jejich telefonní číslo v mobilu tak jako nachystané, ale já jsem to neudělala nikdy, protože jsem se strašně styděla. Bála jsem se.*“ (I3) „*Pak jsem šla na tu*

krizovou pomoc. Říkala jsem si: Tak já budu trpět, nedej bože mě tak trefí, že ani nemusím vstát, že mi fakt trefíte a já můžu spadnout, víte co. No, takže jsem řekla: už dost! Otevřela jsem oči, takže jsem šla na krizové lůžko, potom jsem byla na azylu. No a tak.“ (I2) „No a vlastně podruhé jsem opět volala policii a kontaktovala svého bratra a bratr, když to blbě řeknu, vyřešil za mě. Ten právě našel tady poprvý tu Krizovou pomoc a odvezl mě tam, protože přece jenom peníze u sebe nemáte, že jo, odejděte z domu s 1 taškou s dvouma dětma a teďka co, jste rozsypaná jak domeček z karet. Takže vlastně věděla jsem, že díky tomu bráchoj, jsem využila ten azylový dům a potom se to všechno odvíjelo dál. Bylo to na hned. Pak jsme už šli vyloženě sem jako do azylového domu, ne na krizovou pomoc. Vlastně nabídli, nabídli všechno. Ptali se, co máme všechno sebou, co nemáme. A i ten pobyt, že bude na dyl než jen pár dní.“ (I1)

Pomoc Intervenčního centra využily pouze dvě z informantek. Jedna byla s jejich pomocí spokojena: „Jsem právě i kontaktovala i Intervenční centrum v Pardubicích, mluvila s paní XY, a to taky to tam měla spoustu rad, teda a no vlastně ještě psychologa. No na ten začátek Intervenční centrum, protože mají spoustu rad, že mají na všechno, mají odpověď.“ (I1) Kdežto informantka č.3 se také obracela na Intervenční centrum, a to dokonce dvakrát. Připojila však, že jí tato pomoc moc nevyhovovala a že raději spolupracovala s Bílým kruhem bezpečí. „V tom Intervenčním centru, tam jsem byla teda. A v tom jednom osobně, ve druhém taky osobně, a ve druhém, ještě několikrát telefonicky v kontaktu. A mě to teda vůbec nevyhovovalo, protože tam se musíte objednávat. Takže mě se taky stalo, že jsem byla objednaná, pak jsem to rušila jo... V tomhleto mě spíš vyhovovalo jako to, že tu pomoc v tom Bílém kruhu mám okamžitě a kdykoliv a dostupnou prostě odkudkoliv.“ (I3) Ostatní oslovené buď o Intervenčním centru a Bílém kruhu bezpečí vůbec nevěděly, neměly dostatek informací o jejich činnosti nebo neměly zájem tyto instituce kontaktovat. „Jako já jsem měla jako hodně pomoc od svých blízkých, takže jako já jsem ani nepotřebovala žádný rozhovory s psychologem. A v tom případě jako já nepotřebuju, aby mi někdo někde říkal, nevím, co by mi tam říkali. Například to bude dobrý.“ (I5)

Shrnutí

Cílem této kapitoly bylo zjistit pomocí tazatelské otázky č.4 informace, které navazují na předchozí cíl a to, které instituce týrané ženy využívají nejvíce a z jakých důvodů. Všechny dotazované se shodly, že záleží na aktuální situaci. Například pokud dojde násilí do bodu, kdy se oběť cítí velmi ohroženě, zavolá na policii, protože je to jediná možnost, jak ukončit násilí, které aktuálně probíhá. Pokud k vykázání dojde, měla by být oběť do 48 hodin kontaktována příslušným Intervenčním centrem, to se u informantky č. 4 dle jejich slov nestalo. Pouze ji

police informovala, že se má na Intervenční centrum v případě potřeby sama obrátit. V případě, že se však incident opakuje a policie s tím buď nic neudělá nebo z různých důvodů násilníka nevykáže, žena ztrácí důvěru v jejich pomoc a zvažuje další možné cesty, jak se z této zdánlivě bezvýchodné situace vymanit. Nejprve hledá informace o možném ihned dostupném ubytování na přechodnou dobu u blízkých nebo tuto okamžitou pomoc zajišťuje například Krizová pomoc. Odtud už se poté zařizuje ubytování dlouhodobé, které je možné pouze prostřednictvím azylových domů, které jsou aktuálně dostupné. Intervenční centra a Bílý kruh bezpečí ženy vyhledávají spíše až v momentě, kdy hledají pomoc psychickou a kdy už mají zajištěny základní potřeby. Nebo naopak v momentě, kdy si nejsou zcela jisté, co ve své situaci dělat a potřebují se poradit. V tomto případě přichází v úvahu spíše krizová linka obětem domácího násilí od Bílého kruhu bezpečí, jelikož je časově flexibilní a dostupná ihned.

5. 4 Pohled týraných žen na poskytnutou pomoc a její dostupnost na území Pardubického kraje s ohledem na pandemii Covid-19 (DC4)

Úkolem tohoto dílčího cíle je odhalit, jaká byla dostupnost institucí nabízející pomoc týraným ženám na území Pardubického kraje během pandemie Covid-19 a jak celkově hodnotí síť pomoci. K tomuto zjištění byly použity tazatelské otázky č. 5–7.

TO5: Jak celkově hodnotíte poskytnutou pomoc a dostupnost pomoci na území Pardubického kraje?

Nejprve se věnuji celkové dostupnosti pomáhajících institucí na území Pardubického kraje. Pokud jde o síť pobytových služeb pro ženy s dětmi, tak je poměrně dobře pokrytá. U některých služeb byla nespokojenost spíše s přístupem personálu a nastavenými pravidly. Informantky se o tom vyjadřovaly takto: *„Měla jsem štěstí paní, měla jsem štěstí, že byl volný, jinak ne, tak nevím, nevím. Třeba na rodinu se obrátit nemohu a děti s prominutí dát do toho klobáčku, nebo co to je? Já jsem byla na krizovaku 4 dny asi ten pátej den už mě nastěhovali do azyláku v Žamberku. Jako když jsem byla v Pardubicích, tam to je na 4 dny. No potom když nemáte kam, tak už jako je jim to je jedno, kam jdete. No prostě řekla, máte to internet nebo tam byla wifina, tak si vyhledejte, kam máte jít. No a teď, když jste bez kreditu nemáte Telefon třeba, tak jak se máte pohybovat? No a tady v AD nemůžu říct paní. Klobouk dolů. Přišla jsem s tím. Prostě pomohli mi i s potravinovou, ptali se, jestli prostě jsem pořádku. Jo klepali prostě každou chvíli. Nemůžu říct, no prostě tohleto krizový lůžko dobrý, no tady v Žamberku a taky mě tady jsem byla paní 4 dny a hodili mě hned sem jako na ten Azylák jo.“ (I2)* Dostupnost nebyla úplně ideální. Krizová pomoc byla dostupná, ale spousta azylových domů měla plnou

kapacitu, volná místa na území Pardubického kraje, se dle jejich slov, hledala těžko. „Bylo strašně všechno strašně rychlý na mě, ale určitě jsem mluvila s pracovníci z krizáku, no, a právě během těch sedmi dnů jsme hledali ten další azylový dům no. Jinde neměli teda místo hnedka než v Hamrech.“ (I1) „Původně jsem měla jít do Uherskýho brodu, no jo uherský brod tam jsem měla jít a já říkám, že už fakt nezvládám, jsem psychicky úplně na dně. Takže jsem ráda, že jsem tady.“ (I2) U této otázky se též informantka č. 1 vyjadřovala o dostupnosti pobytových služeb na úrovni nejen místní, ale i časové. Objevovaly se komplikace, které ztěžovaly poskytnutí pomoci, co nejrychleji. Vliv na to měla nejen pandemie Covid-19 a vládní opatření, která se musela striktně dodržovat, ale také samotné požadavky dané služby. „No Jako chtěli testy, tak jsme se vlastně sestavovali ještě do města si udělat testy, než jsme tam (do AD) jeli. A ještě tam je jakoby prohlídka od doktora, což není úplně na chvilku. Když nastupujete, takže potřebujete potvrzení od dětskýho doktora, jo takže to se vlastně musí oběhat všechno předem, než sem jedete. Jinak vás ani neubytují, když nemáte potvrzení od doktora, takže to je takový trošku zabržděný. Podle mě, kdyby vás přijali s tím, že si to pak hnedka obstaráte, tak je to daleko lepší. Já jsem tam právě musela, mě to dalo tři dny, než jsem se dostala k tomu doktorovi. Jeden den jsem tam zavolala, druhý den jsme tam jeli a třetí den jsem vlastně tam mohla. Takže ty tři dny jsem dá se říct neměla, kde bydlet, kdyby nebylo té kamarádky, tak fakt nevím. To byla fakt největší pomoc.“ (I1)

Při zásahu policie se informantky shodly, že tam vždy přijela do deseti minut. Negativně spíše hodnotili jejich postupy. „Jakože když zavoláte a nedovoláte se pak oni vám volají zpátky. A dokonce přijeli asi až když to řeknu vzdušnou čarou kilometr je hlavní jako sídlo budovy nebo nebo stanice a policie přijela po 10 minutách. Takže zklamání. A až potom vlastně jak byl výslech, jak jsem byla na výslechu na služebně podotýkám, jakože třeba ten incident se stal ve středu a já jsem šla na ten až v sobotu jo. Což jako na druhou stranu zase pro mě dobře, protože se vybarvili nějaký modřiny. Takže jsem zase měla nějaký důkaz, ale na druhou stranu No do té doby prostě vlastně oni ho nevyslechli. Nic prostě vůbec jako.“ (I4) Naopak informantka č. 5 dostupnost policie hodnotila kladně. „Když jsem volala. Tak to zas bylo chvilinka, to bylo třeba 10–15 minut. To byla fakt chvilka. Ono se to člověku zdá, třeba, že to bylo dlouho, nebo že to byla krátká chvilka, ale já si myslím, že. Třeba 10 do 10 minut bych řekla, že přijeli vždycky.“ (I5)

Informantka č. 3 vnímala problém u většiny institucí, u kterých hledala právní pomoc, ale neměla možnost chodit na osobní schůzky. Dostupnost této pomoci je, dle jejích slov, celkově nedostupná, a proto byla odkázána hledat pomoc u institucí v jiných krajích, kde

poskytovaly právní pomoc zdarma, a hlavně po telefonu. „*Ne právě, že to mě nepomohl nikdo s právníkem. Já jsem já jsem neměla vůbec peníze na právníka. To jako bezplatný právník to máte akorát tak v občanské poradně. Jo jo to mě nepomohlo, jo takhle kamarádka, tak ona mě poradila. Aperio aperio je úplně skvěle. Ale jsou to teda advokáti, je to jenom jednorázová konzultace po telefonu. To mě vyhovovalo strašně, že to po bylo po telefonu, že je to bezplatné, že je to prostě kdykoli k dispozici každý všední den, ale musíte se tam teda dovolat. Jako já jsem prostě neměla, jsem na to sílu chodit do já jsem prostě toho právníka jenom po telefonu kontaktovala. Já jsem jo to musím říct, já jsem dlouho nemohla najít, asi půl roku jsem nemohla najít právníka. Já koho jsem, koho jsem oslovila, tak od toho dávali ruce pryč, že je to moc komplikovaný případ, že do toho nejdou a že bych na to neměla peníze. A protože jsem neměla peníze, byla jsem na rodičovské, tak jsem požádala soud o přidělení bezplatné a právnícké pomoci, která, kterou mě schválili. Ale musela jsem si teda sama najít právníčku, kterou jsem požádala. Jestli by mě takhle zastupovala a ta mi řekla, co tam mám na ten soud napsat, aby tomu soud vyhověl jo a tu právníčku to musím říct, to mě doporučila nějaká organizace. Myslím, že profem. Taky po telefonu.“ (I3) I přesto, že byla pandemie Covid-19 a s tím souviselo omezení kontaktu, některé služby i přesto spíše preferovaly osobní kontakt. Právě sdělení této informantky nastínilo, že pro někoho může být distanční forma pomoci mnohem efektivnější a dostupnější než ta osobní. Pomoc intervenčního centra nevyhovovala z důvodu, že se tam muselo objednávat dopředu. Konkrétně uvádí následující: „*No jo v tom jo v tom intervenčním centru to teda musím říct, že to byl asi tím covidem oni mě v době toho covidu řekli, že s nima můžu mít konzultaci přes zoom. To mě nabídli, tak to jsem si naplánovala s nima, ale musela jsem se tam objednat dopředu. To jsem si naplánovala, pak jsem to rušila, protože manžel si pořád bral neplánovaně dovolenou, tak to nešlo. Proto mě to právě jako nevyhovovalo tady no.“ (I3)**

Pomoc byla hodnocena i v závislosti, na jakou instituci se informantky obracely. Některé instituce byly hodnoceny kladně, jiné naopak ne. Policie ČR byla nápomocná hlavně v momentě zastavení toho aktuálního probíhajícího incidentu na tom se spousta z žen shoduje, bohužel jejich přístup a následná pomoc byla značně kritizována. „*Ta policie moc nepomohla, teda jako fakt byla jsem ve stresu a nepomohli mi až teprve, až jsem byla udeřena, prostě zmlácená tak teprve to řešili. Já jsem měla pak i na odebrání dětí, pokud bych s partnerem zůstala.“ (I2) „*Padesát na padesát. Dobrý, že teda v tu chvíli to nějakým způsobem jako vyřeší. Přijede policie, je že to utnou to násilí jakoby. Myslím, že je fajn, že ho vyvedou ho prostě z bytu.“ (I4) „*Jako na pomoci, no mě nepřišlo, že nevědí. Mě přišlo, že to neřeší, že to pro ně***

není tak důležité, a že to jakoby nepotřebují extra řešit. Tak třeba takhle mi to přišlo. Pomohli mi od té situace nepřijemné tím, že prostě vykážali třeba toho člověka z domu z bytu. Ale nepomohli mi jako v žádném delším horizontu jako.“ (I5) „Jako u té policie se mi to zdálo trochu zvláštní, protože když jsem je vlastně požádala po druhý o tu pomoc s tím bráchou, tak ten brácha už to tam jako s nima řešil. A já jsem se vlastně vrátila zpátky a volala jsem potřetí tu pomoc. Tak mi dokonce řekli slečno, kdyby vám takhle ubližoval, tak můžete jít zrovna do ringu a trvalo to, nechci vám lhát tři měsíce, než se začalo něco dít, než to dali městu vůbec a pak město to trvalo další tři měsíce, než poslali mě dopis. Mě vlastně v lednu přišlo vyjádření ze září, což se mi zdá hrozně dlouhá doba.“ (I1) Týrané ženy nejsou nespokojené pouze s přístupem policie, ale i s následným řešením domácího násilí ze strany soudu nebo jiných úřadů, které se touto činností zabývají. Bohužel informovanost obětí o těchto právních postupech je nedostatečná. „Ale ten výsledek je úplně o ničem. Jak komise, kde to dám na odvolání. A kde tam napíšu automaticky vyrozumění o odložené věci. Tak já musím ho vlastně znovu sepsat, tak proč musím chodit na tu policii? Ten postup se mi nelíbí vůbec vůbec. Ta byrokracie kolem toho opravdu ne. Jelikož jste nedala souhlas k zahájení řízení? Jo, ale já jsem to automaticky jako brala za hotovou věc. Jo že prostě já dám požadavek, ať to prostě vyšetří, nebo prostě zahájí to řízení rovnou a oni vlastně mi pošlou papír, že to je odloženo. Což teda jako nechápu proč.“ (I4)

Pobytové služby jako Krizová pomoc a azylové domy byly velice nápomocné v případě, kdy oběť nemá finanční prostředky na zajištění nového bydlení anebo v případě, kdy nelze agresora vykážat. „Jako ten azylový dům bych asi na začátek, protože to je jisté ubytování. A určitě tady tu krizovou pomoc, protože je na 7 dní zdarma. Tady vám poskytnou všechno. To je úplně základ.“ (I1) Krizová pomoc pouze na čtyři dny není moc dlouhodobá, ale pokud je zde předpoklad, že se oběti pomáhá nalézt ubytování jinde, tak je to dostačující. „No napadá mě že ty 4 dny byly málo, no teda v Pardubicích. No a tady to je dobrý, že máte i víc na to času, že se prostě i zorientujete hledat bydlení, nebo něco, jak máte řešit, ale tam 4 dny co. Ten rok je akorát jo, má třeba rozmýšlet ta ženská, že na to bydlení, že se to třeba blíží jo no. Musím hledat paní den, co den a už jsem toho obvolala. Obvolala jsem spoustu bytů. Kauce je až 30. Jako 15000 kauce najdete málokde. Sociální byty nejsou dostupné.“ (I2) Avšak u tohoto bodu jedna informantka uvedla, že byla velice nespokojená s přístupem pracovníků při ubytování v Azylovém domě. Informantka č. 3 se cítila pod kontrolou ze strany pomáhající instituce, a dokonce se bála, že přijde o děti. Necítila žádnou podporu, všechno si musela obstarat sama. „To mě naštěstí poradili v azyláku, teda až na mou žádost. Tam jinak mi teda vůbec jako v ničem

*nepomohli. Oni, tam oni tam nebyli specializovaní na oběti domácího násilí a mě no já nevím. Mně přišlo, že já bych přišťe do takového azyláku už nešla. Do nějakého, třeba do toho nějakého specializovaného. Protože si myslím, že že žena, ještě žena, matka malých dětí, která je v krizi tak potřebuje především podporu, a to tam, jako to jsme tam nikdo nezažili. Tady v tomto azylovém domě žádnou podporu, jenom kontrolu. Já jsem tam musela plnit nějaké věci. Já jsem já jsem tam musel, musela jsem tam plnit nějaké cíle, které jsem si stanovila, ale oni tam, jestli tam byla po já jsem si tam připadala jak v pastáku, protože tam jsou všude kamery a oni všechno zapisují. A teďka, ty děti, to je ten starší syn, co co vlastně byl svědkem toho násilí několik let. Tak on strašně zlobil strašně, tak jsem viděla, že oni budou pak psát zprávu na ospod a teď já jsem měla strach, aby se to ještě neobrátilo proti mně, že že nejsem schopná se starat o děti. A já jsem potřebovala prostě pomoci a ne, aby mě tam někdo kontroloval a všechno zapisoval. A oni, oni mě tam ani nic jako neporadili pořádně. Jo jenom se tam muselo chodit pořád na nějaké schůzky a pořád jenom jaké kroky jsem udělala tam jako jako jo tam byl cílem cílem bylo odstěhovat se z azyláku jako najít si vlastní bydlení a tak. Ale ale nikdo vám jako moc nepomohl.“ (I3) Informantka popisuje skutečnou náplň pracovníků Azylového domu, která u jiných klientek může být motivující. Avšak pracovnice azylového domu by měli vědět, jak jednat s oběti domácího násilí a jak k ní přistupovat. Popisuje, že spíše, než kontrolu by potřebovala podporu a aby jí s těmi kroky někdo pomohl. „*Nebo už třeba utečete ze zoufalství tak tak potřebujete, aby pak vás někdo vzal za ruku, všechno vám vysvětlili, co se vám stalo, abyste měla na to náhled, abyste chápala, jako proč se tam nemáte vracet a aby vám pomohl, jako pomohl třeba sehnat nějaké bydlení. Skutečně potřebujete někoho, aby vás vzal záruku jak malé dítě a ty kroky s váma dělal. Toto vnímám jako jako problém, že toto toto tam nebylo ani poprvé ani podruhé.“ (I3)**

Poskytnutá pomoc po většinou splnila její hlavní účel. Byla poskytnuta se snahou zajistit základní potřeby. Další věc je, co všechno oběť od této pomoci očekává. „*Tak jako hodnotím to dobře. Myslím si, že je to dobrý, jo, určitě to těm maminkám pomůže, jako nevím, jestli to jen můj případ, ale dostali jsme všechno, co jsme potřebovali. Dostali jsme klid, dostali jsme jídlo, dostali jsme vlastně i radu, kam zajít. Jaký příspěvky si požádat. S těma úřadama už je to trošičku horší, ale to nevadí. Nejdřív jim dlouho trvá, protože tam ta trochu finanční pomoc na začátek trochu chybí, ale asi jinak super.“ (I1) Jedna z informantek se naopak setkala s méně přívětivým přístupem a celkově hodnotila poskytnutou pomoc následovně: „*No jo, to asi nejvíc mě pomohla ta psychická podpora ze strany bílého kruhu bezpečí. Ale je to jenom psychická podpora, není to jako myslím si, že lidi mají zkreslené představy o pomoci obětem domácího**

násilí, že si myslí, že za ně někdo něco zařídí no tak to ne. Jo, ale oni mě třeba aspoň řeknou, co mám dělat, nebo co můžu dělat. Jo všechno se musí to udělat sama. No nebo, nebo za pomoci přátelů. A to to je hrozně těžké, protože ti tyrani úplně se snaží odizolovat do těch přátel a od rodiny. Proto je tak strašně těžké potom jako utéct a hledat někde pomoci. Ale nejhorší je teda, že vám nikdo ne... Ne, nikdo. Ty instituce, že vám nevěří. Ne, není to tak jako asi všude, ale to, s čím se setkala já, tak jako to to je byla katastrofa.“ (I3) Většinou se nejedná pouze o přístup okolí, ale i ze strany institucí může přicházet dojem, že si to oběť pouze vymyslela. Samozřejmě nelze říct, že takto jedná všechny instituce.

TO6: Když přišla na řadu opatření během pandemie covidu, změnil se průběh násilí?

Tato otázka napomáhá zmapovat situaci, zdali násilí probíhalo již dávno předtím, než přišla pandemie Covid-19 nebo podnítila agresivnější chování partnera. Jen jedna z oslovených informantek se vyjadřovala, že spíše ne. *„To asi ne to si myslím, že na to jako nemělo vliv. Možná, že jsme vlastně byli akorát víc doma, ale tak on do práce chodil. Takže jeho se to vůbec nedotklo.“ (I1) Naopak ostatní informantky se vyjadřovaly, že si myslí, že ano. Některé to hodnotili takto, jelikož neměli možnost se ze situace vymanit a ve společnosti partnera se necítili dobře. „No, když jsme měli, my jsme prošli covidem. Když byl covid, tak nechodil do práce. Ale bylo to horší, no já jsem byla ráda, když byl třeba v práci. Žral nervy, sprostě nadával jo a tak dále.. nevydržela jsem to s ním doma. Nemohla jste ani sednout na vlak. Modlila jsem se ať to skončí ten covid ať to skončí.“ (I2) „Ano ano to bylo právě během covidu, protože. Já jsem utekla, já jsem utekla v červnu 2021 od manžela, takže to bylo právě, ten ten útěk jsem plánovala, no já jsem ho začala plánovat vážně, až teda na jaře, a to bylo zrovna, ale já jsem potřebovala utéct už dřív, to se nedalo vydržet, jenomže ono bylo zrovna zákaz cestování mezi okresy, a ještě do toho děti dostaly neštovice. Nejdřív jeden a pak druhý. A právě během toho já jsem měla pocit, že prostě nemůžu odjet. To byli pro mě strašné překážky a jediné teda co, co mě drželo při životě, abych to vůbec jako vydržela, bylo byli. Bylo to, že jsem tajně vždycky telefonovala s jednou kamarádkou s jedním kamarádem a s tím Bílým kruhem bezpečí, protože já jsem se jinak jako nikam. Měla jsem pocit, že prostě nemůžu odjet.“ (I3) Další informantky se též přikláněly k tomu, že pandemie průběh násilí zhoršila, ale spíše z důvodu větší tendence pít alkoholu. Což byl spouštěcí faktor násilí v jejich případě. *„Ano já bych řekla, že to asi začlo, jo, možná. Byla nějaká ponorka, nebo jako zpětně. Mě, nejsem si nějak jako úplně, jako že bych řekla, ano, může za to covid, nebo to, že nás zavřeli, to ne, ale tam se řešilo spoustu věcí ještě kolem. Bohužel v tom našem případě bylo prostě úmrtí v rodině, kdy prostě mu a umřela matka dcery, to znamená dítě v péči vyřizovat. Všechno tady tohleto, takže alkohol**

doma. Neboj uleví se mi, dáme si vínečko bude fajn, prostě jo, ale jako bráno to tak jako na pohodu. Všecko bude v pohodě. Jenomže pak se to stupňovalo. Facky, plivání, kopání... Už to jelo no, takže a pokaždé jsem prostě ustoupila, ale teď. Už ne no.“ (I4) „Jo to jo. Ale jako jak prostě lidi nemají co dělat, tak prostě jako doma chlastaj. Nebo to zas ne, to on pil jako furt stejně ale. Jako pil no a většinou to právě bylo jako vlivem alkoholu. Že byl zlej. Protože jinak jinak, on se choval fakt jako normálně dospěle. A i jako hezky džentlmensky, ale jakmile se prostě napil, tak. Tak tak jako člověk nepoznával, protože to byl jako úplně jinej člověk.“ (I5)

Z těchto uvedených důvodů, mohl být větší nápor na pomáhající instituce v době pandemie Covid-19. Nebo naopak nemožnost obětí se účinně bránit a z toho důvodu instituce nekontaktovaly o pomoc.

TO7: Jak probíhala komunikace mezi Vámi a pracovníkem služby během pandemických opatření?

Pandemie Covid-19 neovlivnila pouze chování v rodinách, ale také měla vliv na poskytovanou pomoc. Z tohoto důvodu byla zařazena tato otázka. Pobytové služby fungovaly normálně, akorát všichni museli striktně dodržovat určitá pravidla. „*No museli jsme mít roušky. Mohli jsme se vidět tváří v tvář, právě, protože jsme vlastně byli testovaný. My jsme se nechávali testovat v tom azylovém domě. Nám se třeba stalo, když vlastně přišel ten covid, tak kamarádka, co tam se mnou bydlela, tak byla pozitivní, takže tam musela být vlastně skoro 14 dní jako zavřená. Mohla vyjít do kuchyně, ale v určité hodiny od kdy do kdy a my jsme tam být nemohli. Takže my jsme tam třeba byli od 8 do plácnu Půl 11 a ona měla nástup po nás si tam mohla vařit. My tam pak zas mohli být po tý době. A takhle jsme fungovali i ve sprše a měla třeba svůj záchod. V těch rouškách to bylo hrozný i když jsme věděli, že jsme všichni negativní, tak jsme ty roušky úplně nechápaly. Nechodili jsme ven a ani se nejezdilo do města, třeba 14 dní to bylo zakázaný.“ (I1)*

Další z informantek na to navazuje: „*No rok zpátky. No tam jsme chodili s rouškama. Jsem ani nemohla dechat ani. No právě a teď ještě jak malej byl miminko, tak on taky jakože musel mít něco na puse. No a on byl hotovej ten nejmenší, no a kluci to vůbec nechtěli nosit a tam i covid byl. Takže jsme byli úplně hotoví, ani nemohli snad ven, nic. Nemohli jste, měli, jakože karanténu všcky jakoby na bytovce. No potom se dělali testy a byli jsme už jakože všcky to no. No, ale bylo to hrozný paní jenom na baráku ani vylízt jo. No prostě ano, měli jsme takovou, jakože pohotovost. Třeba my jsme si napsali seznam a oni nám to pracovnice koupili a potom na nás zazvonili abysme jenom vylezli a hned zalezli. No, takže to tak aspoň to. (I2)*

Intervenční centra nabízely své služby i telefonicky, ale po předchozí domluvě a na objednání. „*Myslím, že na to do toho bílého kruhu jsem to bylo vždycky to bylo vždycky stejné.*

Telefonicky i to bylo, to bylo jedno, jestli to bylo během covidu nebo ne no. No jo v tom jo v tom intervenčním centru to teda musím říct, že to byl asi tím covidem oni mě v době toho covidu řekli, že s nima můžu mít konzultaci přes zoom. To mě nabídli, tak to jsem si naplánovala s nima, ale musela jsem se tam objednat dopředu.“ (I3)

Přístup policie během pandemických opatření fungoval také velmi podobně jako v předchozích letech. Avšak dodržování pandemických opatření kladli na první místo. Pomoc oběti tak byla podřadná a v oběti to mohlo vyvolat značnou nedůvěru. „*Jo a to jsem chtěla říct, protože jako já tam přijdu, mám nějaký zjevný oděrky na obličejí a policajt mi řekne, prosím vás, vemte si roušku? A já jenom, kde jako teď mám asi sehnat roušku, prostě já tam ubrečená v šoku, nevyspalá, unavená a oni na mě prosím vás vemte si roušku. Jenom jsem vykulila oči. Potom jsem si říkala, děláte si ze mě srandu? Teď prostě do tebe jako vyjede taková zoufalost a začneš brečet znova, protože prostě jako ty seš prostě vydeptaná a voláš o pomoc. A tohle? Takže nejdřív jako řešili tu svoji jakoby ochranu, a až potom začli jako řešit třeba mě.“ (I5)* Následně tak oběť ztrácí důvěru, že by ji někdo mohl pomoci, obrací se tak v opačném případě na někoho jiného. „*To bylo, to bylo totiž tak, já jsem vlastně byla zavřená v tom pokoji. A tak jsem volala nejdřív, protože jsme malý město, tak jsem se kamarádila s klukama od něj z práce, tak jsem nejdřív chtěla, aby jako přijeli oni a oni mezitím zavolali policii. Takže jako jo při druhým tom problému jsem policii nevolala já, protože jsem je nechtěla k tomu tahat a zavolali je vlastně oni. No já si to nepřála, protože jsem ji volala před tejdnem, že jo. Bych byla jako za blbce, tak jsem je nechtěla volat jako znovu.“ (I5)*

V některých případech se však oběť rozhodla svou situaci prozatím neřešit. A to z následujících důvodů: „*Já jsem právě v tom covidu tu policii nevolala. Vůbec ne. Jsem zase byla v té fázi, že. Já jsem věděla, že ta trestná hranice je jinak, že tam vlastně bylo nějaké to omezení, tak by vlastně měl všechno dvakrát tolik nebo prostě bylo, měl by větší trest. A pořád jsem, jak kdyby brala ohled na tu jeho dceru, protože vlastně bydlela s náma přišla přece jenom o maminku, takže... Ji nechcete vzít i tatínka. Já jsem vlastně pořád jak kdyby. Teď to říkám úplně zpětně, jo tenkrát. Když se na to podívám, tak prostě jsem se dostala do té role, že prostě ano budu poslouchat. Budu dělat všechno to, co on prostě po mně chce. On řekne, že je červená, řepa je zelená, tak já řeknu, že červená řepa je zelená jenom proto, aby byl klid. Takže jsem se vlastně vůbec neozvala policii, protože jsem zase chtěla chránit rodinné příslušníky jo. Protože jsem měla strach, co bude potom. Musela jsem to ustát, byli na prvním místě prostě děti stoprocentně. Bohužel bohužel, jako byla to možná blbost, bylo by to možná ušetřený spoustu dalších starostí a stresů a nervů, ale to už člověk teďkon těžko vrátí, že? Nebo těžko. Takže tak*

no.“ (I4) „*Pak jsem je už nevolala, a to bylo taky tím, že jsem jako tón bejvalýmu partnerovi nechtěla působit žádný problémy, což jako bohužel jako nešlo úplně no.*“ (I5)

Shrnutí

Úkolem dílčího cíle číslo čtyři, bylo zjistit, zda je z pohledu týraných žen pomoc dostupná a dobře pokrytá na území Pardubického kraje a jak celkově poskytnutou pomoc hodnotí. Byly k tomu použity otázky č. 5-7.

Dostupnost některých pobytových služeb byla na území Pardubického kraje během pandemie Covid-19 velmi vytížená. Krizová pomoc, jelikož se poskytuje na dobu sedmi dnů byla dostupná poměrně kdykoli. Dle výpovědí informantek, i přestože síť azylových domů pro matky s dětmi je celkem dobře pokryta, ubytování na delší dobu, bylo dostupné pouze zřídka. Kapacity azylových domů jsou většinou rychle využity. Nastoupení na pobyt také ztěžovaly podmínky přijetí, kdy ženy musí nejdříve přinést lékařská potvrzení jejich i dětí, tudíž zajištění bydlení v azylovém domě není poskytnuto ihned a tato potvrzení mohou zabrat i několik dní. Na pomoc u policie ČR se nic během pandemických opatření nezměnilo. Pouze vyžadovali nošení ochranných roušek. Z pohledu týraných žen to pak vypadalo, že nejdůležitější je nejprve dodržování pandemických opatření a pomoc obětem je až na druhou. Některé ženy by spíše uvítaly změnu u některých služeb a podpořily ji v poskytování pomoci distanční formou. Jednalo se například o pomoc ze strany intervenčního centra, nebo odborných poraden. Naopak objednávání a osobní pomoc jim nevyhovovala v případech, kdy setrývaly doma s partnerem či neměly sílu někam chodit osobně a domlouvát si schůzky. Využití distanční psychologické a právní pomoci by uvítaly i do budoucna.

Poskytovaná pomoc byla hodnocena jak kladně, tak i negativně. Mezi pozitivní stránky pomoci byla uvedena okamžitá pomoc policie, kdy svým rychlým příjezdem zabránili probíhajícímu násilí. Dále, že Krizová pomoc poskytuje všechny základní věci, především potraviny, ošacení a ubytování na 4–7 dní zdarma. Pobyt na sedm dní je mnohem více vyhovující. Oběť se tak může stabilizovat a má delší čas na rozmyšlenou a na hledání dlouhodobějšího ubytování a případně zajistit si potřebné dokumenty pro další návaznou službu. Azylové domy skýtají velkou výhodu v dlouhodobém a finančně dostupném ubytování. Také pomáhají klientkám získat veškeré dávky a sepisovat žádosti na úřady, potažmo soudy. Intervenční centra jsou využívána převážně za cílem získání důležitých informací a věnují se přímo obětem domácího násilí, poskytují také odbornou psychologickou pomoc. Bílý kruh bezpečí poskytuje nepřetržitou telefonickou krizovou pomoc. Výhodou je právě okamžitá

distanční pomoc, která se zaměřuje na poskytování krizové intervence, psychologické pomoci a odborného sociálního poradenství. Není za potřebí si předem domlouvat schůzku a probíhá anonymně.

Negativní stránky byly převažující, a to ve všech zmíněných oblastech pomoci. Policie byla kritizována za laxní přístup. Nepředává dostatek informací, kde může oběť hledat pomoc. I přes opakované volání a výjezdy – agresora nevykázali a situaci neřešili, dokud nebyla těhotná žena fyzicky napadena natolik, kdy už potřebovala zdravotní pomoc. Také jejich přístup vyšetřování je zdouhavý a z dlouhodobého hlediska spíše neefektivní. Během pandemických opatření řešili spíše dodržování těchto opatření než pomoc oběti. Azylové domy byly vnímány negativně pro jejich přehnanou kontrolu a nátlak při plnění vytyčených cílů. Oběti domácího násilí potřebují spíše přístup podpory a napomáhání při zvládnutí jejich situace, a to se u některých z těchto forem pomoci nestalo. Ba naopak. Intervenční centra poskytují pomoc pouze po objednání, někdy se však plány obětí mohou nečekaně změnit, a tak se jí pomoc nedostane. V neposlední řadě se také některé týrané ženy stále setkávají s přístupem, kdy instituce ženě nevěří, dokud to nebude prokázáno soudem. U pomoci obětem domácího násilí je stále, co zlepšovat. Lidský přístup, pomoc a podpora by se však neměli vytratit. Pandemická opatření měla vliv na zhoršení situace nebo přispěla ke vzniku domácího násilí z pohledu týraných žen a ovlivňovala rozhodnutí jejich situaci řešit.

5.5 Potřeby týraných žen, které nebyly saturovány v pomáhajících institucích (DC5)

Cílem tohoto dílčího cíle je objevit možná bílá místa v možnostech pomoci obětem domácího násilí. Týrané ženy mohou samy nejlépe vědět, co v dané situaci, ze strany pomáhajících institucí, nejvíce potřebují. Proto byly zjišťovány informace, co všechno bylo během pomoci zajištěno a co naopak samy vnímají, že pomoc neposkytovala a v rámci poskytování těchto služeb by tam zařadily. K tomu byly použity tazatelské otázky č. 8 a 9.

TO8: Co všechno Vám bylo nabídnuto, během poskytované pomoci?

Ženy, které využily krizovou pomoc a ubytování v azylovém domě měly primárně zajištěny základní potřeby jako je jídlo, hygiena, ubytování a ošacení. Také jim poskytl dostatek informací, kde hledat odbornou psychologickou pomoc nebo pomoc zdravotní. A celkově s tou poskytnutou pomocí v tomhle ohledu byli spokojení. *„Bylo to určitě, jídlo ošacení. A byli tam i ty služby jakoby zavolání. Myslím, že vám klidně pomůžou najít, kde je tady jsou ty třeba ti psychiatři nebo ti psychologové a vůbec jakoby tohleto všechno,*

zdravotní péče, kde tady je, tak to všechno nabízej musím říct, že to je jako dobrý myslím. No že ty informace byly dostupný a vždycky, když jste něco potřebovala, tak Vám vždy pomohli. Vždycky vyšli vstříc, jo. U krizové pomoci, tak určitě to byly potraviny, to byly základní potraviny. To hnedka se ptali, jestli máme co jíst nemáme tady, máte dali čočku, rýži brambory. A to bylo všechno naprosto zdarma najdete oblečení pro děti, jestli máte dost, Takže tam bylo všechno i na botičky se ptali, jako by sprchový gely poskytli všemmu hygienu taky. “ (I1) Pomoc těchto služeb je vnímána pozitivně hlavně díky nabídnutému materiálnímu zajištění. „No přišla jsem, dostala jsem i v Pardubicích i tady jsem dostala jako jídlo potravinou banku. Jakože prání, mohla jsem si vyprat, oblečení jsme dostali. Prostě plínky a sunar dostali, že jo. Jako jo dost vybalili, vybavili mě no. “ (I2)

Intervenční centra zajišťovali primárně dostatek informací, kde hledat odbornou pomoc a právní poradenství. „Intervenční centrum hlavně informace, psychologickou a právní pomoc. Poradili. Dali na sebe telefonní kontakt, že kdykoliv cokoliv, můžete se třeba zeptat takhle. “ (I1) Telefonická krizová pomoc Bílého kruhu bezpečí poskytovala nepřetržitě a distančně hlavně krizovou intervenci a psychickou podporu. Dále také předávání informací, kde hledat odbornou pomoc. „Jakože myslím právě ta psychologická pomoc. Jo, no mě byla, no v tom bílém kruhu bezpečí hlavně nabízeli obrovskou psychickou podporu a do dneška kdykoliv potřebuju, tak mi ji nabízí. To je nejlepší organizace, já si ji nemůžu vynachválit, protože oni mě pomohli otevřít oči a skutečně se se na to po skutečně jako přestat vnímat toho manžela jako toho nejlepšího chlapa na světě. Oni mi pomohli jako poskytnout na toto náhled a dodal mi tu sílu, abych dělala ty kroky k tomu, které směřovaly k tomu útěku, abych se takhle sama rozhodla. Toto nikdo jiný nedokázal jako no. Hlavně obrovskou obrovské porozumění a psychickou podporu a já bych to bez tohoto nezvládla. Jako ty kroky se musela udělat sama, to to vám to vám nikdo to vám jako za vás nikdo neudělá, ale oni oni mě pomohli, já bych jinak, já nevím jak kdybych neměla od nich tu podporu, tak snad spáchám sebevraždu, nebo nebo umřu prostě... “ (I3)

Policie vždy přijela včas a pomohli od akutní probíhající situace. U některých případů předala informaci, že se má obrátit na Intervenční centrum. Nabídli i přepravu ke známým či k doktorovi. „Pomohli mi od té situace nepříjemné tím, že prostě vykážali třeba toho člověka z domu z bytu. To to jako to to chtěli mě vzít k doktorovi. “ (I5) Zdravotní péče byla také poskytnuta a lékaři vždy vystavily zprávu a v některých případech i žádanku k psychologovi. „Řekli mi o tom intervenčním centru a kdyby cokoliv, tak at' určitě na ně obrátím. Jako já jsem vlastně při tom druhém napadení skončila na nemocenské, ale jakože spíš psychického hlediska,

takže jsem šla k doktorovi. Vlastně nejvíc mi možná i pomohl dokonce ten doktor jo, že prostě opravdu. Můžu to použít u soudu. On mi dal vlastně povolenku, nebo on mi dal vlastně žádanku tak. A s tou žádankou jsem se vlastně zkontaktovala tady s paní psycholožkou a. A byla jsem o ní vlastně dvakrát s tím, že jsme se domluvili, že kdyby cokoliv tak, že se jí ozvu“ (I4) Někdy samotný a opakovaný příjezd policie v oběti probudí sebereflexi a uvědomění, že je něco špatně. „Ale pak jako po tý policii už jsem si možná po tý druhý nebo třetí policii už jsem si možná uvědomila, že jako on nechce pomoci, že on tohle bude dělat stejně a dále a neustále a říkala jsem si jen: Tak a tohle už nebude dělat mně že jo.“ (I5)

TO9: Chybělo Vám něco, co byste ve své situaci uvítala, ze strany pomáhajících institucí?

V případě, kdy žena musí opustit bydlení a s dětmi, je to pro ni velice finančně náročné. Často opouští bydlení v rychlosti a jen s nejcennějšími věcmi. Pobytové služby sice pomáhají zajistit materiální pomoc, ale ne z dlouhodobého hlediska. Pouze Krizová pomoc je zdarma, a to na pouhých 7 dní. Za pobyt v azylovém domě se platí nižší nájem, pomáhají se získáním dávek, ale i přesto ženy s financemi nevychází. Někdy to může být dáno tím, že neumí hospodařit, ale u většiny případů nemají s čím. Následně je na ně vyvíjen tlak, že si musí shánět vlastní bydlení, které převyšuje veškeré jejich příjmy. Mnohdy pak nemají moc na výběr. „Akorát šetřit peníze, jako kdybych si náhodou našla byt, tak ať prostě mám na kauci a vůbec aby tohle bylo zajištěný. Jinak si myslím, že jsem s tím docela vyrovnaná i ty děti zvládám. Peníze jakoby vycházíme na svoje jídlo a ošacení máme taky svoje. Takže abych pravdu řekla, ani nevím, s čím bych potřebovala pomoc. Jo prostě tady žít. Ten člověk, aby měl prostor, na to všechno, aby si to člověk mohl vyřešit sám v sobě, aby mohl řešit vlastně to, co bude potom. Jo a já třeba jsem se dostala do bodu, kdy už já jsem si dala děti do vlastní péče. Já jsem udělala, zahájila jsem to řízení proti němu s tím domácím násilím. Udělala jsem spoustu věcí, abych jako by mohla takhle bejt v klidu a teď mě právě přijde, že strašně tlačí na ten barák a já prostě s tím nehnu. Prostě tohle je to takhle vyhovuje teďka, když mě tady nechají žít, nechají mě pokračovat dál normálně ve výchově dětí. Šetřit si nějaký koruny. A bych vám pravdu řekla, tak se mi to vždycky zdálo, že rok je jako dlouhá doba, ale když to tady tak všechno zažíváte, tak je to najednou strašně rychlý a klidně bych uvítala i delší dobu. Jsme tady od října, jak se blíží konec, tak už je to zase nátlak a co teď a nemáte našetřeno na tu kauci. Vlastně již předtím jsem kvůli tomu, že nevím, co bude pak odešla a zkusila bydlet zpátky s přítelem.“ (I1) Některé z týraných žen mají tu výhodu, že mají podporu od své rodiny a přátel. Avšak ne všechny takové štěstí mají. „Chybí mi rodina a peníze. No ale to taky jestli vám to vyjde nebo ne, že jo. A teďka, když přijdete bez peněz, jste hotová, nevíte, kam máte dát hlavu. Já jsem nějaké peníze měla,

ale ne moc. No ale to uteklo paní raz dva a mám čtyři kluci, a to je dost. A vybavila jsem si prostě to bydlení, živobytí lékařskou tohle, no tak teďka mě končí mateřská už mi skončila, tak musím jít na úřad práce. Hledám práci a bydlení, takže by se hodilo i hlídání.“ (I2) Toto potvrzuje ještě informantka č. 3, která vyjadřuje potřebu materiální potřeby nejen pro ubytování a zajištění těchto základních potřeb, ale také poukazuje na to, že právní pomoc je nákladná a i přesto, že je možnost, aby byla poskytnuta zdarma je nabízena ve vzdálených městech. „Když utečete a jste na mateřské bez peněz, vy potřebujete prostě materiální pomoc. Ještě když proti vám někdo tady vede soudy, tedy s bývalým státním zástupcem jako advokátem, tak potřebujete advokáta. Na to potřebujete peníze, že by bylo potřeba, kdyby prostě nějaký právník tam byl v těch službách. Nebo, aspoň docházel třeba jednou za týden, nebo něco, nebo byl zprostředkovaný po telefonu. Protože ten Bílý kruh bezpečí, on je fajn, ale oni mě řekli, ano, my máme právníka zadarmo, ale v Brně, což bylo pro mě 100 km daleko.“ (I3)

Jiným informantkám chyběl vstřícný přístup k nim i ke vzniklé situaci ze strany pomáhajících institucí. Také jim ze strany policie přišlo, že nejsou připraveni, jak v případě takových situací zasahovat ze strany policie. Týrané ženy kladou důraz, aby více odkazovali na další instituce, kde všude mohou hledat pomoc a případně i vysvětlily, jakou pomoc daná služba nabízí. „Myslím si, že moje okolí zareagovalo moc dobře. A myslím si, že jsem jako cítila takovou tu podporu. Ale jakoby. Z té strany té policie no nevím jako možná by mohli být třeba jako školení na nějaký takový situace. By možná bylo taky fajn jakoby navíc toho nevěřícího vystresovaného šikanovaného člověka přivést na nějakou jinou jako myšlenku a prostě, aby věděla, jako kam může zavolat, nebo kam může napsat si o pomoc, nebo takhle...“ (I5) Jak bylo popsáno u dílčího cíle č. 2 povědomí týraných žen o možnostech pomoci je v některých případech zanedbávána. Informantka č. 4 u tazatelské otázky č. 9 uvedla, že by si přála nějakou telefonickou psychologickou pomoc. „Možná možná, když to řeknu blbě, protože ten stav potom napadení je takový. Zvláštní, že jsou pocity strašně smíšené. Si říká, jakou blbost udělal, že ten člověk mu chybí jo, že to se strašně střídá ty emoce. Tak možná kdyby třeba udělali nějakou linku vyloženě. Prostě psychologickou, když to tak řeknu. Jo, jakože, protože ta žena v tom napadení se nechce svěřovat třeba nejlepší kamarádce. Potřebuju se z toho vykecat, aby ten člověk ho prostě vyslechl na tom telefonu, že ti to v té anonymitě si myslím, že se více otevřou.“ (I4) Nebyla o tom ze strany policie informována. „No a vidíte a třeba to je věc, kterou mi vůbec nikdo neřekl, ale vůbec opravdu ne. Mě řekli: Kdyžtak se obrať na nějaké Intervenční centrum, to mi řekli tady mezi dveřma a tím to skončilo jo. Ani na tom sepisování žádné informace o tom, že někde existuje nějaká linka.“ (I4) Informantka č. 3 by uvítala podporu a

důvěru ze strany orgánu sociálně právní ochrany dětí, která dle jejich slov, nebrala v potaz, čím si prochází ani předložené důkazy o jejím psychickém stavu z důvodu domácího násilí. „*Já jsem ospod několikrát žádala o to, aby se řídil zákonem. Tedka nevím, ten zákon, je to zákon o obětech trestných činů. Asi to teď nevím, ale ale je tam je tam jako je to nějaký 2 odstavec a je tam napsané. Mě mi to poradili v intervenčním centru tam napsané, že každá osoba, která se považuje za oběť trestného činu, i když ten trestný čin není prokázaný, tak i instituce, instituce, úřady mají povinnost se k té osobě chovat, jako kdyby k tomu trestnému činu došlo, tak na toto jsem je upozorňovala a žádala jsem je, aby se mnou jednali, tedy v souladu s tímto a mají tam i lékařskou zprávu o tom, že mám posttraumatickou stresovou poruchu z týrání manželem. Oni to absolutně neberou, v potaz. Já bych chtěla, kdyby aspoň ty instituce se mnou jednali tak, že si to nevymýšlím.*“ (I3) S nedůvěrou se setkala nejen u OSPOD, ale i ze strany některých lékařů, soudů a úředníků. Informovanost o problematice domácího násilí veškerých profesí, se kterými oběť domácího násilí přijde do kontaktu, by byla nápomocná. „*Tady by byla potřeba nějaká osvěta lékařů, osvěta těch úředníků, osvěta i soudců, protože soudci. Jako mnozí soudci nemají taky povědomí o tom, co to je domácí násilí, a dokonce ani někteří soudní znalci. Já jsem byla třikrát na soudně znaleckých posudcích v Brně, dvakrát v Olomouci a jednou v Praze. A potom to ještě jako nestačí a už jsem byla na tolika jako výslechy různé pořad nějaké výslechy, pořad nějaké soudy a spousty důkazů. Já nevím, co co by ještě jako nechtěli, aby mě začali vůbec jako věřit nebo jednat se mnou tak, že mi věří.*“ (I3)

Shrnutí

Oběti trestných činů jsou chráněny zákonem, a to i v době, kdy se za oběť pouze považují nebylo-li rozhodnuto jinak. Jedna z informantek se setkala s přístupem bagatelizování situace, a to nejen okolí, ale i ze stran státních institucí, které případy domácího násilí řeší. Přístup důvěry a podpory ze stran pomáhajících institucí je stěžejním faktorem pro zajištění potřebné pomoci. Informantky se shodují, že je pro ně důležitý klid, pomocná ruka a bezpečí. Pobytové služby pomáhají zajistit materiální pomoc, ale ne z dlouhodobého hlediska. Pouze Krizová pomoc je zdarma, a to na pouhých 7 dní. Za pobyt v azylovém domě se platí nižší nájem, pomáhají se získáním dávek, ale i přesto ženy s financemi nevychází. Následně je na ně vyvíjen tlak, že si musí shánět vlastní bydlení, které převyšuje veškeré jejich příjmy. Mnohdy pak nemají moc na výběr. Informantky uvedly, že potřebují hlavně šetřit, aby měli z čeho budoucí ubytování zaplatit. Materiální pomoc je velice důležitá, a to nejen pro zajištění základních potřeb člověka, ale u obětí domácího násilí bývá i možností, jak se bránit. Byla zmíněna absence dostupného bezplatného právního poradenství na území Pardubického kraje.

Tudíž oběti z Pardubického kraje hledaly pomoc jiných krajích, kde pro ně byla pomoc ve všech ohledech více dostupná. Aby byla pomoc dostupná a efektivní je důležité oběť informovat o tom, kde hledat pomoc. Dle jejich výpovědí ne vždy tomu tak v praxi je. Není potřeba jen povědomí obětí, ale měl by být kladen důraz i na informovanost široké veřejnosti, a především odborných profesí, které se mohou setkat s obětí domácího násilí. Vědět, jak v takovém případě k oběti přistupovat a neprohlubovat tak pocity zoufalství a nemožnost situaci zvrátit. Také by si většina z nich přála empatický přístup k nastalé situaci.

6 SHRNUTÍ VÝSLEDKŮ K VYTYČENÝM CÍLŮM PRÁCE

V předchozí kapitole byl každý z dílčích cílů shrnut na základě výpovědí informantek. Pro větší přehlednost budou zjištěné výsledky znovu shrnuty v této kapitole. Nejprve budou vyhodnoceny jednotlivé dílčí cíle, a nakonec bude vyhodnocen cíl hlavní.

Úkolem **prvního dílčího cíle (DC1)** bylo zjistit aktuální počty incidentů se znaky domácího násilí na území Pardubického kraje, které byly zkoumány pomocí metody analýzy dat. Byly zkoumány statistiky Bílého kruhu bezpečí a také statistiky kriminality od Policie ČR. Na základě těchto dat byly zjištěny počty případů vykázaní a incidentů – týrání osoby ve společném obydlí za období 2017 po konec roku 2022. Výsledky přinesly následující zjištění. Uvedené grafy č. 1 a 2 ukázaly klesající tendenci počtu případů vykázaní, a to převážně v letech, kdy započala pandemie Covid-19 a s tím související ochranná opatření. Po rozvolnění proticovidových opatření znovu lehce vzrostl počet zaznamenaných případů vykázaní. K podání trestního oznámení na agresora dochází méně často než k institutu vykázaní, proto je případů mnohem méně. Graf č. 2 představuje pouze mírně klesající tendenci v letech probíhající pandemie Covid-19 u incidentů domácího násilí na území celé České republiky. Nejvíce zaznamenaných případů bylo v roce 2019. Křivka obou linek má klesající charakter, ale se střídajícími se výkyvy mezi nižšími a vyššími daty, a to převážně v Pardubickém kraji. Uvedené počty případů ukazují, že období pandemie mělo vliv na počet zjištěných případů domácího násilí, a že byl spíše nižší než v předchozích letech. Nelze však vyloučit, že případy domácího násilí byly vyšší, protože jak uvádím u shrnutí DC4 – pandemická opatření měla vliv na zhoršení situace nebo přispěla ke vzniku domácího násilí z pohledu týraných žen a ovlivňovala rozhodnutí jejich situaci řešit.

Druhý dílčí (DC2) cíl byl zkoumán metodou polostrukturovaného rozhovoru a pomocí tazatelských otázek bylo zjištěno aktuální povědomí týraných žen o možnostech pomoci a o institucích, které se problematikou domácího násilí zabývají. Většina informantek hledala prvně pomoc u Policie ČR s cílem přerušit probíhající násilí. Některé dokonce hledaly pomoc u policie opakovaně a v případě, že k vykázaní nedošlo z různých důvodů, po několika incidentech se obracely na své blízké a na Krizovou pomoc odkud následně odcházely do azylového domu. Na základě jejich sdělení lze shrnout, že informovanost týraných žen o možnostech pomoci závisí stejně tak na jejich možnostech, schopnostech a na přístupu k nastalé situaci, tak převážně na informovanosti a poskytování informací ze strany pomáhajících institucí směrem k oběti. Nelze předpokládat, že si je oběť schopna informace dohledat sama.

Nemusí pro to mít prostředky nebo spoléhat na pomoc od svých blízkých, ne každá z obětí domácího násilí má možnost využít pomoci své sociální sítě. Tři z pěti informantek se o dalších institucích dozvěděli jiným způsobem než ze strany policie, kterou v tu danou chvíli zavolali o pomoc a která by jim měla informace o těchto institucích nabídnout. Z uvedených odpovědí informantek vyplývá, že povědomí o možnostech pomoci je spíše nižší. Také lze sledovat určitý znak v jednotlivých výpovědích, že si každá z žen hledá informace podle toho, v jaké situaci se zrovna nachází a jakou z potřeb aktuálně potřebuje naplnit. Dokonce vyjadřovaly zájem, že ta informovanost o těchto službách je špatná a že by uvítali nějakou brožuru nebo více informací v té akutní situaci. Informantky uváděly, že stěžejním faktorem tedy je, aby v případě potřeby byly tyto informace obětem poskytnuty v ten daný moment a tím napomohly danou situaci lépe zvládnout. Ujistit osobu, že na to není sama, zjistit jakou potřebu teď aktuálně musí řešit a jaká instituce tuto oblast může zajistit.

Třetí dílčí cíl (DC3) za pomoci tazatelských otázek bylo zjištěno, které instituce týrané ženy nejvíce využívají a z jakých důvodů. Všechny dotazované se shodly, že záleží na aktuální situaci. Například pokud dojde k násilí do bodu, kdy se žena cítí ohrožená na zdraví, zavolá na policii, protože je to jediná možnost, jak ukončit násilí, které aktuálně probíhá. Pokud k vykazání dojde, měla by být oběť do 48 hodin kontaktována příslušným intervenčním centrem, to se u informantky č. 4 dle jejích slov nestalo. Pouze ji policie informovala, že se má na Intervenční centrum v případě potřeby sama obrátit. V případě, že se však incident opakuje a policie s tím nic neudělá nebo z různých důvodů násilníka vykázat nemůže, žena ztrácí důvěru v jejich pomoc a zvažuje další možné cesty, jak se z této zdánlivě bezvýchodné situace vymanit. Informantky, u kterých k vykazání nedošlo uvedly, že nejprve hledají informace o možném a ihned dostupném ubytování na přechodnou dobu u blízkých nebo tuto okamžitou pomoc zajišťuje například Krizová pomoc. Odtud už si poté zařizují ubytování dlouhodobé, které je možné pouze prostřednictvím azylových domů, které jsou aktuálně dostupné. Intervenční centra a Bílý kruh bezpečí ženy vyhledávají spíše až v momentě, kdy hledají pomoc psychickou a kdy už mají zajištěny základní potřeby. Nebo naopak jedna z informantek uvedla že takovou pomoc vyhledala v momentě, kdy si nebyla zcela jistá, co ve své situaci dělat a potřebují se poradit. V tomto případě přichází v úvahu spíše krizová linka obětem domácího násilí od Bílého kruhu bezpečí, jelikož je časově flexibilní a dostupná ihned. To také potvrdila, že pomoc telefonické krizové pomoci pro ni byla mnohem lepší a že by ji doporučila všem. Intervenční centrum ji naopak nevyhovovalo z důvodů, že se tam musela objednávat a v případě nečekaného příchodu partnera je musela zrušit.

Čtvrtý dílčí cíl (DC4) přinesl zjištění, jak týrané ženy hodnotí poskytnutou pomoc a dostupnost této pomoci na území Pardubického kraje během pandemie Covid-19. Dostupnost některých pobytových služeb byla na území Pardubického kraje během pandemie Covid-19 velmi vytížená. Krizová pomoc, jelikož se poskytuje na dobu sedmi dnů byla dostupná poměrně kdykoli. Dle výpovědí informantek, i přestože síť azylových domů pro matky s dětmi je celkem dobře pokryta, ubytování na delší dobu, bylo dostupné pouze zřídka. Kapacity azylových domů jsou většinou rychle využity. Nastoupení na pobyt, dle jejich slov, také ztěžovaly podmínky přijetí, kdy ženy musí nejdříve přinést lékařská potvrzení jejich i dětí, tudíž zajištění bydlení v azylovém domě není poskytnuto ihned a tato potvrzení mohou zabrat i několik dní. Na pomoc u Policie ČR se nic během pandemických opatření nezměnilo. Pouze bylo vyžadováno nošení ochranných roušek. Z pohledu týraných žen to pak vypadalo, že nejdůležitější je nejprve dodržování pandemických opatření a pomoc obětem je až na druhořadá. Některé ženy by spíše uvítaly změnu u některých služeb a podpořily ji v poskytování pomoci distanční formou. Jednalo se například o pomoc ze strany intervenčního centra, nebo odborných poraden. Právě objednávání a osobní pomoc jim nevyhovovala v případech, kdy setrvaly doma s partnerem či neměly sílu nebo možnost chodit osobně a domlouvat si schůzky. Využití distanční psychologické a právní pomoci by uvítaly i do budoucna. Poskytovaná pomoc byla hodnocena jak kladně, tak i negativně. Mezi pozitivní stránky pomoci byla uvedena okamžitá pomoc policie, kdy svým rychlým příjezdem zabránili probíhajícímu násilí. Dále, že Krizová pomoc poskytuje všechny základní věci, především potraviny, ošacení a ubytování na 4–7 dní zdarma. Pobyt na sedm dní je mnohem více vyhovující. Oběť se tak může stabilizovat a má delší čas na rozmyšlenou a na hledání dlouhodobějšího ubytování a případně zajistit si potřebné dokumenty pro další návaznou službu. Azylové domy skýtají velkou výhodu v dlouhodobém a finančně dostupném ubytování. Také pomáhají klientkám získat veškeré dávky a sepisovat žádosti na úřady, potažmo soudy. Intervenční centra jsou využívána převážně za cílem získání důležitých informací a věnují se přímo obětem domácího násilí, poskytují také odbornou psychologickou pomoc. Bílý kruh bezpečí poskytuje nepřetržitou telefonickou krizovou pomoc. Výhodou je právě okamžitá distanční pomoc, která se zaměřuje na poskytování krizové intervence, psychologické pomoci a odborného sociálního poradenství. Není za potřebí si předem domlouvat schůzku a probíhá anonymně. Negativní stránky byly převažující, a to ve všech zmíněných oblastech pomoci. Policie byla kritizována za laxní přístup. Nepředává dostatek informací, kde může oběť hledat pomoc. Dle tvrzení informantky č. 2 i přes opakované volání a výjezdy – agresora nevykázali a situaci neřešili, dokud nebyla ona (těhotná žena) fyzicky napadena natolik, že už potřebovala zdravotní pomoc. Také jejich přístup vyšetřování je

zdlouhavý a z dlouhodobého hlediska spíše neefektivní. Během pandemických opatření řešili spíše dodržování těchto opatření než pomoc oběti. Azylové domy byly vnímány negativně pro jejich přehnanou kontrolu a nátlak při plnění vytyčených cílů. Dle slov týraných žen potřebují spíše přístup podpory a napomáhání při zvládnutí jejich situace, a to se u některých z těchto forem pomoci nestalo. Ba naopak. Intervenční centra poskytují pomoc pouze po objednání, někdy se však plány obětí mohou nečekaně změnit, a tak se jí pomoc nedostane. V neposlední řadě se také některé týrané ženy stále setkávají s přístupem, kdy instituce ženě nevěří, dokud to nebude prokázáno soudem. Pandemická opatření měla vliv na zhoršení situace nebo přispěla ke vzniku domácího násilí z pohledu týraných žen a ovlivňovala rozhodnutí jejich situaci řešit.

Dílčí cíl číslo pět (DC5) měl zjistit potřeby, které nebyly saturovány z pohledu týraných žen v pomáhajících institucích. Oběti trestných činů jsou chráněny zákonem, a to i v době, kdy se za oběť pouze považují nebylo-li rozhodnuto jinak. Jedna z informantek se setkala s přístupem bagatelizování situace, a to nejen okolí, ale i ze stran státních institucí například OSPOD, který se s případy domácího násilí setkává poměrně pravidelně. Přístup důvěry a podpory ze stran institucí, kteří situaci řeší i byť jen okrajově, je stěžejním faktorem pro zajištění potřebné pomoci. Informantky se shodují, že je pro ně důležitý klid, pomocná ruka a bezpečí, které z důvodů neustálých nároků a plnění cílů při pobytu v azylovém domě nedosáhly. Pobytové služby pomáhají zajistit materiální pomoc, ale ne z dlouhodobého hlediska. Pouze Krizová pomoc je zdarma, a to na pouhých 7 dní. Za pobyt v azylovém domě se platí nižší nájem, pomáhají se získáním dávek, ale i přesto ženy s financemi nevychází. Následně je na ně vyvíjen tlak, že si musí shánět vlastní bydlení, které převyšuje veškeré jejich příjmy. Mnohdy pak nemají moc na výběr. Informantky uvedly, že potřebují hlavně šetřit, aby měli z čeho budoucí ubytování zaplatit. Materiální pomoc je velice důležitá, a to nejen pro zajištění základních potřeb člověka, ale u obětí domácího násilí bývá i možnost, jak se bránit. Byla zmíněna absence dostupného bezplatného právního poradenství na území Pardubického kraje. Tudíž oběti z Pardubického kraje hledaly pomoc jiných krajích, kde pro ně byla pomoc ve všech ohledech více dostupná. Aby byla pomoc dostupná a efektivní je důležité oběť informovat o tom, kde hledat pomoc. Dle jejich výpovědí tomu tak v praxi spíše není. Není potřeba jen povědomí obětí, ale měl by být kladen důraz i na informovanost široké veřejnosti, a především odborných profesí, které se mohou setkat s obětí domácího násilí. Vědět, jak v takovém případě k oběti přistupovat a neprohlubovat tak pocity zoufalství a nemožnost situaci zvrátit. Také by si většina z nich přála empatický přístup k nastalé situaci ze strany policie, soudů a ze strany sociálně právní ochrany dětí.

Hlavní výzkumný cíl měl za úkol zjistit, jaký je výskyt incidentu domácího násilí v Pardubickém kraji a jak hodnotí síť poskytnuté pomoci ohrožené ženy během pandemie Covid-19 až po současnost. Za pomoci pěti dílčích cílů bylo zjištěno, že výskyt incidentů se znaky domácího násilí byl spíše nižší než v předchozích letech, a k poklesu došlo převážně v období pandemie 2020-2021. Rok 2021 byl jeden s nejméně případy za poslední dobu jak v celé České republice, stejně tak v Pardubickém kraji. Týrané ženy se naopak shodly, že pandemická opatření měla vliv na zhoršení situace nebo přispěla ke vzniku domácího násilí a také ovlivňovala rozhodnutí jejich situaci (ne)řešit. Z tohoto důvodu nelze popřít možnost, že statistiky nemusí obsahovat reálná čísla případů domácího násilí. Týrané ženy hodnotí poskytnutou průměrně. Pokrytí a dostupnost služeb je poměrně dobrá na území Pardubického kraje. Avšak kapacity Azylových domů jsou po většinou naplněny a ubytování se tak hledalo velmi těžko. Krizová pomoc se poskytuje pouze na maximální dobu sedmi dnů a je dostupná téměř kdykoli. Kratší doba než sedm dnů, je dle výpovědí, spíše nevyhovující. Intervenční centrum bylo hodnoceno kladně, pouze v některých případech bylo vytýkáno, že se schůzky musí domlouvat a objednávat dopředu a upřednostňují osobní kontakt. Nevyhovující je to například pro ženy, které setrvávají v domácnosti s násilným partnerem. Týrané ženy tak upřednostňují distanční telefonickou krizovou pomoc od Bílého kruhu bezpečí, jelikož jsou k dispozici kdykoli a poskytují podobné služby. Během pandemie Covid-19 poskytovalo distanční pomoc na objednání i Intervenční centrum. Ženy vyjádřily zájem o poskytování distanční formy pomoci i do budoucna. Největším problémem týraných žen je neinformovanost o možnostech pomoci ze strany Policie ČR a jejich laxní přístup. Policie přichází ve většině případů do kontaktu s obětí domácího násilí jako první. Rovněž v praxi nedochází k multidisciplinární spolupráci mezi jednotlivými institucemi, jak by dle teoretické části mělo. Znemožňuje to tak oběti rychle poskytnout potřebnou pomoc. Nevhodný přístup se netýká pouze policie, ale s nedůvěřivým přístupem se týrané ženy setkávají i ze strany OSPOD, u soudu apod. Týrané ženy s dětmi vnímaly mezeru v pomoci převážně v oblasti financí a podpůrného přístupu od pracovníků v azylovém domě. S malými dětmi nemají možnost našetřit si na bydlení po odchodu z azylového domu. Materiální pomoc je jim poskytnuta pouze na začátku v rámci krizové pomoci. Azylové domy mají zajatý chod a pravidla, často právě tím mohou u oběti vyvolat pocit, že se nemůže nadechnout, cítí se nepochopena a spíše, než podporována je jako pod kontrolou. Hlavní cíl byl tímto způsobem zodpovězen a tedy splněn.

ZÁVĚRY A DOPORUČENÍ

Teoretická část práce byla věnována komplexně problematice domácího násilí se zaměřením na ženské oběti a jejich charakteristiky. Dále na síť pomoci obětem domácího násilí v celé České republice, nejdříve systému právních norem, dále Policii ČR a jejich činnosti vztahující se k problematice domácího násilí, všem institucím, jenž se specifikují svou činností na pomoc obětem domácího násilí a v neposlední řadě i specifikům práce s obětí. Poslední kapitola teoretické části už se konkrétně věnuje jednotlivým institucím na celém území Pardubického kraje, kteří pomáhají obětem domácího násilí. Teoretická část byla jakýmsi průvodcem systému pro práci s obětí, na kterou následně navázala část empirická.

Empirická část byla rozdělena na několik oblastí zkoumání. Nejprve se věnovala aktuálnímu zjištění výskytu incidentů se znaky domácího násilí na území Pardubického kraje, ve srovnání se situací na území celé České republiky z dostupných statistických dat policie ČR a Bílého kruhu bezpečí. Dále zkoumala pohled týraných žen na poskytnutou pomoc během probíhající pandemie Covid-19 a na území Pardubického kraje. Konkrétněji se věnovala otázkám povědomí o možnostech pomoci, dostupnosti, nejvíce využívaným službám a z jakých důvodů, celkovému hodnocení poskytnuté pomoci a v neposlední řadě také potřebám, které z jejich pohledu nebyly v rámci pomoci zajištěny. V návaznosti na teoretickou část této práce mi teoretická část evokuje dojem, jak by pomoc měla reálně vypadat, ale v některých případech, neodpovídá praxi. Docházím k názoru, že v praxi nedochází k multidisciplinární spolupráci jednotlivých složek a také, že pracovníci nejsou dostatečně vzděláváni v problematice domácího násilí.

Zvolenou metodologickou strategií byla kvalitativní metoda realizována prostřednictvím polostrukturovaného rozhovoru s omezeným počtem informantů. Tato metoda přinesla autentické výpovědi, jež vnesly hlubší a otevřený náhled na dané téma. Stanovené dílčí cíle přispěly ke splnění vytyčeného cíle hlavního. Nevýhodou této metody bylo ztížené vyhledávání informantů, kteří by se nebáli otevřeně hovořit o vlastní situaci na tak citlivé téma. V tomto případě se mi podařilo sehnat pouze pět informantek. V tomto je výhodnější kvantitativní sběr dat, jelikož je zde větší zachování anonymity a komfortu, avšak pro daný cíl práce by nebyla vhodná.

Hlavním cílem této bakalářské práce bylo zjistit, jaký je výskyt incidentu domácího násilí v Pardubickém kraji a jak hodnotí síť poskytnuté pomoci týrané ženy během pandemie Covid-19 až po současnost. Z posuzovaných statistik vyplývá, že byl výskyt incidentů

domáciho násilí na území Pardubického kraje během pandemie Covid-19 nižší než v letech před pandemií. Z výsledků kvalitativního šetření je patrné, že by měl být kladen větší důraz na informování obětí domáciho násilí o možnostech pomoci, o činnostech jednotlivých pomáhajících organizací a jejich vzájemnou spolupráci. Systém pomoci, dle výpovědí informantek, vypovídá o nekonzistenci. Dostupnost jednotlivých služeb je velmi dobře pokryta, akorát kapacity například azylových domů jsou většinou naplněné. Týrané ženy měly možnost vyzkoušet si distanční pomoc a uvítaly by ji i do budoucna, hlavně kdyby tak byla zajištěna i právní pomoc. Mezi potřeby, které nebyly satureovány řadí převážně finanční zdroje pro zajištění bydlení po ukončení pobytu v azylovém domě. Dále empatický přístup a zajištění klidu a důvěry a v neposlední řadě hlavně informovanost nejen jejich, ale i pracovníků. Celkově hodnotí síť poskytnuté pomoci jako průměrnou. Podrobněji je hodnocení týraných žen zodpovězeno u jednotlivých dílčích cílů. Hlavní výzkumný cíl byl zodpovězen a tedy splněn.

Přínosem této bakalářské práce pro praxi sociální práce je pohled týraných žen na poskytovanou pomoc. Výsledky této práce mohou být věnovány pracovníkům pomáhajících institucí na území Pardubického kraje. Dále také studentům, dalším profesím a odborníkům, ale užitečná může být i pro samotné oběti domáciho násilí, které hledají odbornou pomoc. Tato práce může přispět ke zkvalitnění služeb pro oběti domáciho násilí na území Pardubického kraje.

Síť pomáhajících institucí je dobře pokrytá a dostupná na území Pardubického kraje, proto doporučuji se nyní zaměřit spíše na větší informovanost o návazných službách poskytující pomoc pro oběti domáciho násilí ze strany policie směrem k oběti, protože se většinou dostávají do kontaktu s obětí jako první. V rámci multidisciplinární spolupráce mezi jednotlivými institucemi doporučuji například vytvoření letáčků o činnosti dané služby, kterou by příslušníci policie mohli obětem předat. Stejně tak vidím vzdělávání pracovníků všech institucí, kteří se setkávají ve své praxi s domácím násilím, aby tak mohly zvýšit efektivitu a možnosti ochrany obětem a jejich dětem. Potenciál vidím ve zvyšování kapacit dostupného sociálního bydlení na území Pardubického kraje. Dále doporučuji podrobnější zkoumání v oblastech poskytnuté pomoci z pohledu obětí domáciho násilí v dalších krajích, nebo se zaměřením na jednu konkrétní instituci. Nebo se naopak zaměřit na porovnání výpovědí pracovníků dané služby a výpovědí poskytnuté pomoci ze strany obětí domáciho násilí.

POUŽITÁ LITERATURA

- AZYLAKY, [online]. Azylaky.cz [cit. 21. 2. 2023]. Dostupné z: <https://azylaky.cz/>
- BEDNÁŘOVÁ, Z. Z. 2009. *Domáci násilí: zkušenosti z poskytování sociální a terapeutické pomoci ohroženým osobám*. Praha: Acorus.
- BÍLÝ KRUH BEZPEČÍ, *Poradna BKB Pardubice., Bkb.cz* [online]. [cit. 2023-02-23]. Dostupné z: <https://www.bkb.cz/kontakt/ceska-republika/pardubice/>
- BUSKOTTE, A., VANÍČKOVÁ HORNÍKOVÁ, L. 2008. *Z pekla ven: žena v domácím násilí*. Brno: Computer Press.
- CENTRUM J. J. PESTALOZZIHO – Výroční zpráva, *Centrum J. J. Pestalozziho, o.p.s.* [online]. In: *Centrum J. J. Pestalozziho, o.p.s.*, 2021, 44 s. [cit. 2023-02-23]. Dostupné z: https://pestalozzi.cz/wp-content/uploads/2022/06/Vz_2021.pdf
- CENTRUM J. J. PESTALOZZIHO (AD), *Informační materiál o sociální službě Azylový dům (AD)*, *Pestalozzi.cz* [online]. Centrum J.J.Pestalozziho, o.p.s. [cit. 2023-03-01]. Dostupné z: https://pestalozzi.cz/wp-content/uploads/2023/01/AD_Informacni-material-o-socialni-sluzbe-azylovy-dum-AD.pdf
- CENTRUM J. J. PESTALOZZIHO (KP), *Informační materiál o službě, Krizová pomoc.*; *Pestalozzi.cz* [online]. Centrum J.J.Pestalozziho, o.p.s. [cit. 2023-03-01]. Dostupné z: https://pestalozzi.cz/wp-content/uploads/2022/03/KCSv_Informacni-material-o-sluzbe.pdf
- CESTA PRO RODINU (KP), *Krizová pomoc: Poslání krizové pomoci* [online]. cestaprorodinu.cz [cit. 2023-03-10]. Dostupné z: https://www.cestaprorodinu.cz/sluzby/azylovy_dum_a_krizova_pomoc/krizova_pomoc-3-13-21.html
- CESTA PRO RODINU (AD), *Azylový dům* [online]. cestaprorodinu.cz [cit. 2023-03-10]. Dostupné z: https://www.cestaprorodinu.cz/sluzby/azylovy_dum_a_krizova_pomoc/azylovy_dum-3-13-20.html
- ČECH, O. 2011. *Domáci násilí z pohledu pracovníků v oblasti sociálních služeb*. České Budějovice: Theia.

ČESKÝ ČERVENÝ KŘÍŽ Svitavy, *Základní informace*. Cck.svitavy.cz [online]. Oblastní spolek Českého červeného kříže Svitavy [cit. 2023-03-01]. Dostupné z: <https://www.cck.svitavy.cz/clanek/12-zakladni-informace.html>

ČÍRTKOVÁ, L. 2020. *Domáci násilí: nebezpečné rodinné vztahy ve 21. století*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o.

ČÍRTKOVÁ, L. 2008. *Moderní psychologie pro právníky Domáci násilí, stalking, predikce násilí*. Praha: Grada.

ČUHELOVÁ, K. 2019. *Předběžná opatření ve věcech ochrany proti domácímu násilí*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer. Právo prakticky.

DLAŇ ŽIVOTU, *Pro zájemkyně*. Dlanzivotu.cz [online]. *Dlaň životu o. p. s.* [cit. 2023-03-01]. Dostupné z: <https://dlanzivotu.cz/nabizime/dum-v-hamrech/pro-zajemkyne/>

Domacinasili.cz. 2023. *Přehled o vykázáni za rok 2022*. Domacinasili.cz [online]. Bílý kruh bezpečí, 16.1.2023 [cit. 2023-03-29]. Dostupné z: <https://www.domacinasili.cz/prehled-o-vykazani-za-rok-2022/>

Domacinasili.cz. 2023. *Statistiky – za rok 2017-2022*. Domacinasili.cz [online]. Bílý kruh bezpečí [cit. 2023-03-30]. Dostupné z: <https://www.domacinasili.cz/rubrika/statistiky/>

HÁJKOVÁ, K. 2021. *Domáci násilí v době karantény COVID-19* [online]. Diplomová práce. Opava: Slezská Univerzita, Fakulta veřejných politik, Ústav veřejné správy a sociální politiky. [cit. 2023-02-01]. Dostupné z: https://is.slu.cz/th/ee9yc/FVP_DP_2021_Domaci_nasili_v_karantene_Covid-19_Hajkova_Katerina.pdf

IKEA, 2023. *Za bezpečný domov: IKEA věnovala za dva roky téměř 4 miliony korun na přímou pomoc obětem domácího násilí* [online]. ikea.com [cit. 2023-03-10]. Dostupné z: <https://www.ikea.com/cz/cs/newsroom/corporate-news/ikea-venovala-za-dva-roky-temer-4-miliony-korun-na-primou-pomoc-obetem-domaciho-nasili-pub9ec29bf0>

JEŽKOVÁ, V., VOŇKOVÁ, J. 2017. *Vaše právo! první právní pomoc ženám, obětem domácího násilí*. 9. aktualizované a doplněné vydání. Praha: ProFem.

MATOUŠEK, O., KOLÁČKOVÁ, J., KODYMOVÁ P., 2010. *Sociální práce v praxi: specifika různých cílových skupin a práce s nimi*. Vyd. 2. Praha: Portál.

NYKLOVÁ, B., MOREE D., 2021. *Násilí na ženách v souvislosti s Covid-19: výzkumná zpráva*. Praha: Sociologický ústav AV ČR a Fakulta humanitních studií UK. [online]. [cit. 2023-04-05]. Dostupné z:

https://www.soc.cas.cz/sites/default/files/publikace/blanka_nyklova_dana_moree_-_nasili_na_zenach_v_souvislosti_s_covid-19.pdf

OBČANSKÁ PORADNA PARDUBICE, *Občanská poradna Pardubice, z.s.; Obcanskaporadnapardubice.cz* [online]. [cit. 2023-02-23]. Dostupné z: <https://www.obcanskaporadnapardubice.cz/>

OBLASTNÍ CHARITA, *Občanská poradna. uo.charita.cz* [online]. [cit. 2023-02-23]. Dostupné z: <https://uo.charita.cz/jak-pomahame/obcanska-poradna/cinnosti-obcanske-poradny/Začátek formuláře>

PAPRSTEINOVÁ, L., NAVRÁTILOVÁ, J., BOTEK, L. 2019. *Domácí násilí: příručka (nejen) pro pastorační pracovníky*. V Praze: Karmelitánské nakladatelství.

PARDUBICKÝ DENÍK, *Pardubické centrum pracuje s oběťmi i násilníky. Pardubicky.denik.cz* [online]. 23.4.2019 [cit. 2023-03-01]. Dostupné z: https://pardubicky.denik.cz/zpravy_region/pardubicke-centrum-pracuje-s-obetmi-i-nasilniky-20190423.html

Policie.cz. 2023. *Statistiky – kriminalita. Statistické přehledy za rok (2017-2022) Policie.cz* [online]. 2023 [cit. 2023-03-30]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/statistiky-kriminalita.aspx>

ROSA CENTRUM PRO ŽENY, [online]. *Projekty* [cit. 21. 2. 2023]. Dostupné z: <https://www.rosacentrum.cz/projekty/>.

SKP-CENTRUM (AD), *Azylový dům pro ženy: popis služby. Skp-centrum.cz* [online]. SKP-CENTRUM, o.p.s. [cit. 2023-03-01]. Dostupné z: <https://www.skp-centrum.cz/nase-sluzby-a-projekty/azylove-domy/azylovy-dum-pro-zeny-pardubice/popis-sluzby>

SKP-CENTRUM (IC), *Intervenční centrum. Skp-centrum.cz* [online]. SKP-CENTRUM, o.p.s. [cit. 2023-03-01]. Dostupné z: <https://www.skp-centrum.cz/nase-sluzby-a-projekty/intervencni-centrum>

SKUTIL, M. 2011. *Základy pedagogicko-psychologického výzkumu pro studenty učitelství*. Praha: Portál.

STACHOVÁ, K. 2020. *Problematika domácího násilí* [online]. Bakalářská práce. Brno: Masarykova Univerzita, Právnická fakulta [cit. 2023-03-12] Dostupné z: https://is.muni.cz/th/gijfq/Bakalarska_prace_.pdf

ŠEVČÍK, D., ŠPATENKOVÁ N., 2011. *Domácí násilí: kontext, dynamika a intervence*. Praha: Portál.

ŠIROKÁ, P. 2020 *Stockholmský syndrom je obranným mechanismem zneužívané oběti vůči delikventovi. Jak se projevuje?* Zdraví.euro.cz [online]., nestránkováno [cit. 2023-03-12]. Dostupné z: <https://zdravi.euro.cz/clanky/stockholmsky-syndrom/#:~:text=Stockholmsk%C3%BD%20syndrom%20p%C5%99edstavuje%20psychologickou%20reakci%2C%20je%C5%BE%20spo%C4%8D%C3%ADv%C3%A1%20ve,sp%C3%AD%C5%A1e%20o%20obran%C3%BD%20mechanismus%20jedince%20v%20krizov%C3%A9%20situaci>.

ŠPATENKOVÁ, N. 2017 *Krize a krizová intervence*. Vyd.1. Praha: Grada.

VOŇKOVÁ, J., HUŇKOVÁ, M. 2004. *Domácí násilí v českém právu z pohledu žen*. Praha: proFem.

WALKER, Lenore E. A. 2000. *The Battered Woman Syndrome* [online]. 2nd Edition. New York: Springer Publishing Company, [cit. 2023-01-21]. ISBN 0-8261-4322-9. Dostupné z: https://books.google.cz/books?id=IEJVM32avsQC&printsec=frontcover&hl=cs&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

Zákon č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů

Zákon č. 108/2006 sb., o sociálních službách

Zákon č. 135/2006 Sb., zákon, kterým se mění některé zákony v oblasti ochrany před domácím násilím

Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky

Seznam tabulek a grafů

Seznam tabulek

Tab. 1 Transformační tabulka	37
Tab. 2 Informantka	39
Tab. 3 Vykázání	42
Tab. 4 Týrání osoby ve společném obydlí	44

Seznam grafů

Graf 1 Vykázání	43
Graf 2 Týrání osoby žijící ve společném obydlí	44

Seznam příloh

Příloha č. 1 – přehled počtu vykázaní BKB

Příloha A – ukázka rozhovoru

Příloha č. 1 – přehled počtu vykázaní BKB

KRAJ	Zpracoval Bílý kruh bezpečí - 13.1. 2023 zdroj dat: Asociace pracovníků intervenčních center ČR												celkem v jednotlivých letech											celkem						
	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.	2022	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016		2017	2018	2019	2020	2021	2007-21
	Jihočeský	1	6	1	5	7	3	3	1	2	3	3	8	43	50	37	35	84	72	64	63	56	54		53	57	47	52	45	37
Jihomoravský	15	11	3	6	15	9	8	13	9	11	11	10	119	82	72	82	87	118	150	128	118	124	117	106	112	115	130	108	1649	
Karlovarský	4	2	2	6	4	1	0	5	5	4	5	3	41	32	46	49	79	137	111	97	114	93	89	82	70	57	46	39	1141	
Královéhradecký	2	10	5	8	6	3	7	9	4	4	7	4	69	34	22	16	44	45	62	41	35	32	57	113	73	97	112	89	862	
Liberecký	5	5	10	7	3	3	7	4	5	2	6	3	60	30	36	68	62	82	104	113	100	79	80	80	76	76	101	86	1183	
Moravskoslezský	12	5	3	8	9	6	11	2	9	10	4	8	87	213	110	111	108	135	97	107	124	112	122	117	127	125	93	103	1804	
Olomoucký	10	8	6	12	9	5	1	7	8	5	5	7	83	44	35	43	61	112	100	94	87	109	95	93	75	73	75	57	1153	
Pardubický	2	5	4	1	7	4	4	1	1	2	8	3	42	61	39	44	73	92	104	83	80	69	77	60	55	55	43	30	966	
Plzeňský	2	2	3	2	4	1	4	1	2	3	4	2	30	16	22	14	27	23	30	39	42	31	26	31	31	27	40	29	428	
Hlavní město Praha	10	19	13	17	10	12	17	15	11	11	8	13	156	59	34	48	104	123	138	155	213	192	206	200	188	177	167	150	2152	
Středočeský	9	5	7	7	4	6	2	11	6	6	3	8	74	79	67	59	64	121	106	111	119	104	103	103	120	123	82	82	1423	
Ústecký	19	17	14	11	16	11	8	17	16	17	13	18	177	81	87	134	133	202	204	156	137	163	181	204	197	159	136	112	2286	
Vysočina	6	1	6	6	7	5	4	2	2	4	10	4	67	32	26	39	51	42	43	73	74	77	55	47	64	73	52	41	789	
Zlínský	5	2	8	0	4	2	4	4	2	10	1	6	48	49	46	36	81	126	102	101	83	67	55	57	53	50	48	37	991	
CELKEM VYKÁZÁNÍ	102	98	85	96	105	71	78	92	82	92	88	97	1086	862	679	778	1088	1430	1405	1361	1382	1306	1316	1350	1288	1269	1170	960	17602	
z toho opakovaně	13	20	9	19	12	16	11	12	13	13	12	12	161																	
tl. v %	13%	20%	11%	20%	11%	21%	14%	13%	16%	14%	14%	12%	16%																	

Od 1. 1. 2007 do 31. 12. 2022 celkem: 18 688

Zdroj: přehled o vykázaní rok 2022 (domacinasili.cz, 2023)

Příloha A – ukázka rozhovoru

Klientka AD, 2020 - současnost

Mohu Vás poprosit o souhlas s nahráním rozhovoru na diktafon? „Ano, můžete.“

TO1: V jakém momentě a kde jste hledala pomoc?

„Jako já už jsem tu pomoc hledala, abych Vám řekla jakoby víckrát. Poprvé se to stalo v roce 2020. Jo, takže když to doma proběhlo, tak jsem prvně jsem hledala pomoc u policie. Bylo to v momentě, kdy jsem dostala pár ran. Ne pár, bylo jich dost. A měla jsem vlastně ještě ty děti. Takže tam šlo o zdraví i Jejich, protože když jsem je měla v ruce, tak jsem vlastně dostala takovou facku, že mi to dítě skoro vypadlo z ruky, takže jsem vlastně toho chytala za letu, aby mě nespadlo na zem. Takže jsme se pak rozhodla, že zavolám policii, policie přijela samozřejmě a vykázat z domova nemohli, protože půlka je jeho, takže ho nevykážali. Akorát vlastně vzali mě a děti a pár tašek a odvezli mě ke známým. Strašně jsem byla našťvaná a bylo mě to líto. Strašně se to ve mně pralo. Sbalte si věci a jedeme někam, kam můžete jet, jo a pomoc jsem si musela najít sama. Zavolala jsem kamarádce, jestli bychom nemohli být tam. No a vlastně podruhé jsem opět volala policii a kontaktovala svého bratra a bratr, když to blbě řeknu, vyřešilo za mě. Ten právě našel tady poprvý tu Krizovou pomoc a odvezl mě tam.“

„U Známých a díky bráchovi jsem se dostala poblíž až do Žamberku krizovou pomoc. Využila jsem krizovou pomoc následovně tady odsud jsem šla do Azylového domu Hamry. Tam to bylo hrozně nábožensky založený, teda ale bylo to super, lidi se chovali hezky, hlavně tam byl klid

nikde nikdo. Tam byl akorát takhle jako pokoj a tam jsme měli stupňů co židlema 3 postele a skříně to bylo všechno a pak jste měla nějak kuchyň zvlášť. Byla dole společná, tam teda byly velké 4 trouby, obrovská kuchyň. A koupelna tam byla taky společně. Dost takhle neosobní, no. Jako nevím, no na rovinu mi to moc nevyhovovalo. Tam jsem právě i kontaktovala i intervenční centrum v Pardubicích, zase mluvila s paní XY, a to taky to tam měla spoustu rad teda a No vlastně ještě psychologa. Tam to právě byl takovej dost nátlak že jo, ty dvě děti a vůbec to násilí. A ještě ta moje minulost k tomu, a tak prostě jako mě tlačili k antidepresivům v Azylovém domě v Hamrech. A tak jsem právě jakoby, jako díky tomu jsem kontaktovala toho psychiatra to byl psychiatr, ne psycholog, ale psychiatr. A ten teda jako by nejdřív uznal, že to není ani potřeba, asi že je to vlastně změnou prostředí, že je to tím, co se stalo. Takže teda asi není potřeba jako.“

TO2: Na které další instituce jste se (byste v případě potřeby) obrátila?

„Nebo třeba ještě bílý kruh bezpečí. Určitě, o tom se tam hodně mluvilo, takže ten bych asi kontaktovala. Ale jinak, jak už jsem říkala Policie, Krizová pomoc, Dům Hamry a teď azylový dům tady.“

TO3: Od koho jste se o těchto možnostech pomoci / popř. službách dozvěděla?

„Hodně od právě toho azylového domu v Hamrech. Bylo to vlastně podmíněné tím bráchou, ten mi jakoby pomáhal na tý policii strávil chvilku a tam se právě dohodli, že nás pozvou, jakoby na tu krizovou pomoc, protože přece jenom peníze u sebe nemáte, že jo, odejděte z domu s 1 taškou s dvouma dětma a teďka co, jste rozsypaná jak domeček z karet a Takže vlastně věděla jsem, že díky tomu bráchoj, jsem využila ten azylový dům a potom se to všechno odvíjelo dál. Nabídli mi jídlo se dá říct, jo a Střechu nad hlavou. Bylo to super jo. Najednou už vlastně se necítíte, jako že jste nám všechno. Úplně sama, no. Abych pravdu řekla úplně, už si to asi ani nevybavuju, protože tenkrát. Bylo strašně všechno strašně rychlý na mě, ale určitě jsem mluvila s pracovníci XY No a právě během těch sedmi dnů jsme hledali ten další azylový dům no. Jinde neměli teda místo hnedka než v Hamrech. Tam jsem byla osm měsíců. A pak jsem se právě vrátila zpátky domů k příteli. Ze začátku, že to bylo hrozně hezký, že jo to bylo, jsme rádi, že jste zpátky. No byli jsme rádi, že jsme zpátky no a do měsíce to netrvalo dlouho a bylo to Tam zpátky. No to jsem to, to bylo zas asi jiný, to jsem to zas jako chvilku vydržela, že. Jo ta facka sem facka tam. On chodil do práce, takže dopoledne do tři hodin do půl 4 byl klid pak přišel zpátky, takže jsme chodili ven. Snažila jsem si to kompenzovat takhle abysme jakoby moc nemuseli být spolu. Jo, jenže to pak úplně nešlo, že jo, prostě se stejně doma potkáváte, je večer a tak dále. No takže ty hádky tam probíhaly. No a pak už to bylo skoro každéj tejden, co jsem

dostávala facku a pak už to bylo ob den, co jsem dostávala pár facek. No a nakonec v září to vygradovalo k tomu, že to trvalo 2 a půl hodiny To násili doma to opravdu nebylo hezké. Tekla ze mě krev a viděly to děti, takže. Na děti nikdy ani nešáh to jako ne no. Jakože úplně vyloženě všechno nezakazoval. Ale vždycky, když jsem třeba šla ke svému tatínkovi nebo k bratrovi, tak jsem pak poslouchala, co mi zas doma napovídali a proč tam vůbec chodím? Jo, že to je, že je to k ničemu. Že mě stejně, akorát valí do hlavy. A pak vlastně byl naštvanej, takže tím mě jakoby trápil zas mě. Tak vlastně potom, co se to u nás doma stalo ty dvě a půl hodiny teroru, jak já to nazývám, tak mě ještě dokonce řekl, že takhle to bude každý den až se vrátí z práce. Čili takhle to bude každý den dokud se z toho úplně nezblázním. No a po šel spát tak jsem, Tak jsem si Zalezla nahoru do pokojíčku K dětem a teď jsem přemejšlela, co bude dál, že jo? No a bylo mi jasný, že doma zůstat nemůžu, takže jsem ráno počkala, až odjede do práce. Sbalila jsem dětem tašku v sobě tašku to nejvíc, co jsme vlastně potřebovali s sebou a chtěla jsem jít pryč. Ale stavila se ke mě kamarádka. A když viděla, v jakém jsem stavu, tak se ptala, co se stalo, tak jsem ji ani nebyla schopná říct, co se stalo, protože prostě se o tom těžko mluví a ona mi říká a kam půjdeš a já jí říkám – já nevím. Já prostě nevím, co mám dělat. Já prostě nevím, já teď prostě půjdu někam na autobus a nevím, ale tak mi nabídla, ať jedu na týden k ní nebo Prostě ať jdu k ní. Že tam můžu nějakou dobu bejt, že to ničemu nebude vadit. To byla ta největší pomoc, jakou jsem mohla dostat. Ne necítím, že by to bylo lepší, to určitě ne, ale Bylo to na hned. No a v týhle druhý situaci od tý kamarádky. Tam jsem pak přemejšlela, jestli to mám znovu udat na Policii nebo ne.“

TO4: Z jakého důvodu jste si vybrala právě tuto instituci?

„Vlastně její maminka, od kamarádky mě jako by dotlačila k tomu, abych tam zašla. No, takže jsem po třech dnech zašla na Tu policii a K doktorovi. A pak jsem tam kontaktovala bráchu a našli jsme tady ten Žamberk no. Pak jsme už šli vyloženě sem jako do azylového domu, ne na krizovou pomoc. Vlastně nabídli, nabídli všechno. Ptali se, co máme všechno sebou, co nemáme. A i ten pobyt, že bude na dýl než jen pár dní. Nějakou psychickou pomoc nám asi nenabízeli. Vlastně asi úplně ne, no.“

TO5: Jak hodnotíte dostupnost pomoci/ služby?

„No Jako chtěli testy, tak jsme se vlastně sestavovali ještě do města si udělat testy, než jsme tam (do AD) jeli. A ještě tam je jakoby prohlídka od doktora, což není úplně na chvílku. Když nastupujete, takže potřebujete potvrzení od dětskýho doktora, jo takže to se vlastně musí oběhat všechno předem, než sem jedete. Jinak vás ani neubytují, když nemáte potvrzení od doktora,

takže to je takový trošku zabržděný. Podle mě, kdyby vás přijali s tím, že si to pak hnedka obstaráte, tak je to daleko lepší. Já jsem tam právě musela, mě to dalo tři dny, než jsem se dostala k tomu doktorovi. Jeden den jsem tam zavolala, druhý den jsme tam jeli a třetí den jsem vlastně tam mohla. Takže ty tři dny jsem dá se říct neměla, kde bydlet, kdyby nebylo té kamarádky, tak fakt nevím. To byla fakt největší pomoc“.

TO6: Když přišla na řadu opatření během pandemie covidu, změnil se průběh násilí?

„To asi ne to si myslím, že na to jako nemělo vliv. Možná, že jsme vlastně byli akorát víc doma, ale tak on do práce chodil. Takže jeho se to vůbec nedotklo.“

TO7: Jak probíhala komunikace mezi Vámi a pracovníkem služby během pandemických opatření?

„No museli jsme mít roušky. Mohli jsme se vidět tváří v tvář, právě, protože jsme vlastně byli testovaný. My jsme se nechávali testovat v tom azylovém domě. Nám se třeba stalo, když vlastně přišel ten covid, tak kamarádka, co tam se mnou bydlela, tak byla pozitivní, takže tam musela být vlastně skoro 14 dní jako zavřená. Mohla vyjít do kuchyně, ale v určité hodiny od kdy do kdy a my jsme tam být nemohli. Takže my jsme tam třeba byli od 8 do plácnu Půl 11 a ona měla nástup po nás. Si tam mohla vařit. My pak zas mohli být po té době. A takhle fungovali i ve sprše a měla třeba svůj záchod. V těch rouškách to bylo hrozný i když jsme věděli, že jsme všichni negativní, tak jsme ty roušky úplně nechápaly. Nechodili jsme ven a ani se nejezdilo do města, třeba 14 dní to bylo zakázaný. Do těch Hamrů za mnou jezdila paní z intervenčního centra. Tam se může i zavolat, ale právě jezdila paní do toho Domu Hamry přímo z Pardubic, tak to bylo super, no. Vyloženě za náma přijela.“

„V intervenčním centru nabízejí třeba hlavně právní služby. Jako tam to bylo hodně, tam to bylo hodně obsáhlý. Musím říct že, Tam to bylo fakt našláplý jo. Právě jako by nabízeli ten formulář svěřeni dětí do péče, protože samozřejmě když jste sama, tak o všem ví OSPOD. Ta spolupráce už tam je taky jakoby delší dobu, protože se týká mojí minulosti, ale to je jedno. Práce s OSPOD je super, já si nemůžu stěžovat aspoň kopou za zájem dětí, a když to, pochopíte, tak se nemáte čeho bát.“

„Mě akorát vadilo to, že se v tom všichni furt štourali. Čili vám to všichni furt připomněli zpátky, ať už to je právě ta minulost anebo to násilí. Samozřejmě to bylo zaměřený i na tu budoucnost, jenomže když vlastníte půlku baráku a máte tam toho chlapa a nemůžete se do toho baráku vrátit, tak těžko můžete jako rozhodovat za něj, že jo? Všichni chtějí strašně nějaký

výsledek a já prostě nemůžu říct výsledek, když se do toho baráku nemůžu dostat. Já bych tě tam třeba dneska vrátila, protože děti tam mají pokojíček. Měli tam zázemí, všechno tam měli. Zatím co je tam on, já už se tam nevrátím, takže já prostě nemůžu říct, „ano, vrátím se tam příští měsíc“. Tak všechno bude dobrý. Všichni na to tlačí – co bude s tím barákem, prodáte to, neprodáte to? Vrátíte se, nevrátíte se? Já nevím. Na rovinu jo a furt v tom šťourají, každých 14 dní. Jo je to už... to mě na tom strašně vadí. “

TO8: Co všechno Vám bylo nabídnuto, během poskytované pomoci?

„Bylo to určitě, jídlo ošacení. A byli tam i ty služby jakoby zavolání. Myslím, že vám klidně pomůžou najít, kde je tady jsou ty třeba ti psychiatři nebo ti psychologové a vůbec jakoby tohleto to všechno, zdravotní péče, kde tady je, tak to všechno nabízej musím říct, že to je jako dobrý myslím. No že ty informace byly dostupný a vždycky, když jste něco potřebovala, tak Vám vždy pomohli. Vždycky vyšli vstříc, jo. “

„U krizové pomoci, tak určitě to byly potraviny, to byly základní potraviny. To hnedka se ptali, jestli máme co jíst nemáme tady, máte dali čočku, rýži brambory. A to bylo všechno naprosto zdarma najdete oblečení pro děti jestli máte dost, Takže tam bylo všechno i na botičky se ptali, jakoby sprchový gely poskytli všemmu hygienu taky. Dům Hamry, no tam to bylo vlastně to samý ubytování potraviny na začátek hygienu a takovou tu čočku, rýži to základní. Intervenční centrum hlavně informace, psychologickou a právní pomoc. Poradili. Dali na sebe telefonní kontakt, že kdykoliv cokoliv by se třeba zeptat takhle. “

TO9: Chybělo Vám něco, co byste ve své situaci uvítala, ze strany pomáhajících institucí?

„Akorát šetřit peníze, jako kdybych si náhodou našla byt, tak ať prostě mám na kauci a vůbec aby tohle bylo zajištěný. Jinak si myslím, že jsem s tím docela vyrovnaná i ty děti zvládám. Peníze jakoby vycházíme na svoje jídlo a ošacení máme taky svoje. Takže abych pravdu řekla, ani nevím, s čím bych potřebovala pomoc. Jo prostě tady žít. Ten člověk aby měl prostor, na to všechno, aby si to člověk mohl vyřešit sám v sobě, aby mohl řešit vlastně to, co bude potom. Jo a já třeba jsem se dostala do bodu, kdy už já jsem si dala děti do vlastní péče. Já jsem udělala, zahájila jsem to řízení proti němu s tím domácím násilím. Udělala jsem spoustu věcí, abych jako by mohla takhle bejt v klidu a teď mě právě přijde, že strašně tlačí na ten barák a já prostě s tím nehnu. Pokud on s tím nebude chtít hnout. Prostě tohle je to takhle vyhovuje teďka, když mě tady nechají žít, nechají mě pokračovat dál normálně ve výchově dětí. Šetřit si nějaký koruny. Abych vám pravdu řekla, tak se mi to vždycky zdálo, že rok je jako dlouhá doba, ale když to tady tak všechno zažíváte, tak je to najednou strašně rychlý a klidně bych uvítala i delší

dobu. Jsme tady od října, jak se blíží konec, tak už je to zase nátlak a co teď a nemáte našetřeno na tu kauci. Až vlastně jsme si tady mezi maminkama povídali o nějakých nadacích, tak na to jsme pak jako zatlačili na pracovníci, Co s námi dělá konzultace, takže to nám jako snad by měla pomoci nějakou nadaci ještě vyřídit. Ale za tu dobu, co jsem tady, se takovýho něco nestalo. Vlastně již předtím jsem kvůli tomu, že nevím, co bude pak odešla a zkusila bydlet zpátky s přítelem. Protože když vám to blbě řeknu, tak tady máš spoustu příspěvků na bydlení na živobytí a já nevím, na co všechno ještě no, já mám třeba na příspěvek na bydlení 200 korun. Na živobytí nemám žádné, já беру devět a půl tisíce mateřskou. K tomu mám čtyři tisíce alimenty, to je veškerý můj příjem. Využívám k tomu potravinovou banku. Já povím je to jako jednodušší a dá se to zvládnout. No ale žádnéj luxus to taky není. Jako u té policie se mi to zdálo trochu zvláštní, protože když jsem je vlastně požádala, po druhý o tu pomoc s tím bráchou, tak ten brácha už to tam jako s nima řešil. A já jsem se vlastně vrátila zpátky a volala jsem potřetí tu pomoc. Tak mi dokonce řekli slečno, kdyby vám takhle ubližoval, tak můžete jít zrovna do ringu a trvalo to, nechci vám lhát tři měsíce, než se začalo něco dít, než to dali městu vůbec a pak město to trvalo další tři měsíce, než poslali mě dopis mě vlastně v lednu přišlo vyjádření ze září, což se mi zdá hrozně dlouhá doba. Přišlo mě to jako zbytečný v tu chvíli mi nijak nepomohli. Ptali se, co se stalo a pak mi nabídli odvoz ke kamarádce.“

TO10: Jak celkově hodnotíte poskytnutou pomoc?

„Hmm, tak jako hodnotím to dobře. Myslím si, že je to dobrý, jo, určitě to těm maminkám pomůže, jako nevím, jestli to jen můj případ, ale dostali jsme všechno, co jsme potřebovali. Dostali jsme klid, dostali jsme jídlo, dostali jsme vlastně i radu, kam zajít. Jaký příspěvky si požádat. S těma úřadama už je to trošičku horší, ale to nevádí. Nejdřív jim dlouho trvá, protože tam ta trochu finanční pomoc na začátek trochu chybí, ale asi jinak super. Hodila by se nějaká finanční pomoc na začátek, protože vlastně když odejdete z domu a máte u sebe 200 korun a máte jít sem a dát si zálohu na bydlení jeden a půl tisíce, než si vyřídíte dávky, tak je to taky těžký, takže jsem opět musela požádat toho bráchu, aby mě jako by na začátek založil. Tady se platí normálně 120 korun za dospělou osobu a 60 za každý dítě. Vlastně jakoby zaplatíte trošku toho nájmu, kterej si pak doplatíte z těch peněz, co vám přijdou. Takhle to bylo vlastně i v těch Hamrech. Tam mi taky na začátek pomáhal brácha. Jako kdybych neměla žádný peníze, tak se vám přiznám, že nevím. Já jsem to vždycky vyřešila s tím bráchou, že on teda jako mě pomoh, ale kdyby neměl, tak nevím. To se přiznám, že nevím, jak by to řešili, tady to nevím. Ať určitě zkusí tady tu krizovou pomoc, protože je na 7 dní zdarma. Tady vám poskytnou všechno To je úplně základ a ať zkusí to intervenční centrum, protože tam ty lidi jsou strašně příjemní a mají

spoustu rad. Mají spoustu zkušeností. Jako ten azylový dům bych asi na Začátek, protože to je jisté ubytování. No na na ten začátek intervenční centrum, protože mají spoustu rád, že mají na všechno, mají odpověď. S vytvářením bezpečnostního plánu jsem se nesetkala. Snad jsem Vám pomohla. Děkuji.“